

การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องภูมิปัญญาไทย
ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ฉวีวรรณ ศรีคำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

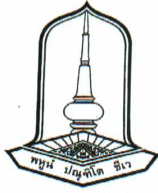

การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องภูมิปัญญาไทย
ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ฉวีวรรณ ศรีคำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
เมษายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาชั้นคว่ำอึสระ ได้พิจารณาการศึกษาชั้นคว่ำอึสระ
ของนางฉวีวรรณ ศรีคำ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาชั้นคว่ำอึสระ

(อาจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน)

ประธานกรรมการ

(กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(อาจารย์ ดร.ปรีชา จันทวี)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว่ำอึสระ)

(อาจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาชั้นคว่ำอึสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ศ.ดร.ปรีชา ประเทพา)

ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๖

ประกาศขอบคุณการ

การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากท่านอาจารย์ ดร.ปรีชา จันทวี อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ อาจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน ประธานกรรมการสอบ การศึกษาค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอบรมสั่งสอนให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้า จนประสบผลสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย คุณครูสุรีย์พร ภูสีฐานนท์ โรงเรียนนารินกุล 2 คุณครูพิชญา โมหาศรี โรงเรียนท่าโพธิ์ศรีพิทยา และคุณครูวินิพร ศิลปะศาสตร์ โรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนา ที่ได้กรุณาตรวจประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้องแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ แบบสอบถามทัศนคติการรักความเป็นไทย ตลอดจน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ คุณครูวันชัย รุ่งเรือง และ คุณครูขวัญเรือน หนู้อย ตลอดจนเพื่อนนิสิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนรุ่นที่ 10 มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ศูนย์อุบลราชธานี ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและนักเรียนโรงเรียนเดชอุดม ที่ให้ความ อนุเคราะห์ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ฉวีวรรณ ศรีคำ

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ผู้ศึกษาค้นคว้า	นางฉวีวรรณ ศรีคำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ปรีชา จันทวี
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจ ตามศักยภาพของตนเอง จากประสบการณ์ตรง สถานการณ์จริง เป็นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา มีความรับผิดชอบ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการทำงานที่เป็นระบบด้วยวิธีการของโครงงานส่งผลให้เกิดความรู้ที่คงทน ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนและ 4) เพื่อศึกษาทัศนคติการรักความเป็นไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.52 ถึง 0.98 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 ถึง 0.82 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 ถึง 0.92 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 แบบสอบถามทัศนคติการรักความเป็นไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.31 ถึง 0.76 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน ใช้ t-test

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.98/85.78

2. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสานมีทัศนคติต่อการรักความเป็นไทยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วยให้นักเรียนรู้จักทำงาน เป็นกลุ่ม คิดอย่างมีเหตุผล คิดเป็นระบบ สร้างและสรุปองค์ความรู้ได้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	8
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน	13
	การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	28
	การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้	37
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	38
	การคิดวิเคราะห์	40
	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย	45
	ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	46
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
	งานวิจัยในประเทศ	52
	งานวิจัยต่างประเทศ	54
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	56
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56
	การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	57
	รูปแบบของการศึกษาค้นคว้า	68
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	70
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	93
สรุปผล	93
อภิปรายผล	94
ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	106
ภาคผนวก ข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6	135
ภาคผนวก ค แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	141
ภาคผนวก ง แบบประเมินและคะแนนประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือ จากผู้เชี่ยวชาญ	147
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์	171
ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า	175

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	วิเคราะห์เนื้อหาของโครงการ	21
2	รูปแบบการประเมินผลโครงการ	22
3	ตารางกำหนดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	58
4	การวิเคราะห์ เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	58
5	เนื้อหา ตัวชี้วัดและจำนวนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน	63
6	แสดงการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับ พฤติกรรมชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์	66
7	แบบแผนการทดลอง One Group Pre-test Post-test Design	69
8	การจัดตารางเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล	69
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ จากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน ประเมินผลงาน ทดสอบย่อยหลังแผนการเรียนรู้ ประเมินโครงการ และคะแนน ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	79
10	ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80	83
11	คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	84
12	คะแนนทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ	86
13	ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นต่อการรักความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน จำนวนนักเรียน 45 คน	90
14	ผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ	161
15	ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	163

16	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	164
17	ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์	165
18	หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์	166
19	ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตทัศนคติการรักความเป็นไทยของนักเรียน	167
20	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ที่เข้าเกณฑ์และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบวัดทัศนคติการรักความเป็นไทย	168

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ถูกสะสม รวบรวม กลั่นกรองจนกลายเป็นภูมิปัญญาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต การให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย นอกจากจะทำให้เข้าใจ เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและช่วยให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิต แนวทางพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ พื้นฟู จาริต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในมาตรา 66 และ มาตรา 66 ว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิ อนุรักษ์หรือฟื้นฟู จาริต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และของชาติ มาตรา 67 กำหนดให้ บุคคลมีหน้าที่ในการสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีสิทธิในการจัดการศึกษา อบรมฝึกอาชีพตามความเหมาะสมของท้องถิ่นรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนความรู้รักสามัคคี การเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตลอดจน ค่านิยม อันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. 2550 : 11-24)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ให้ความสำคัญและกล่าวถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 7 ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึก และส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาตรา 23 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบการศึกษา ตามอัยยาศัยต้องเน้นความรู้ และส่งเสริมเกี่ยวกับ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง ให้กำหนดหลักสูตรแกนกลางและให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 5 - 6)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรมมีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตนาที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

ตามศักยภาพ รวมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งประโยชน์สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ นักเรียนทุกคนทุกระดับต้องเรียนซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้นยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรมสามารถนำความรู้ ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1) และเป็นหนึ่งในสาระหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างพื้นฐาน ความคิดมีลักษณะเป็นสหวิทยา ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ได้รับการพัฒนาเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือรวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่น แสวงหาความรู้จากภูมิปัญญาไทย จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเปรียบเทียบ เชื่อมโยง วิเคราะห์ สังเคราะห์ การสร้างความรู้ การตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา การสรุป การประยุกต์ใช้ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2 - 5) ดังนั้น ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจาก การเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ. 2551 : 21)

การจัดการเรียนที่จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น หรือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 22 กล่าวว่า การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ และ มาตรา 24 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (1) จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันแก้ปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ. 2545 : 21) ดังนั้น จึงควรที่จะพัฒนาการเรียนรู้อยู่ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการวิจัยในการศึกษาหาคำตอบซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิด ทักษะการคิด โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษาแนะนำให้ผู้เรียนทำด้วยความสนุกสนาน เป็นธรรมชาติ (เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. 2546 : 9)

กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเองโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือ กระบวนการที่เป็นระบบไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้คำปรึกษา คำแนะนำและความช่วยเหลือจากผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญเริ่มตั้งแต่เลือกหัวข้อเรื่องที่ศึกษา การวางแผนดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด ตลอดจนการนำเสนอผลงานซึ่งการจัดทำโครงงานสามารถทำได้ทุกระดับชั้นและอาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มทั้งในเวลาหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2547 : 84) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้ความชำนาญ ทักษะที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ตัดสินใจด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมโดยเป็นผู้สร้างความรู้แทนการเป็นผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียวซึ่งไม่มีวันที่จะได้รับหมดแต่ถ้าผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเองผู้เรียนจะจดจำสิ่งเหล่านั้นติดตัวไปตลอดชีวิตโดยไม่มีวันลืม (เดชา จันทคต. 2547 : 71) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกระบวนการที่เน้นที่การปฏิบัติจริงโดยลงมือปฏิบัติการเรียนรู้จะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานในการเรียนให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถาม การแสวงหาคำตอบ มีทักษะการฟัง การพูด การเขียน การตัดสินใจในการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผล (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2551 : 112)

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โครงงานเป็นรูปแบบการสอนอีกวิธีหนึ่งที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ มีงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เช่น ลัดดา ภูเกียรติ (2545 : 18) ลัดดา ศิลาน้อย (2547 : 27) วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาชะ ทิพย์ศิริ (2547 : 9) ยุพิน ศรฉัตรรักษ์ (2550 : 87) และณัฐวรรณ มานิชพงษ์ (2550 : 104) ซึ่งพบว่าโครงงานเป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโครงงานจะช่วยให้แก่นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการวางแผน จากประสบการณ์ตรง จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะ การสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือให้คำปรึกษาการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนเดชอุดม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 ยังไม่ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-net) ปีการศึกษา 2554 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ทดสอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ โรงเรียนเดชอุดม พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 32.67 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัส 02. 2554 : 9) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเดชอุดมได้กำหนดเกณฑ์ผลการเรียนเฉลี่ยไว้ร้อยละ 70 ขึ้นไปซึ่ง นักเรียนที่เรียน รายวิชา ส33104 ประวัติศาสตร์ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 มีผลการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 61.19 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (งานวัดผลประเมินผล โรงเรียนเดชอุดม. 2554 : 39) และจากการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ด้านผู้เรียน พบว่ามาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การมีวิจยรณญาน มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีคุณภาพ 2.78 อยู่ในระดับ พอใช้ ซึ่งต้องพัฒนา ผู้เรียน ด้านการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ (รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเดชอุดม ปีการศึกษา 2553. 2554 : 33) ซึ่งการเรียนรู

แบบโครงการทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะ ในการคิด สืบค้นความรู้ใหม่ด้วยตนเอง การทำโครงการ เป็นการสืบค้นข้อมูลในเชิงลึกและกว้างที่ยืดความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนต้องร่วมกับครูผู้สอน สร้างคำถามเกี่ยวกับหัวเรื่อง กิจกรรมและวิธีการสอนจึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบที่หลากหลาย เน้นความคิดวิเคราะห์ (รุ่ง แก้วแดง. 2543 : 43) และระบบการศึกษาที่ดีควรเป็นระบบ คือ สอนให้ คนคิดเป็น วิเคราะห์เป็นและประยุกต์ใช้เป็นส่งเสริมการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนและให้โอกาสทุกคน สามารถศึกษาได้ตามความสามารถและตามศักยภาพของแต่ละคน (ทีศนา แชมมณี. 2550 : 192)

ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ศึกษาเอกสาร และมิกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นพื้นฐาน ในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ดังนั้น จึงได้นำ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชา ส33104 ประวัติศาสตร์ 4 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่ฝึกทักษะ การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ การแบ่งงานเป็นกลุ่มศึกษา จากแหล่งเรียนรู้ โดยเน้นภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน นักเรียนได้ แสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัว จากชุมชนและท้องถิ่น ตามความสนใจ เป็นขั้นตอนอย่างลุ่มลึกเพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ สรุปสิ่งที่ค้นพบ ซึ่งทำได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน เป็นกลุ่มหรือรายบุคคล รวมทั้งเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เป็นมรดกของชาติด้วยความภาคภูมิใจ มีความรู้ที่คงทน ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและได้พัฒนาการคิด วิเคราะห์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยใน ท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ก่อนเรียนและ หลังเรียน
4. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการรักความเป็นไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าทำให้ได้สิ่งต่อไปนี้

1. ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 สำหรับครูผู้สอนไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงอย่างมีความหมายสำหรับนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระอื่นในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านรักความเป็นไทย โดยภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน
4. นักเรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าของสาระและองค์ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรง ในการศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะกระบวนการเรียนรู้โดยโครงงานจะเพิ่มพูนประสบการณ์ ด้าน การคิดวิเคราะห์ การวางแผน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่เพื่อนและคนอื่น ๆ เกิดทักษะการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบส่งผลต่อการยกระดับและพัฒนาศักยภาพในตัวผู้เรียน ด้วยการเรียนรู้ แบบโครงงาน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้กำหนดขอบเขตสำหรับการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนเดชอุดม จำนวน 16 ห้อง มีนักเรียนทั้งสิ้น 630 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนเดชอุดม จำนวน 45 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้หน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนแต่ละห้อง จัดคณะความสามารถกันและมีความสามารถใกล้เคียงกัน
2. ตัวแปรที่ทำการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือ
 - 2.1 ตัวแปรต้น
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 - 2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย

3. ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง

4. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเดชอุดม พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ มาตรฐานที่ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย จากตัวชี้วัด ดังนี้ (1) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย (2) วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย (3) วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย นำมาวิเคราะห์ จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาขึ้นจำนวน 9 แผน รวม 14 ชั่วโมง ไม่นับ การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง การออกแบบและ การจัดทำรายละเอียดขั้นตอน ให้นักเรียน ศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ ข้อเสนอตามประเด็นเนื้อหา ในบทเรียน ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนโดยใช้กระบวนการสอน แบบโครงงาน และผ่านการนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและนำไปทดลองใช้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาขึ้น

2. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามความต้องการ ความสนใจ ได้ลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเอง เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์วางแผนค้นหา คำตอบ ข้อเสนออย่างเป็นระบบ อย่างลุ่มลึก โดยมีครูที่ปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิด ในที่นี้ หมายถึง รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การคิดและเลือกหัวข้อ หมายถึง ขั้นที่นักเรียนกำหนดปัญหา ประเด็นที่ ต้องการรู้คำตอบซึ่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสม เรื่อง เวลา ความรู้ ความสามารถและแหล่งข้อมูล

ขั้นที่ 2 การเขียนเค้าโครงของโครงงาน หมายถึง ขั้นกำหนดรายละเอียด ของโครงงาน

ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือ และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง การปฏิบัติโครงงาน การวางแผนสำรวจ สืบค้น เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ขณะปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาโครงงาน

ขั้นที่ 4 การเขียนรายงานโครงงาน หมายถึง ขั้นสรุปรายงานผลการปฏิบัติ กิจกรรม โครงงานเป็นเอกสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ทราบปัญหา วิธีการดำเนินงาน สรุปผล อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ขั้นที่ 5 การนำเสนอ/การแสดงผลโครงการ หมายถึง การนำเสนอผลการดำเนินงานตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การสาธิต การบรรยาย การแสดงผลงาน

3. ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง คุณภาพด้านกระบวนการและผลลัพธ์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้า สร้างขึ้น สามารถบรรลุตามเป้าหมาย ทำให้เกิดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ คำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมการทำงาน ผลงานผู้เรียน การทำแบบทดสอบย่อย หลังเรียนจบแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถ คะแนนความรู้ความเข้าใจ ความสามารถของนักเรียนที่บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นซึ่งวัดได้ จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ชนิดเลือกเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินโครงการเมื่อโครงการเสร็จสิ้นโครงการ

5. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณารายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีส่วนใดสำคัญที่สุด ส่วนใดสัมพันธ์กันมากที่สุดและส่วนเหล่านั้นอยู่รวมกันได้หรือทำงานร่วมกันได้เพราะใช้หลักการใดจากการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวัดจากแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น

6. ทักษะการรักความเป็นไทย หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นเชิงบวกของนักเรียน การรักความเป็นไทยและลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จากการเรียนรู้แบบโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการศึกษาและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับ ขั้นตอน ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
3. การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. การคิดวิเคราะห์
7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย
8. ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. ความสำคัญของสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 132 – 136) ได้กล่าวถึง ความสำคัญ สาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมไว้ว่า สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพ แวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตาม ยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของ ประเทศชาติและสังคมโลก โดยกำหนดเป็นสาระ ดังนี้

1.1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรม ของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติ ในการพัฒนาด้านตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเอง

อยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

1.2 หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครอง ในสังคมปัจจุบัน ลักษณะ และความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่าง และความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลุกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิหน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมโลก

1.3 เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้า และการบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมี คุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.4 ประวัติศาสตร์ เวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการ ของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์ และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

1.5 ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกการใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ทาง ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ดังนี้

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และตระหนักถึง ความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐาน/ตัวชี้วัด สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจ ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทย ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 155 – 159)

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมไทยที่มี ผลต่อสังคมไทย

2. วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วน สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยและประวัติศาสตร์ไทย

3. วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและ วัฒนธรรมไทย

4. คุณภาพผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4.1 ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

4.2 ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้

4.3 ได้เรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.4 ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

4.5 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

จากการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สรุปได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของโลก ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองของประเทศและพลโลก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ครูผู้สอนควรยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม มีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนตามธรรมชาติของวิชา ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 9 - 10)

5.1 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5.1.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า คิดแก้ปัญหาและปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลายเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

5.1.2 การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อวางรากฐานชีวิตให้เจริญงอกงาม มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล

ทั้งร่างกาย จิตใจ สติและสติปัญญา ซึ่งต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและแสดงศักยภาพของตนเอง ครูผู้สอนจึงควรมีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคลสำหรับใช้ใน การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.1.3 การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองเป็น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การพัฒนาทางอารมณ์ของผู้เรียน การให้เรียนอย่างมีความสุขโดยใช้ประสบการณ์ตรง ด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรม ข้อเท็จจริงและทักษะด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิตจริงตามธรรมชาติ เมื่อเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการพัฒนาการทางสมองในแต่ละช่วงวัย จะส่งผลให้ผู้เรียน มีความสนใจ ความตั้งใจ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

5.1.4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้ บูรณาการ คุณธรรม จริยธรรม ได้รับรู้ ยอมรับเห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

5.2 . บทบาทครูผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาทดังนี้

5.2.1 บทบาทครูผู้สอน

5.2.1.1 การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนควรคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) แตกต่างกันไป ครูผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และให้โอกาสกับผู้เรียนได้ค้นพบ วิธีการเรียนรู้ของตนเอง จึงจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่า และทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน ครูควรศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน โดยคำนึงถึงลักษณะ การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด รูปแบบการเรียนรู้ ความสนใจ ความต้องการที่แตกต่างกัน และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีพัฒนาการที่เป็นไปตามความสามารถ เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

5.2.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

5.2.1.3 การบูรณาการและการถ่ายโยงความรู้กับสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน นำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์และสามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ซึ่งครูควรดำเนินการดังนี้

- 1) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองและเน้นคุณธรรม จริยธรรมเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด
- 2) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้
- 3) จัดเตรียม เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีเหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
- 4) ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

5) วิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อนำมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของตนเองด้วยกระบวนการวิจัย

5.2.2 บทบาทของผู้เรียน

5.2.2.1 กำหนดเป้าหมาย รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองให้บรรลุเป้าหมาย

5.2.2.2 แสวงหาและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลายและรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล ข้อความรู้ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม

5.2.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

5.2.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนและครู

5.2.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

5.3 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญซึ่งต้องปฏิบัติควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องดำเนินการประเมินเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอนใช้วิธีการวัดหลากหลาย ผู้สอนเป็นผู้ประเมินเอง เพื่อนประเมินหรือผู้ปกครองร่วมประเมิน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนเพื่อปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริม สะท้อนสมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์มี 3 ระยะ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 33)

5.3.1 การประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมิน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนทุกคน นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล รายกลุ่มหรือรายห้องเรียน โดยใช้ข้อทดสอบความรู้พื้นฐานแบบสอบถาม แบบสำรวจรายการ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แต่ไม่นำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการพิจารณาตัดสินผลการเรียน

5.3.2 การประเมินระหว่างเรียน – เป็นการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามมาตรฐานตัวชี้วัดว่า บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูวางแผนไว้หรือไม่ซึ่งต้องดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่อง มีหลากหลายวิธีการและประเมินผลที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ภาระงานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียน ซึ่งต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เช่น การประเมินตามศักยภาพของผู้เรียน รายบุคคล รายกลุ่ม หรือรายห้องเรียน โดยใช้ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์ แบบสรุปความรู้ และแบบประเมินการปฏิบัติงาน (Performance Assessment) เป็นต้น

5.3.3 การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินที่ผู้สอนประเมินเพื่อตรวจสอบ ความสำเร็จของผู้เรียนตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้/เรื่องที่เรียน ผลที่ได้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนจะทำให้ประเมินด้านศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและประสิทธิภาพการสอนของผู้สอนซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลังเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนากลกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน หรือ ซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และใช้ในการตัดสินผลการเรียน โดยใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ เช่น แบบทดสอบ แบบประเมินการปฏิบัติงาน แบบประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามสภาพจริง (Rubrics) แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

จากการศึกษาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สรุปได้ว่าเป็นแนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การเชื่อมโยง การเปรียบเทียบ การสำรวจ การรวบรวมข้อมูล การเรียงลำดับ การสังเคราะห์ สรุป การสร้างความรู้ รวมทั้งทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้มีการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง วิธีการเรียนรู้ เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้จากการวางแผนล่วงหน้า ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลาย เริ่มจากเลือกหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้าดำเนินการ วางแผนกำหนดขั้นตอน ดำเนินงานผสมผสานกับแนวคิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สรุปองค์ความรู้ และนำเสนอผลงานด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีครูคอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเท่านั้น นอกจากนี้ มาตรา 24 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยสรุป คือ การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนฝึก ทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญและประยุกต์ความรู้มาใช้และ เพื่อป้องกันและใช้แก้ปัญหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติที่ทำให้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานความรู้อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม จัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รอบด้านประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

1. ความหมายของโครงงาน

นักการศึกษาหลายคนให้ความหมายของ โครงงานไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ทิศนา ขัมมณี (2550 : 139) ได้ให้ความหมายว่า โครงงาน เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นหลัก คือการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเลือกทำโครงการ หรือโครงงานที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนสนใจ วางแผนการทำงานร่วมกัน ศึกษาข้อมูลความรู้ที่จำเป็นและลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แล้วจึงเขียนรายงานแล้วนำผลงานที่ได้รับมาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งหมด

ชวลิต ชูกำแหง (2551 : 106) ได้ให้ความหมายว่า โครงงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเองซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่น ๆ ภายใต้อำนาจแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือจากผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553 : 111) ได้ให้ความหมายของโครงงาน ไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งมุ่งส่งเสริม กระบวนการคิด วิเคราะห์ ร่วมกันวางแผน เพื่อสร้างองค์ความรู้หรือแก้ปัญหาด้วยการศึกษาค้นคว้าทดลองตามขั้นตอนและส่วนประกอบของโครงงานเมื่อปฏิบัติโครงงานเสร็จแล้วต้องได้องค์ความรู้ใหม่และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

จากการศึกษาความหมายของโครงงาน สรุปได้ว่า การสอนแบบโครงงานเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือก กำหนดหัวข้อที่สนใจหรือต้องการ

หาคำตอบ ซึ่งเป็นกระบวนการ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นความรู้ที่คงทนที่ ผ่านการคิด วิเคราะห์ การสังเกต แก้ปัญหา ในการศึกษาค้นคว้าที่เป็นระบบ มีขั้นตอน โดยเริ่มจากการตั้งประเด็น เลือกหัวข้อ การตั้งสมมุติฐาน การวางแผนสืบค้นข้อมูล จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการทำโครงการ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศ การนำเสนอ ด้วยวาจาโดยมีสื่อประกอบ นอกจากนี้ การทำโครงการ สามารถทำได้ทุกระดับ ทุกสาระการเรียนรู้ และสามารถทำโครงการทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน

2. ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

มีผู้ให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานไว้หลายท่าน ดังนี้

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 70) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานอย่างมีการวางแผน และ ดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1. รู้จักทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และมีโอกาส ได้แสดงออก

2. รู้จักปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้อย่างอิสระ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. รู้จักคิดด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและ เรียนรู้เนื้อหาควบคู่ไปกับกระบวนการ

4. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้พัฒนาความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของโครงการ

เดชา จันทักต์ (2547 : 73) ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ส่งเสริม การเรียน ให้ผู้เรียนได้เลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เลือกหัวข้อที่เป็นปัญหา น่าสนใจ ฝึก กระบวนการคิดหา วิธีการทำโครงการตามที่ผู้เรียนถนัดและสนใจ ซึ่งลักษณะที่สำคัญของโครงการ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจ สงสัย ต้องการค้นหาคำตอบ
 2. เป็นการเรียนรู้ที่มีระบบครบกระบวนการผู้เรียนต้องใช้ความสามารถหลายด้าน
 3. เป็นการบูรณาการความรู้หลายกลุ่มสาระ มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง
 4. เป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึก เป็นการแสวงหาความรู้ สรุปองค์ความรู้
 5. ความรู้ที่ค้นพบสามารถนำไปเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
- ชวลิต ชูกำแหง (2551 : 106) ให้ความสำคัญทั้งข้อดีและข้อจำกัดของโครงการ

ดังนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกประเด็นที่จะศึกษา วิธีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน
3. การศึกษาค้นคว้านั้นมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่าง ความรู้ทักษะ ประสบการณ์เดิมกับสิ่งใหม่
4. ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ฝึกการแก้ปัญหาในการทำงาน และมีข้อจำกัดว่า ใช้เวลาในการเรียนรู้มากเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ผู้สอนอาจให้คำปรึกษาหรือดูแล ไม่ทั่วถึง ถ้าผู้เรียนวางแผนการทำงานไม่ดีอาจไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าผู้สอนขาดความเอาใจใส่หรือ

ขาดความอดทน อาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 126 – 163) กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดจากประสบการณ์ตรง ฝึกให้แก้ปัญหาที่สงสัย โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการเป็นขั้นตอน นักเรียนสามารถนำทักษะที่ได้รับ ไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้ ทักษะที่ได้รับจะติดตัวนักเรียนไปตลอดและยั่งยืนกว่าการอ่านตำรา โดยสรุปในภาพรวม สิ่งที่นักเรียนจะได้รับจากการศึกษาด้วยโครงการ คือ

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ๆ มีทักษะหรือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ นอกจากนี้ วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพิ่มเติม ดังนี้

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2554 : 269) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน อาทิ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เพียร์เจ (Piaget) และวีกอตสกี (Vygotsky) ที่มีแนวคิดทางการศึกษา คือ มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้แบบโครงการจะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ในด้านการคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะในการตั้งคำถามและรู้จักวิธีแสวงหาคำตอบ มีทักษะในการฟังพูดอ่านและเขียน ตลอดจนรู้จักคิดตัดสินใจการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผล

จากการศึกษาความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีความสำคัญ ต่อหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง สถานการณ์จริง เป็นการพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ การใช้ วิจารณ์ญาณ มีความเชื่อมั่นในตนเองในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังพัฒนาผู้เรียนให้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ นำสิ่งที่ได้จากการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากวิธีการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน เป็นระบบ ด้วยวิธีการของโครงการ

3. ลักษณะสำคัญของโครงการ

ปิยะโรจน์ เลี้ยวโพโรจน์ (2546 : 40) ได้กล่าวถึงโครงการสังคมศึกษา มีลักษณะดังนี้

1. มีลักษณะบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องวางแผนให้มีลักษณะ การบูรณาการศาสตร์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพราะหากไม่บูรณาการแล้ว ผลที่ตามมาคือ โครงการจะออกมาจำนวนมากเป็นภาระแก่ผู้เรียน
2. มีลักษณะที่แตกต่างจากโครงการวิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งทฤษฎีใหม่ ๆ แต่โครงการสังคมศึกษา เป็นการใช้ “กระบวนการวิจัยเชิงสังคม” คือ มุ่งศึกษาวิจัยให้ได้ผลที่แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมหรือสภาพแวดล้อมรอบตัวและกิจกรรมสำคัญนั้น มักไม่ได้มาด้วยการทดลอง แต่ได้มาจากการเก็บข้อมูล ลงภาคสนามและรวบรวมข้อมูล จัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550 : 53) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของโครงการ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ สงสัย ต้องการหาคำตอบ
2. เป็นการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ มีระบบ ครอบคลุมการ ผู้เรียนต้องใช้

ความสามารถหลายด้าน เป็นงานที่มีคุณค่าทางการศึกษา ที่ใช้ทั้งทักษะการคิด และทักษะการปฏิบัติ

3. มีการบูรณาการความรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือระหว่างกลุ่มสาระ

4. เป็นการแสวงหาความรู้ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง

5. มีการนำเสนอโครงงานด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น เสนอรายงานเป็นรูปเล่ม รายงานโดยการอภิปราย การจัดนิทรรศการ ความรู้ หรือสิ่งที่ค้นพบ สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

วิลลรัตน์ สุนทรวโรจน์ (2551 : 100) ได้แบ่งโครงงานออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. โครงงานตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงงานที่ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่จะศึกษาจากหน่วยเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนมากำหนดเป็นหัวข้อโครงงานโดยบูรณาการความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปค้นคว้าในสาระการเรียนรู้ที่สนใจและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. โครงงานตามความสนใจ เป็นโครงงานที่ผู้เรียนสนใจศึกษา ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นพิเศษ อาจเป็นเรื่องในชีวิตประจำวัน สภาพสังคม ประสบการณ์ที่ยังต้องการหาคำตอบข้อสรุป แสวงหาคำตอบในเรื่องที่สนใจ

จากการศึกษาลักษณะของโครงงาน สรุปได้ว่า ลักษณะของโครงงาน เป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีความสนใจในเรื่องนั้น ๆ และต้องการคำตอบ โดยใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบ เป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึก ด้วยการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล สรุปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ให้สัมพันธ์กับข้อมูลใหม่สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

4. ประเภทของโครงงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2546 : 85 – 86) ได้แบ่งประเภทของโครงงานแบ่งตามลักษณะกิจกรรมเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงงานประเภทสำรวจเป็นการศึกษา การสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้เรียนต้องการศึกษา จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบเป็นหมวดหมู่สื่อความหมายและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กราฟ ตาราง แผนภูมิ คำอธิบาย ประกอบเพื่อให้เป็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ในเรื่องที่ศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น สำรวจพืชสมุนไพรที่ภูจ้องนางยอย

2. โครงงานประเภททดลอง เป็นการศึกษาเพื่อหาคำตอบของปัญหาโดยมีการออกแบบทดลองเพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาโดยควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจมีผลต่อตัวแปร โดยขั้นตอนการดำเนินการของโครงงานประเภทนี้ ประกอบด้วย กำหนดปัญหา ตั้งสมมุติฐาน ออกแบบ ทดลอง รวบรวมข้อมูล แปรผลและสรุปผลการทดลอง ซึ่งขั้นตอนที่ปฏิบัติจะเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างสมบูรณ์ เช่น การทำยากันยุงด้วยตะไคร้หอม การผลิตยาสระผมจากสมุนไพรในท้องถิ่นการผลิตน้ำยาล้างจานจากสมุนไพรในท้องถิ่นการผลิตเจลบำรุงผิวจากพืชสมุนไพรด้วย “หมาน้อย”

3. โครงงานประเภทประดิษฐ์ เป็นการประยุกต์ทฤษฎีหรือหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือด้านอื่น ๆ มาสร้างมาประดิษฐ์ของเล่น เครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์สำหรับใช้สอยต่าง ๆ ซึ่งเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่หรืออาจเป็นการ เสนอแบบจำลองทางความคิดเพื่อแก้ปัญหา เช่น การประดิษฐ์ของเล่นพื้นบ้านจากวัสดุในท้องถิ่น การผลิตเครื่องจักสานจากวัสดุต่าง ๆ การผลิตกระถางเพาะชำกล้าไม้จากผักตบชวา การประดิษฐ์เครื่องใช้สอยผลไม้

4. โครงงานประเภททฤษฎี เป็นการนำเสนอทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดผู้อื่นที่มีอยู่แล้ว โดยมีหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือทฤษฎีอื่น ๆ ตลอดจนข้อมูล

ต่าง ๆ สนับสนุน ซึ่งอาจเป็นลักษณะทฤษฎี หลักการ แนวคิดใหม่อาจขัดแย้งกับทฤษฎีเดิมหรือเป็นการขยายทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดเดิมก็ได้ จุดสำคัญ คือ ต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี เช่น การเกษตรทฤษฎีใหม่ การผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ การผลิตแท่งเชื้อเพลิงซีซีเยว

วิมลศรี สุวรรณรัตน์ (2547 : 19 – 22) ได้แบ่งประเภทโครงการงานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการประเภทสำรวจรวบรวมข้อมูล เป็นโครงการที่ไม่มีการกำหนดตัวแปร แต่เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วต้องมีการจัดกระทำข้อมูล เช่น ศึกษาประเทศที่มีศาสนาและศิลปวัฒนธรรมใกล้เคียงกับประเทศไทย ศึกษาประวัติและความเป็นมาของท้องถิ่นของเรา สำรวจประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่นของเรา สำรวจร่องรอยประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของเรา สำรวจสมุนไพรในท้องถิ่นของเรา
2. โครงการประเภททดลอง เป็นโครงการที่มีการกำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตาม เป็นงานวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการทำงานคล้ายกับงานของนักวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอน คือ กำหนดปัญหาที่จะศึกษา ตั้งวัตถุประสงค์ ตั้งสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ออกแบบการทดลอง ทำการทดลอง รวบรวมและแปลผลการทดลอง สรุปผล นำเสนอข้อมูล โครงการประเภททดลองนี้ ขั้นตอนปฏิบัติจะเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างสมบูรณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นการทดลองเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาในการผลิตสินค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยบูรณาการความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานและเทคโนโลยี เช่น ทดลองผลิตขนมพื้นบ้านที่มีในท้องถิ่น ศึกษาการทำขนมตามประเพณีสารทเดือนสิบ ปรับปรุงสูตรการทำอาหารพื้นบ้านอีสาน
3. โครงการประเภท สิ่งประดิษฐ์ เป็นโครงการที่มีการกำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตามเหมือนกับโครงการทดลอง แต่ผลที่ออกมาเป็นสิ่งประดิษฐ์ ที่ได้ทดสอบประสิทธิภาพการทำงานแล้ว นักเรียนสามารถสร้างโครงการออกมาเป็นรูปของเอกสาร หนังสือ แบบจำลอง เครื่องมือเครื่องใช้ อาศัยหลักการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทยบูรณาการเข้าด้วยกัน เช่น ประดิษฐ์แบบจำลองแสดงลักษณะภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น ประดิษฐ์รูปปั้นแสดงสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ ประดิษฐ์ของเล่นจากภูมิปัญญาไทย ประดิษฐ์หนังสือนิทานพื้นบ้าน
4. โครงการประเภททฤษฎี เป็นโครงการที่อธิบายปรากฏการณ์หรือแนวคิดใหม่ ๆ อย่างมีเหตุผลและมีหลักฐานสนับสนุนที่เชื่อถือได้ โดยนำเสนอหลักการหรือแนวคิดใหม่ ๆ อยู่ในรูปของสูตรหรือคำอธิบาย โดยผู้เสนอตั้งกติกา เสนอทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือจินตนาการของตนเอง ตามกติกาหรือข้อตกลงนั้น ๆ ยังไม่มีใครคิดมาก่อนหรืออาจขัดแย้งกับทฤษฎีเดิม การทำโครงการประเภทนี้จุดสำคัญอยู่ที่ผู้ทำต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ และน่าเชื่อถือ เป็นโครงการวิทยาศาสตร์

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 206) ได้จำแนกโครงการออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. โครงการประเภทสำรวจ โครงการสำรวจเป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดกระทำเป็นหมวดหมู่แล้วนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้ศึกษา เช่น การศึกษาพฤติกรรมของสัตว์บางชนิด การศึกษาวงจรชีวิตของแมลง การสำรวจต้นไม้ในโรงเรียน
2. โครงการประเภททดลอง เป็นการศึกษาคำตอบของปัญหาโดยการออกแบบ การทดลอง และดำเนินการเพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ต้องการทราบ หรือผู้ตรวจสอบสมมติฐานไว้ เช่น การศึกษา อิทธิพลของแสงสีต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเจริญของเห็ด การศึกษาขนมอบชนิดต่าง ๆ
3. โครงการประเภทพัฒนาหรือการสร้างสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ อาจจะเป็นการประดิษฐ์สิ่งใหม่ หรือยังไม่เคยมีมาก่อนหรือการ

ปรับปรุงของเดิมให้ดีขึ้น หรืออาจเป็นการสร้างแบบจำลองทางความคิด เพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เช่น การผลิตวัตถุเครื่องจักรสานจากสิ่งต่าง ๆ การผลิตเครื่องดักแมลง การผลิตกระถางจากผักตบชวา

4. โครงการประเภทการสร้างทฤษฎี การอธิบาย การทบทวนวรรณคดี การค้นหาคำตอบหรือความรู้เป็นโครงการที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุ ความเป็นมา ผลกระทบ ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลแล้วนำหลักการหรือ ทฤษฎีมาสนับสนุนอาจเสนอในรูปแบบอธิบาย บทความ ความเรียง บทสนทนา สูตรหรือสมการ เช่น การกำเนิดอารยธรรมบ้านเชียง การศึกษาคำศัพท์ต่าง ๆ

จากการศึกษาประเภทของโครงการ สรุปว่า โครงการ มี 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการสำรวจ : สำรวจข้อมูลที่มีอยู่แล้ว วิเคราะห์ สรุป นำเสนอข้อมูล
2. โครงการทดลอง : ต้องการหาคำตอบ ตั้งสมมติฐาน ทดลอง แปรผล สรุป
3. โครงการสิ่งประดิษฐ์ : นำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาทำให้ดีกว่าเดิมหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่
4. โครงการทฤษฎี : การเสนอแนวความคิดใหม่ โดยใช้หลักการทฤษฎี สนับสนุน
5. ขั้นตอนการจัดทำโครงการ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2547 : 203) การทำโครงการเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง และมีความดำเนินงานหลายขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้ายมี 6 ขั้นตอน สรุปลำดับได้ดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อที่จะศึกษา หรือปัญหาที่ต้องการค้นหาคำตอบนั้น ควรจะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

2. การสร้างแผนที่ความคิด เพื่อให้โครงการหรือความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อที่จะศึกษากับหัวข้อย่อย ๆ ซึ่งผู้เรียนควรมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การสร้างแผนที่ความคิด (Mind Mapping)

3. การดำเนินงานหรือวิธีการ การศึกษาค้นคว้ารวมทั้งพิจารณาแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ที่จะศึกษา โดยเน้นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต รู้จักการตั้งคำถาม รู้จักตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนรู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ

4. การลงมือปฏิบัติตามที่กำหนดซึ่งเป็นช่วงสำคัญของวงการเรียนรู้โดยโครงการ เพราะผู้เรียนจะเป็นผู้ศึกษาค้นคว้ามีการรับรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สังเกต สอบถาม ทดลอง บันทึกสิ่งที่ค้นพบ

5. การสรุป เป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลจากการศึกษามาทำการสรุป อภิปรายผล ประเมินผล โดยผู้เรียนต้องแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ค้นพบพร้อมทั้งแสดงเหตุผลหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ

6. การนำเสนอผลงาน ผู้เรียนจะเป็นผู้นำเสนอข้อมูลหรือสรุปผลของการศึกษาค้นคว้าซึ่งอาจนำเสนอในรูปแบบของ การรายงาน การจัดบอร์ด หรือการแสดงในรูปแบบของละคร

ชวลิต ชูกำแหง (2551 : 106) ได้กำหนดขั้นตอนการทำโครงการไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
2. การวางแผน ประกอบด้วย กำหนดจุดประสงค์ ตั้งสมมติฐาน กำหนดวิธีการศึกษา
3. การลงมือปฏิบัติ
4. การเขียนรายงาน
5. การนำเสนอผลงาน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 210) กล่าวถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคิดและเลือกหัวข้อของโครงการ
2. การวางแผนการทำโครงการ
3. การลงมือทำโครงการ
4. การเขียนรายงาน
5. การแสดงผลงานและการประเมินโครงการ
6. การเขียนเค้าโครงของโครงการ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 210) กล่าวว่า ก่อนที่ผู้เรียนจะจัดทำโครงการ ครูควรให้ผู้เรียนวางแผนในการจัดทำโครงการไว้ล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไรบ้างและเขียนเค้าโครงงานดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. ผู้ทำโครงการ
3. ชื่อที่ปรึกษา
4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ
5. วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ
6. สมมติฐาน (ถ้ามี)
7. วิธีดำเนินการ
8. แผนการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน
9. ประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ
10. เอกสารอ้างอิง
7. รูปแบบการเขียนรายงานโครงการ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 211) กล่าวถึงการเขียนรายงานโครงการไว้ว่า ผู้เรียนร่วมกันเขียนรายงานผลเป็นเอกสารเพื่อนำเสนอต่อชั้นเรียน และเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยครูช่วยกระตุ้นให้ได้ร่วมกันคิดและเขียนรายงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. ระยะเวลาที่จัดทำ (ระหว่างวันที่ / เดือน / พ.ศ. ถึง วันที่ / เดือน / พ.ศ.)
3. ชื่อผู้จัดทำโครงการ (บอกระดับชั้นและชั้นชื่อ โรงเรียนด้วย)
4. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
5. บทคัดย่อ (สรุปเรื่องที่ศึกษา วิธีการศึกษา และข้อค้นพบสั้น ๆ)
6. กิตติกรรมประกาศ (ประกาศขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในกรณีที่มี)
7. ที่มาและความสำคัญของโครงการ
8. วัตถุประสงค์ในการศึกษา
9. คำตอบที่คาดเดาก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติการ
10. วิธีการศึกษาค้นคว้า
11. ผลการศึกษาค้นคว้า
12. สรุปผล

13. ประโยชน์ที่ได้รับ / ข้อเสนอแนะ

14. เอกสารอ้างอิง

8. การแสดงผลโครงการ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 215) กล่าวถึงการแสดงผลโครงการ ว่าเป็นการนำเสนอผลงานที่ได้ศึกษาค้นคว้าให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอาจจะทำ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การอภิปรายปากเปล่า เป็นต้น

การแสดงผลงานโครงการทำได้หลายระดับ เช่น

1. การจัดเสนอผลงานภายในชั้นเรียน
2. การจัดนิทรรศการภายในโรงเรียนเป็นการภายใน
3. การจัดนิทรรศการในงานประจำปีโรงเรียน
4. การส่งผลงานเข้าร่วมในงานแสดงหรือประกวดภายนอกโรงเรียน
5. การประเมินโครงการ

ลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 369) ได้กล่าวถึง การประเมินผลการทำโครงการ พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. เกณฑ์ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการทำให้ผู้เรียนทำโครงการ
2. โครงการของผู้เรียนแต่ละคนไม่ควรเอามาประกวดหรือเปรียบเทียบกัน
3. ควรพิจารณาด้วยความยุติธรรม
4. ควรพิจารณาว่า ผู้เรียนสามารถทำโครงการได้สำเร็จตามที่วางไว้เป็นสำคัญ

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เพื่อความสะดวก ผู้ประเมินอาจสร้างแบบประเมินเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญของการจัดทำโครงการ จงทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ตามความคิดเห็นของท่าน

1. โครงการที่จัดทำขึ้น	☐ งานเดี่ยว	☐ งานกลุ่ม
2. การริเริ่มโครงการ	☐ ผู้เรียนริเริ่ม	☐ ผู้สอนช่วยแนะนำ
3. การพัฒนาตนเอง	☐ มี	☐ ไม่มี
4. การพัฒนางาน	☐ มี	☐ ไม่มี
5. ความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียน	☐ สอดคล้อง	☐ ไม่สอดคล้อง
6. ประโยชน์ในชีวิตจริง	☐ มี	☐ ไม่มี

ตาราง 1 วิเคราะห์เนื้อหาของโครงการ

ตอนที่ 2 เนื้อหาของโครงการ และการนำเสนอโครงการจัดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตาราง
ตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาโครงการ					
1. ความถูกต้อง					
2. ความเหมาะสมในการใช้แนวคิด					
3. เลือกใช้ข้อมูลข่าวสารเหมาะสมตรงประเด็น					
4. มีการสรุปที่ชัดเจน					
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
กระบวนการทำงาน					
6. มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ					
7. มีการดำเนินการตามแผน					
8. มีการประเมิน และปรับปรุงการดำเนินการ					
การนำเสนอโครงการ					
9. การรายงาน สามารถสื่อความหมายได้					
10. ความสมบูรณ์ของข้อมูล					
11. ความเหมาะสมของรูปแบบที่ใช้นำเสนอ					
12. ข้อเสนอของโครงการบรรลุจุดประสงค์					

แนวทางการประเมิน

1. ทำไปพร้อม ๆ กัน
2. ยึดพฤติกรรมของผู้เรียน
3. เน้นการพัฒนาตน และการประเมินตนเอง
4. ให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
5. มีการเก็บข้อมูลระหว่างปฏิบัติ
6. อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง
7. เน้นคุณภาพของผลงาน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง
9. วัดปฏิบัติสัมพันธ์เชิงบวก
10. สนับสนุนการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน

ชาตรี เกิดธรรม (2545 : 50) ได้กล่าวถึง การประเมินโครงการ ไว้ดังนี้

1. ประเมินอะไร เช่น การแสดงออกด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม กระบวนการเรียนรู้ การคิด การดำเนินงาน และผลงาน

2. ประเมินเมื่อใด เช่น ประเมินอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นโครงการตามสภาพจริง ประเมินจากอะไร เช่น ผลงาน (เอกสาร/ชิ้นงาน) แบบบันทึกต่าง ๆ เช่น การสังเกต ความรู้สึก สัมภาษณ์ แฟ้มสะสมผลงาน หลักฐานอื่น ๆ (ภาพถ่าย วิดีทัศน์ แอ็บบันทึกเสียง)
3. ประเมินโดยใคร เช่น ตัวผู้เรียน เพื่อน ครู อาจารย์ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
4. ประเมินโดยวิธีใด เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ การตรวจรายงานการตรวจผลงานหรือชิ้นงาน การทดสอบ การรายงานปากเปล่า การจัดนิทรรศการ

ตัวอย่างรูปแบบ การประเมินผลโครงการ

รูปแบบการประเมินผลโครงการ อาจจัดได้หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการและความสะดวกของผู้ประเมินที่แปลข้อมูล ได้เสนอ ตัวอย่างดังนี้ คือ

ชื่อโครงการ

ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ

1.	ชั้น
2.	ชั้น
3.	ชั้น

จุดมุ่งหมายของโครงการ

1.
2.
3.

ตาราง 2 รูปแบบการประเมินผลโครงการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ผลการปฏิบัติงาน		ข้อบกพร่องของ การปฏิบัติงาน	จุดเด่น การปฏิบัติงาน	ปัญหา/อุปสรรค
	ได้	ไม่ได้			
1.					
2.					
3.					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

สุคนธ์ สิ้นธุพานนท์ (2550 : 55) ได้ กล่าวถึง การประเมินโครงการไว้ว่า การสอนแบบโครงการนั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีข้อตกลงกันเกี่ยวกับการประเมินเพื่อผู้เรียนจะได้ดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบการประเมินหรือข้อตกลงนั้น ๆ และไปสู่เป้าหมายของการสอนโครงการ ดังนี้

1. การประเมินโครงการของผู้เรียน ผู้สอนแนะนำให้รู้จักการประเมินโครงการเป็นระยะ ๆ ทั้ง ก่อนการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานและเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานตามโครงการ

การประเมินระหว่างการทำงานจะทำให้ผู้เรียน ได้รู้ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง
ในการพัฒนางาน

การประเมินโครงการโดยผู้เรียนนั้น ผู้เรียนอาจประเมินตนเองหรือให้เพื่อน
ร่วมประเมินก็ได้

2. การประเมินโครงการของผู้สอน ควรเป็นกระบวนการตามสภาพจริง คือ สังเกต
พฤติกรรม การทำงานของผู้เรียนตลอดระยะเวลาที่ทำโครงการ ประเมินขั้นตอน กระบวนการทำงาน
ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออก โดยใช้ความคิดในการวิเคราะห์ปัญหา พิจารณาทางเลือก คิดวางแผน
และดำเนินงานตามแผน สิ่ง que ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าทำโครงการจะต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน
ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ พฤติกรรมระหว่างทำงานตามโครงการที่ควรแสดงออก
ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความอดทน อดกลั้น ซื่อตรง รอบคอบ มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและผู้อื่น
มีทักษะในการคิด ทักษะในการศึกษาค้นคว้า ทักษะในการใช้ภาษา ทักษะในการจัดการอย่างเป็นระบบ
เป็นขั้นเป็นตอน ทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรอบรู้ในวิชาที่ศึกษาอย่างถูกต้อง
รู้วิธีการเรียนรู้ และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. รายการที่ควรประเมิน

- 3.1 ทักษะด้านความรู้ในวิชาที่เรียน (Knowledge Skills)
- 3.2 ทักษะด้านความคิด (Thinking Skills)
- 3.3 ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills)
- 3.4 คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Attributes)
- 3.5 ทักษะภาคปฏิบัติ (Practical Skills)

4. วิธีการประเมินโครงการ

- 4.1 ประเมินจากผลงาน ชิ้นงาน (Assessing Artifacts)
- 4.2 ประเมินจากการรายงาน (Assessing Report or Dissertation)
- 4.3 ประเมินโดยสอบปากเปล่า (Vivas)
- 4.4 การประเมินจากการจัดนิทรรศการ (Exhibitions)
- 4.5 ประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio)

วิลลิตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 215) ได้กล่าวถึง การประเมินผลโครงการควรพิจารณา

สิ่งต่อไปนี้

1. เกณฑ์ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการให้ผู้เรียนทำโครงการ
2. โครงการของผู้เรียนแต่ละคนไม่ควรเอามาประกวด หรือ เปรียบเทียบกัน
3. ควรพิจารณาตามความสามารถ ความสนใจ และพื้นฐานของผู้เรียนทำโครงการ
4. ควรพิจารณาว่า ผู้เรียนสามารถทำโครงการได้สำเร็จตามที่วางไว้เป็นสำคัญ

9. เกณฑ์การประเมินคุณค่าของโครงการ

9.1 ความริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความแปลกใหม่ของเรื่องที่ทำ วิธีการศึกษาค้นคว้า
เครื่องมือ หรือวัสดุอุปกรณ์ในการทำโครงการ

9.2 ความถูกต้อง และเหมาะสมของวิธีการค้นคว้า หรือ การนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์
มาใช้อย่างถูกต้องหรือมีวิธีการที่เหมาะสม

9.3 การเขียนรายงานโครงการ หรือ การจัดแสดงโครงการ มีความถูกต้องชัดเจน ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ มีความตั้งใจ และชัดเจนเพียงใด

9.4 การอธิบายโครงการด้วยวาจา หมายถึง ความสามารถในการพูดอธิบาย การตอบ ข้อคำถามได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว เหมาะสม

10. การประเมินผลการทำโครงการ

10.1 เกณฑ์ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการให้ผู้เรียนทำโครงการ

10.2 โครงการของผู้เรียนแต่ละคนไม่ควรเอามาประกวดหรือเปรียบเทียบกับ

10.3 ควรพิจารณาด้วยความยุติธรรม ตามความสามารถ ความสนใจและพื้นฐานของ ผู้เรียนที่ทำโครงการ

10.4 ควรพิจารณาว่าผู้เรียนสามารถทำโครงการได้สำเร็จตามที่วางแผนไว้

11. เกณฑ์การประเมินคุณค่าของโครงการ

11.1 ความริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความแปลกใหม่ของเรื่องที่ทำวิธีการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ในการทำโครงการ

11.2 ความถูกต้องและเหมาะสมของวิธีการศึกษาค้นคว้า โดยการนำวิธีการทาง วิทยาศาสตร์มาใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพียงใด

11.3 การเขียนรายงานโครงการ ความถูกต้อง ชัดเจนในการสื่อความหมาย ให้ผู้อื่น เข้าใจ มีความตั้งใจและชัดเจนเพียงใด

11.4 การอธิบาย โครงการด้วยวาจา ความสามารถในการพูด อธิบายตอบข้อคำถาม คำถามได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว เหมาะสม

12. บทบาทของครูกับการการสอนแบบโครงการ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 84) ได้กล่าวว่า บทบาทครูกับการสอนแบบ โครงการ ครูจะต้องให้ความช่วยเหลือค่อนข้างมากเนื่องจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์ เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจวิธีการทำโครงการก่อน ครูคอยชี้แนะ กำหนดขอบเขตของการศึกษา เมื่อนักเรียนมีทักษะในการทำ โครงการแล้วจึงให้นักเรียนทำโครงการตามความสนใจและแสดงความคิดอย่างอิสระ มีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ความรู้ หลักการ วิธีการและแนวปฏิบัติในการจัดทำโครงการ
2. พิจารณานุมัติโครงการ
3. ให้คำปรึกษา ในการปฏิบัติโครงการ ช่วยแก้ปัญหาระหว่างการปฏิบัติโครงการ
4. ประเมินผลก่อนและระหว่างการปฏิบัติงานสังเกตความก้าวหน้าตามขั้นตอน
5. ประเมินผลการนำเสนอโครงการและประเมินโครงการที่สำเร็จแล้ว
6. สรุปการประเมินขั้นสุดท้ายและเอกสารประกอบโครงการ

ชวลิต ชูกำแหง (2551 : 105) ได้กล่าวถึงบทบาทครูไว้ว่า ครู เป็นบุคคลสำคัญในการ ที่แปลงหลักสูตรมาสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของหลักสูตร

ครู คือ ผู้สอนคนให้รู้จัก แก้ปัญหาแสวงหาความรู้อย่างมีระบบ โดยยึดหลัก กระบวนการเรียนรู้มีลักษณะการเรียนรู้มีความสุข การเรียนรู้จากการคิดปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับ บุคคลอื่น การเรียนรู้แบบองค์รวมและการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ครู คือ บุคคลที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการ จัด ประสิทธิภาพ สื่อ แหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชุมชนและเป็นผู้อำนวยความสะดวก

สะดวก ช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเอื้ออาทร สร้างบรรยากาศแห่งความสุขในการเรียนร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน ซึ่งครูต้องมีลักษณะที่เหมาะสม ดังนี้

1. ตระหนักในการกิจหน้าที่ที่สอนคน
2. มีความสุขในการทำงาน การจัดการเรียนรู้
3. มีความกระหายใคร่รู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา
4. มีความรู้ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้
5. มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. มีความคล่องตัวในการประสานงานทุกฝ่าย

สรุป บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บงการหรือผู้สั่งการ เป็นผู้อำนวยความสะดวก ในคำแนะนำ ส่งเสริม ให้ผู้เรียนวางแผน การปฏิบัติงาน ได้ฝึกปฏิบัติจริงตามลำดับขั้นตอน ฝึกคิดเป็น วิเคราะห์ ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ ในขณะที่ปฏิบัติงานโครงงาน โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือ จัดลำดับการเรียนรู้ จากง่ายไปหายาก ฝึกให้ทำงานเป็นกลุ่ม มีความสามัคคี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร

13. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

กชกร ธิปัตติ (2544 : 49 – 51) กล่าวถึงหลักการ การสอนแบบโครงงานไว้ว่า การสอนแบบโครงงาน (Project Work) เป็นการสอนที่มีหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เป้าหมายที่สำคัญ คือ มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ออกแบบ พัฒนาและปฏิบัติภาระงานของตนเองอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องด้วยการจัดทำโครงงาน บนพื้นฐานทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่ (Constructivism) ซึ่งพัฒนาจาก แนวคิดของ Piaget และ Dewey แนวคิดดังกล่าวแตกต่างจากแนวคิดเก่า ๆ ในการจัดการเรียนการสอนนั้น คือ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่แทนการรับฟังและซึมซับจากครูผู้สอน ผู้เรียนจะเป็นผู้คิดค้นด้วยตนเอง และหล่อหลอมความคิดหรือข้อมูลใหม่ที่รับเข้ากับความรู้เดิมที่ได้เรียนมาแล้ว จากนั้นก็ปรับใช้เปลี่ยนแปลงให้เกิดความรู้ใหม่ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนฝึกคิดอย่างซับซ้อน เกิดพลังในการคิด และเมื่อได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม จากครูผู้สอน ผู้เรียนก็จะสามารถ พัฒนาการคิดอย่างมี วิจารณญาณในสิ่งที่ตนคิดค้นและศึกษาได้อย่างละเอียดลึกซึ้งซึ่งทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่จะมุ่งเน้นศึกษา กระบวนการสร้าง พัฒนาความคิดของผู้เรียน ดังนั้นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีนี้ ในด้านการจัดการศึกษา มุ่งเน้นการสร้างหลักสูตรท้าทายแนวความคิด เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการในการคิดยิ่งขึ้น ทฤษฎี การสร้างองค์ความรู้ใหม่จะเน้นผู้เรียนมากกว่าผู้สอนนั้น ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างปฏิสัมพันธ์กับเหตุการณ์ ต่าง ๆ แล้วนำมาซึ่งความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ๆ ดังนั้นผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างมโนทัศน์ (Concept) แก้ปัญหาด้วยตนเอง บทบาทที่สำคัญของครู คือ สนับสนุนและยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนริเริ่มขึ้น

ทิศนา ขัมมณี (2550 : 138) ได้กล่าวถึงหลักการของรูปแบบการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โครงงาน เป็นการสอนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อและหลักการ ดังนี้

1. โครงงาน เป็นกิจกรรมที่มีบริบทจริงเชื่อมโยง ดังนั้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงสัมพันธ์ กับความเป็นจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง จึงเป็นการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์กับนักเรียน
2. การให้ผู้เรียนทำโครงงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เข้าสู่กระบวนการสืบสวนซึ่งเป็น กระบวนการที่ผู้เรียนต้องใช้ในการคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนขึ้น จึงเป็นการพัฒนาทางสติปัญญาผู้เรียน
3. การจัดการเรียนการสอนโครงงานเป็นหลัก ช่วยให้ผู้เรียนได้ผลิตงานที่เป็นรูปธรรม

ผลผลิตที่แสดงออกถึงความรู้ ความคิดของผู้เรียนนี้ สามารถนำมาแลกเปลี่ยน วิพากษ์ วิจารณ์ได้อย่างชัดเจนซึ่งผลการวิจัยทางสติปัญญาว่าการเรียนรู้จะพัฒนาขึ้นหากความรู้ ทักษะต่าง ๆ สามารถแสดงออกให้เห็นได้อย่างชัดเจน

4. การแสดงผลงานต่อสาธารณะชน สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการทำงานให้แก่ผู้เรียนรู้ได้ ซึ่งแรงจูงใจจะมีผลต่อความใส่ใจ ความกระตือรือร้นและความอดทนในการแสวงหาความรู้ การศึกษาความรู้และการใช้ความรู้

5. การให้ผู้เรียนทำโครงการ จะให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะ กระบวนการในการสืบสอบ และการแก้ไขปัญหาแล้ว ยังสามารถช่วยดึงศักยภาพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 216) ได้สรุป ขั้นตอนในการสอนตามโครงการดังนี้

1. ครูศึกษาหลักสูตรเนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ครูวางแผนการสอนโดยประยุกต์วิธีสอนและกิจกรรมมาใช้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา
3. ครูและนักเรียนช่วยกันทำ Mind Mapping โดยแยกประเด็นสำคัญออกเป็นหัวข้อ
4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกหัวข้อย่อยจาก Mind Mapping ที่นักเรียนร่วมกันทำกลุ่มละ 1 ข้อ แล้วช่วยกันทำ Mind Mapping นำเสนอผลงานเพื่อให้เพื่อน ๆ ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มเริ่มประชุมวางแผนการเขียนเค้าโครงของโครงการ
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วบันทึกแล้วนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาเรียบเรียงเพื่อเขียนรายงานโครงการ
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการเพื่อให้เพื่อน ๆ ประเมินร่วมอธิบายและให้ข้อเสนอแนะ แต่ละกลุ่มปรับปรุงงาน แล้วส่งเพื่อตรวจและเผยแพร่ต่อไป

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะ ดังนี้ (1) กระบวนการทำงาน การลงมือทำงานด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล (2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ได้ (3) ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การเป็นได้ทั้งภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ยึดขั้นตอนการสอนแบบโครงการ ของ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554 : 101 – 103) ซึ่งได้วิเคราะห์ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการไว้ 6 แผน ดังนี้

แผนที่ 1 การคิดและเลือกหัวข้อของโครงการ มีกิจกรรม ดังนี้

1. ครูและนักเรียนช่วยกันทำแผนผังความคิดให้ได้หัวข้อโครงการจากเนื้อหาที่เรียน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่ม เลือกหัวข้อโครงการตามความสนใจจัดทำแผนผังความคิดของตนเองเพื่อให้ทราบว่าศึกษาหัวข้อโครงการประเด็นใดบ้างและจะไปเก็บข้อมูลได้จากที่ไหนอย่างไร
3. ตัวแทนนักเรียนเสนอแผนผังความคิดของตนเองเพื่อให้ครูและเพื่อน ๆ ได้ตรวจสอบความเหมาะสมและได้และให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า

4. ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนและประเมินผลงาน (แผนผังความคิด)
- แผนที่ 2 การเขียนเค้าโครงของโครงการ มีกิจกรรม ดังนี้
1. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาหัวข้อและขั้นตอนการเขียนเค้าโครงของโครงการ
 2. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนเค้าโครงของโครงการ
 3. ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอเค้าโครงของโครงการ
 4. ครูและนักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสม
 5. ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้และประเมินผลงาน (เค้าโครงของโครงการ)

แผนที่ 3 การดำเนินการเก็บข้อมูล มีกิจกรรม ดังนี้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการบันทึกการอ่าน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือตามความเหมาะสม
3. ครูนัดแนะนักเรียนเพื่อประเมินความก้าวหน้าในการเก็บข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุกสัปดาห์ (อาจเป็นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง)
4. ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนและประเมินความก้าวหน้าและคุณภาพของผลงาน

ตัวอย่าง แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกจากการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ที่อยู่

ตำแหน่ง (หน้าที่) วันที่

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์
(.....)

2. แบบสังเกต

ชื่อสถานที่ที่สังเกต ที่อยู่

ลักษณะของสถานที่ วันที่

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

ลงชื่อ ผู้สังเกต
(.....)

3. แบบบันทึกจากการศึกษาค้นคว้า

ชื่อหนังสือ เอกสาร หรือ Website

หัวข้อที่ศึกษา วันที่

ข้อมูลที่ได้จากการอ่าน

ลงชื่อ ผู้บันทึก
(.....)

แผนที่ 4 การเขียนรายงานโครงงาน มีกิจกรรม ดังนี้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เก็บได้มาไว้ด้วยกัน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเรียบเรียงข้อมูลจัดให้เป็นหมวดหมู่
3. ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ
4. เขียนรายงานโครงงานตามรูปแบบของรายงานโครงงาน
5. ตรวจสอบรายงานโดยสมาชิกในกลุ่มและครูที่ปรึกษา
6. จัดรูปเล่ม เข้าเล่มรายงาน
7. ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้และประเมินผลงาน (เล่มรายงานโครงงาน)

แผนที่ 5 การวางแผนเสนอผลงาน มีกิจกรรม ดังนี้

1. เตรียมความพร้อม สถานที่ เตรียมตัวเสนอผลงาน เตรียมสื่อประกอบ

การนำเสนอ

2. การปฏิบัติการเสนอผลงาน
3. ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้และผลงาน (บอร์ดนิทรรศการและสื่อฯ)
4. ประเมินโครงงาน

แผนที่ 6 การนำเสนอโครงงาน / การสรุปความรู้จากโครงงานเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีความรู้ทุกโครงงาน พร้อมทั้งจะรับการประเมินองค์ความรู้มีกิจกรรม ดังนี้

1. ครูจัดฐานการเรียนรู้ตามฐานโครงงาน แต่ละโครงงาน
2. ครูแจกใบงาน ซึ่งออกไว้ครอบคลุมความรู้ทุกโครงงาน ให้นักเรียนแต่ละคน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ไปศึกษาหาคำตอบจากโครงงานต่าง ๆ จนเสร็จตามเวลาที่กำหนด
3. นักเรียนแต่ละคนเปลี่ยนใบงานกันตรวจโดยครูและนักเรียนร่วมกันเฉลย

แล้วส่งคืน

4. ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลงาน

สรุป ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ดังที่กล่าวมาแล้ว ครูผู้สอน อาจเพิ่มเติมการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ครอบคลุมทุกโครงงานและ การสอบถามความคิดเห็น ต่อเนื้อหาที่จัดทำโครงงาน เช่น การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรม ไทย การประเมินโครงงานเป็นการสะท้อนภาพความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประเมินโดย ครูที่ปรึกษาโครงงาน นักเรียน กลุ่มเรียนร่วมชั้นเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง โดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริง มีลักษณะดังนี้ (1) ทำไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) เน้นพฤติกรรมที่แสดงออกการมีส่วนร่วม (3) เน้นการพัฒนาและการประเมินตนเอง (4) เน้นคุณภาพของชิ้นงาน (5) การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป

การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือแผนการสอน

กรมวิชาการ (2544 : 15) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน การวัดผลประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ

ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียนความพร้อมของโรงเรียนเป็น การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า คือ การบันทึกการสอนตามปกตินั้นเอง

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2546 : 1) ได้กล่าวถึง แผนการสอนว่า เป็นแนวดำเนินการและ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ซึ่งมีส่วนสำคัญประกอบด้วยจุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผล

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2550 : 58) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การเตรียมการสอน หรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เป็นลายลักษณ์อักษรโดย รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนด วัตถุประสงค์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา เจตคติ ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอน หรือแหล่งเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 281) ได้ให้ความหมาย แผนการสอน หมายถึง แผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการสอนเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้น จากคู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการทำให้ผู้สอนทราบว่า จะสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

จากการศึกษาความหมายของแผนการสอน สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการสอนและเตรียมความพร้อมของครูด้วยการกำหนดแนวทางว่า จะสอนอะไร ด้วยวิธีใด และจะใช้สื่อประเภทใด ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย เกิดความรู้ ที่คงทน รวมทั้ง การวางแผนการวัดผลและประเมินผล ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด รวมทั้ง การวางแผนวัดผลและประเมินผล ให้สอดคล้องกับ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บรรลุตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ความสำคัญของการทำแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2544 : 125) ได้จำแนกความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูผู้สอนมีโอกาสในการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของบทเรียนได้อย่าง รอบคอบ อันจะส่งผลถึงประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน
2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนทำขึ้นเอง เป็นการสร้างครูที่ดีเพราะครู ผู้สอนมีโอกาสดำเนินการล่วงหน้าในกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูผู้สอนมีความคิดสร้างสรรค์
3. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้เตือนความจำให้แก่ผู้สอน สามารถสอนได้ตามจุดประสงค์ จัดกิจกรรมได้ตามขั้นตอน ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม
4. ช่วยให้บริหารงานเป็นไปด้วยดี เพราะผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ก็มีส่วนในการ ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นข้อมูลในการวางแผนและการนิเทศการศึกษา
5. มีประโยชน์สำหรับครูผู้สอนแทน ในกรณีที่ครูผู้สอนประจำไม่สามารถทำการสอนได้ ครูที่สอนแทนสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้
6. ป้องกันการใช้เวลาอย่างไร้ประโยชน์ การทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนเตรียม บทเรียน ไม่มากจนเกินไปและไม่น้อยจนเกินไป

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2550 : 58) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัด การเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผน วิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ และจิตวิทยาการศึกษา
 2. ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำได้ล่วงหน้า ด้วยตนเองและทำให้ครู มีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย
 3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนจะเดินไปในทิศทางใด จะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดและประเมินผลอย่างไร
 4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเฝ้าศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้ และ จัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล
 5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2550 : 107) ได้อธิบายว่า แผนการเรียนรู้เปรียบได้กับพิมพ์เขียว ของวิศวกรที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมงานก่อสร้างวิศวกรหรือสถาปนิกจะขาดพิมพ์เขียวไม่ได้ฉันใด ผู้เป็น ผู้สอนก็ขาดแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ฉันนั้น

ความสำคัญของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการจัดระบบ ขั้นตอน และวิธีการสอนที่สอดคล้องกับจุดหมาย ของหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับวัยและระดับของผู้เรียน
3. เป็นตัวช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ
4. เป็นแนวทางในการพัฒนา แก้ปัญหา นักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
5. เป็นคู่มืออำนวยความสะดวกสำหรับครูที่สอนแทน
6. ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและเกิดความมั่นใจในการสอนของครู
7. ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและเกิดความมั่นใจในการสอนของครู มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนในรายวิชานั้น ๆ
8. ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ด้วยวิธีสอนที่หลากหลาย และสื่อการสอนรวมทั้งการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสม บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากการศึกษา ค้นคว้า ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นงานที่สำคัญของครู การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะประสบ ผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับขั้นตอน จากคำถามว่า จะสอนอะไร สอนใคร มีวิธีการสอนอย่างไร ใช้สื่อการสอนอะไร จะวัดผลประเมินผลด้วยวิธีใด ใช้เกณฑ์ใดในการวัด ซึ่งถ้าครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนอย่างมีเป้าหมายจะส่งผลต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. โครงสร้าง / หรือองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

สำลี รักสุทธี (2544 : 80-82) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. สารระสำคัญ หมายถึง ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหา หลักการวิธีการที่ต้องการ ให้ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนเรื่องนั้นแล้วทั้งใน ด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ สารระสำคัญ ที่เขียนใน ลักษณะสรุปเนื้อหาเป้าหมายอย่างสั้น ๆ หรือเรียงความเป็นข้อ ๆ ก็ได้ หลักการเขียนสารระสำคัญ ได้แก่ เขียนด้วยภาษาที่กะทัดรัด สรุปโครงสร้างของเรื่องให้ครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหา เป็นประโยค บอกเล่า เขียนเป็นความเรียงหรือเป็นข้อ ๆ ก็ได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นว่าต้องให้เกิดอะไรขึ้นกับนักเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน การเขียนจุดประสงค์จะเน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งต้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ทั่วไปให้เห็นอย่างชัดเจนว่าหลังจากเรียนแล้ว ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่วัดได้ และสังเกตได้เพียงใด คำที่ใช้ในจุดประสงค์เป็นคำ กิริยา เช่น อ่าน เขียน บอก จำแนก สร้าง เปรียบเทียบ วิพากษ์ วิวิจารณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ดี ควรมีส่วนประกอบ 3 ประการ คือ

1. พฤติกรรมที่คาดหวังว่าจะเกิดกับผู้เรียน ได้แก่ อาการต่าง ๆ ของผู้เรียน ที่สังเกตได้ เช่น อธิบาย บอก ชี้ หยิบ เลือก ตอบ สรุป ทำ เขียน ฟัง ปฏิบัติตาม จับใจความเป็นต้น

2. สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดให้เกิดพฤติกรรม ได้แก่ โอกาสหรือสภาพที่ให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมา

3. เกณฑ์ หรือระดับ ความสามารถของพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมา ขั้นต่ำสุดที่จะยอมรับได้ว่าผู้เรียนเกิดความรู้จริง ผ่านหรือไม่ผ่านจุดประสงค์

สรุปได้ว่า ลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรมีลักษณะเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงผลการเรียนรู้อย่างชัดเจนและเป้าหมายเฉพาะบทเรียน ใช้ข้อความที่มีความหมายเดียว สื่อความเข้าใจตรงกัน สังเกตและวัดง่าย

ทิสนา แคมมณีและคณะ (2548 : 16) ได้นำเสนอ องค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการสอน สื่ออุปกรณ์ การวัดและประเมินผล บันทึกหลังสอน ได้ระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขและกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ แนวคิดหลัก เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล บันทึกหลังสอน ความคิดเห็น ของผู้บริหาร ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้

วิลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 281 - 282) ให้ความหมายองค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้เกิดจากความพยายามตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
 2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
 3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
 4. ใช้วิธีใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
 5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
 6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ เพื่อตอบคำถามดังกล่าว
- แผนการสอนจึงมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด)
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. สาระการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อการเรียนการสอน

6. วัดผลประเมินผล

จากการศึกษาค้นคว้า โครงสร้างหรือองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการแสดงรายละเอียด ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ ที่ครูจะต้องเตรียม กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยตั้งคำถามว่า “สอนเพื่ออะไร” จัดการเรียนรู้ ให้บรรลุตามจุดประสงค์โดยตั้งคำถามว่า “สอนอย่างไร” แล้วนำมาจัดลำดับความคิดรวบยอด หรือ สารสำคัญ วิเคราะห์กำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ ลำดับขั้นกิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ เช่น ใบความรู้ ใบงาน ชุดการสอน ที่ครูสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับ มาตรฐาน และตัวชี้วัด การวัดและ ประเมินผล “สอนแล้วได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่” กิจกรรมต่อเนื่อง บันทึกหลังสอน ความคิดเห็น ของผู้บังคับบัญชา

4. ลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2550 : 59) ได้กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีว่า ควรมี ลักษณะ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียน เกิดคุณสมบัติอะไรหรือด้านใด)
 2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจนและนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร จึงจะทำให้ การเรียนการสอนบรรลุผล)
 3. กำหนดสื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์หรือแหล่ง เรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)
 4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัด และประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้)
 5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีมีปัญหาเมื่อนำไปใช้ หรือไม่สามารถกำหนดการ จัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)
 6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพ ที่เป็นจริง ที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่
 7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ ตรงกันเขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตรง ตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
 8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการ แบบ องค์รวม ของเนื้อหาสาระความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน
 9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ และ ประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554 : 363) ให้ความหมายลักษณะของแผนการสอน ที่ดีว่า แผนการสอนที่ดีจะต้องช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ดี ดังนั้น ผู้สอนจึงควรทราบถึง ลักษณะของแผนการสอนที่ดี ดังนี้
1. สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวการสอนของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
 2. นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระจ่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้สอนได้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องให้แนวทางการสอนแก่ครู สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีความอย่างชัดเจนในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ เนื้อหา ขั้นตอนวิธีสอนตลอดจนการใช้ สื่อและการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้คิด ปฏิบัติ แก้ปัญหา เกิดทักษะตามวัย ระดับของผู้เรียน มีความชัดเจน บุคคลอื่นสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกโอกาส

5. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

วิลลาร์ธน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 288 – 300) ได้กล่าวถึง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอนไว้ว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นงานสำคัญอย่างยิ่งของครูเพราะจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริงในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาเอกสารหลักสูตรเป็นเบื้องต้นก่อนโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะสอน

- 1.1 จุดประสงค์ประจำวิชา
- 1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 1.3 คำอธิบายรายวิชา
- 1.4 โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.5 การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
- 1.6 แผนการจัดการเรียนรู้

2. ศึกษาแนวการสอนของกรมวิชาการ เพื่อศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้ กับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละช่วงชั้นและระดับชั้น ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้องควรปรับและนำมาเขียนในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนต่อไปนากิจกรรมในแนวการสอนมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมการสอนในการเขียนแผนต่อไป

3. ขั้นเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นที่สำคัญ ซึ่งผู้เขียนต้องวางแผนอย่างรอบคอบโดยกำหนด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง กำหนดสื่อการสอนและการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน อย่างไรก็ตาม ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดเน้นของหลักสูตร กล่าวคือ ควรได้จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นกระบวนการและใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการ 9 ประการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ทักษะ กระบวนการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

4. หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีส่วนสำคัญ ดังนี้

4.1 ส่วนหัวเรื่อง เป็นส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกรายละเอียดเบื้องต้นของแผนการจัดการเรียนรู้มีแนวการเขียน ดังนี้

4.1.1 ลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้

4.1.2 ระบุกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.1.3 ระบุชั้นที่สอน

4.1.4 ระบุหัวข้อเรื่อง

4.1.5 ระบุเวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้

4.1.6 ระบุวันที่ เดือน ปี และช่วงเวลาในการจัดการเรียนรู้

4.2 สารสำคัญ คือ ข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นแก่นหรือเห็นข้อสรุปที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งด้านเนื้อหา ความรู้ ด้านทักษะหรือด้านเจตคติ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะความเหมาะสมของเรื่องที่น่าเสนอ

4.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ คือ ข้อความระบุคุณลักษณะด้านเนื้อหา ความรู้ ด้านทักษะหรือด้านเจตคติ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งการเขียนจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้มีวิธีการเขียนหลายลักษณะ แต่โดยทั่วไปนิยมเขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) คือ จุดประสงค์ที่บ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียน สามารถแสดงออกหลังจากที่ได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้พฤติกรรมดังกล่าวต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างชัดเจน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์ควรประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ครูตั้งขึ้น พฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังให้แสดงออกและเกณฑ์บ่งชี้ความสามารถของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรม

4.4 สารการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้สอนเห็นภาพของสิ่งที่จะต้องสอน โดยรวมอาจประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ วิธีการ ขั้นตอน หรือแนวปฏิบัติ การระบุ สารการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีแนวการเขียน ดังนี้

4.4.1 เขียนให้สอดคล้องกับสารสำคัญและจุดประสงค์

4.4.2 กำหนดเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งให้เหมาะสมกับระยะเวลา และความความสามารถของผู้เรียน

4.4.3 เขียนเนื้อหาแบบย่อโดยสรุปเป็นหัวข้อหรือประเด็น หากมีเนื้อหามากให้ทำเป็นใบความรู้ระบุไว้ในภาคผนวกท้ายแผนการจัดการเรียนรู้

4.4.4 เขียนเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ไว้ตามลำดับ หากแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้ควรแบ่งเพื่อความชัดเจน

4.5 กิจกรรมการเรียนรู้ คือ สภาพการณ์ที่ครูออกแบบเพื่อนำเสนอเนื้อหา วิธีการหรือการปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีแนวการเขียนดังนี้

4.5.1 เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการปฏิบัติ

4.5.2 เขียนเป็นข้อตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ หรือเขียนโดยแบ่งเป็นขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุปบทเรียน โดยเขียนเป็นข้อเรียงตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้น หากขั้นใดมีกิจกรรมเดียวไม่ต้องใส่เลขลำดับหัวข้อ

4.5.3 เขียนโดยระบุให้รู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นใครเป็นผู้มีบทบาท ผู้เรียน ผู้สอนหรือ ทั้งผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกระทำ ไม่ควรบรรยายละเอียดของคำพูดทั้งของผู้สอนและผู้เรียน

4.6 สื่อการเรียนการสอน คือ สิ่งที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวการเขียนดังนี้

- 4.6.1 ระบุสื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.6.2 ระบุเฉพาะสื่อที่ใช้จริงในการจัดการเรียนรู้
- 4.6.3 ระบุชนิดและรายละเอียดของสื่อการเรียนรู้ เช่น ภาพฉาย แผนภูมิ
- 4.6.4 กรณีที่เป็นสื่อที่ใช้เพื่อทำกิจกรรมเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลให้ ระบุ จำนวนขึ้นต่อกลุ่มหรือต่อรายบุคคล

4.6.5 ไม่ควรระบุสิ่งที่มียอยู่แล้วอย่างถาวรในห้องเรียนว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ เช่น กระดานดำ ชอล์ก ดินสอ ปากกา เป็นต้น

4.7 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการกระทำเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจผลงาน และการทดสอบ เป็นต้น ส่วนการ ประเมินผลเป็นการกำหนดค่าหรือตัดสินสิ่งที่วัด เช่น ผ่าน ไม่ผ่าน ดี ปานกลาง อ่อน หรือ กำหนดค่าเป็นระดับ 4 3 2 1 0 โดยระบุ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ว่าจะใช้วิธีการใดบ้าง ระบุเนื้อหา ที่ต้องการวัดและประเมินผล

5. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงข้อต่อไปนี้

5.1 เขียนให้ชัดเจนในทุกข้อ เพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่าน มีรายละเอียด พอสมควร

5.2 ใช้ภาษาเขียนที่สื่อความหมายได้เข้าใจตรงกันเป็นประโยคที่ได้ใจความ

5.3 เขียนทุกหัวข้อหรือทุกช่องให้สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น

5.3.1 สารสำคัญจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา

5.3.2 จุดประสงค์จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมและการวัดผล

5.3.3 สื่อการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมและการวัดผล

5.3.4 เขียนให้เป็นลำดับขั้นตอนการสอน ก่อน-หลัง ในทุกหัวข้อ

5.3.5 จัดเนื้อหา กิจกรรม ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้

5.3.6 จัดกิจกรรมให้น่าสนใจอยู่เสมอไม่ควรใช้วิธีเดียวกันทุกครั้งที่สอน

5.3.7 เขียนในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริง และสอนตามที่ได้วางแผนไว้

จากการศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องศึกษา วิเคราะห์ หลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร มาตรฐาน และตัวชี้วัด กำหนดการสอน เลือกรูปแบบการสอน โดยตั้งคำถามว่า จะสอนอะไร สอนใคร มีวิธีสอนอย่างไร จะใช้สื่ออะไร และ จะวัดผลประเมินผลด้วยวิธีใด จึงจะ สอดคล้องและครอบคลุม มาตรฐานและตัวชี้วัด

6. รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

เนื่องจาก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้เสนอ รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Backward Design ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ยึดหลักการ ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบ Backward Design (วิลลิตน์ สุนทรโรจน์. 2554 : 231)

ตัวอย่างรูปแบบการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ / Backward Design

แผนการเรียนรู้ หน่วยที่
 หน่วยย่อยที่ ชั้น
 เรื่อง เวลา ชั่วโมง

สาระสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้

ตัวชี้วัด (จุดประสงค์การเรียนรู้)

1.
2.

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1.
2.

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.
2.

การวัดและประเมินผล

1.
2.

ฯลฯ

เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล

1.
2.

เกณฑ์การประเมิน

กระบวนการเรียนรู้

1.
2.

ฯลฯ

ผลการตรวจแผน

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
 (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

บันทึกผลหลังสอน
 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า.....
 ปัญหาที่พบระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 ผลของการแก้ปัญหาพบว่า
 ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

ลงชื่อ ผู้สอน
 (.....)
 วันที่ เดือน พ.ศ.

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อนำไปสอนจริงให้ได้ ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เฉลี่ย กิจกรรม (2546 : 44 – 46) ได้ให้ ความหมาย เกณฑ์ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พึงพอใจหากแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้วแผนการจัดการเรียนรู้จะมีค่าที่จะนำไปสอนผู้เรียนต่อไป

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ เป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด คือ E_1/E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ / ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ตัวอย่าง 80/80 เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 หมายความว่า เมื่อเรียนจบแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบย่อยหรืองานได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80 และทำการทดสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ย ร้อยละ 80 การที่จะกำหนด E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความคาดหวัง โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำจะตั้งไว้ 80/80 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะ อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำ เพราะตั้งเกณฑ์ไว้เท่าใดมักจะได้ผลเท่านั้น

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้นเป็นต้นฉบับแล้ว ต้องนำไปหาประสิทธิภาพ จึงนำไปปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้น 1 : 1 : 1 (แบบเดี่ยว) คือ การนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับนักเรียน 3 คน ประกอบด้วย คนเรียนเก่ง คนเรียนปานกลาง คนเรียนอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

ขั้น 3 : 3 : 3 (แบบกลุ่ม) คือ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับนักเรียน 6 – 10 คน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

ขั้น 1 : 100 (แบบภาคสนามหรือกลุ่มใหญ่) คือ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียน 30 – 100 คำนวณประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 153 – 156) ได้กล่าวถึง การพัฒนาสื่อการสอน หรือวิธีสอนหรือนวัตกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการทดลองใช้ และหาประสิทธิภาพของสิ่งพัฒนาเพื่อจะมั่นใจในการนำไปใช้ต่อไปการหาประสิทธิภาพนิยมใช้เกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีวิธีการ 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 พิจารณาจากจำนวนผู้เรียน (ร้อยละ 80) สามารถบรรลุผลใน ระดับสูง (ร้อยละ 80) ในกรณีนี้เป็นนวัตกรรมสั้น ๆ ใช้เวลาน้อยเนื้อหาที่สอนมีเรื่องเดียว เช่น การสอน 1 บทใช้เวลา 1 ชั่วโมง เป็นต้น เกณฑ์ 80/80 หมายถึง มีคะแนนไม่ต่ำกว่า 80% ของผู้เรียนที่ทำได้ ไม่ต่ำกว่า 80% ของคะแนนเต็ม

แนวทางที่ 2 พิจารณาจากผลระหว่างดำเนินการและเมื่อสิ้นสุดดำเนินการโดยเฉลี่ย อยู่ในระดับ (เช่น ร้อยละ 80) ในกรณีที่ใช้สอนหลายครั้ง มีเนื้อหาสาระมาก เช่น สอน 3 บทขึ้นไป มีการวัดผลระหว่างเรียน (Formative) หลายครั้ง เกณฑ์ 80/80 มีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

80 ตัวหลัง เป็นประสิทธิภาพของผลโดยรวม (E_2)

ประสิทธิภาพจึงเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ย เมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม ซึ่งต้องมีค่าสูง จึงจะถึงประสิทธิภาพได้ กรณีนี้ใช้ร้อยละ 80

80 ตัวแรก ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของ กระบวนการ เกิดจากการนำคะแนนที่สอนได้ ระหว่างดำเนินการ (นั่นคือระหว่างเรียนหรือระหว่างการทำทดลอง) มาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งต้องได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง ซึ่งประสิทธิภาพของผลโดยรวมเกิดจากการนำคะแนนจากการวัดโดยรวม เมื่อสิ้นสุดการสอนหรือสิ้นสุดการทำทดลอง มาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งต้องได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

จากการศึกษา วิธีการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้ศึกษาค้นคว้าจัด กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มที่มีธรรมชาติการเรียนรู้อยู่ในกลุ่มที่มีเนื้อหาสาระ ไม่ยากไม่ซับซ้อนจึงตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 คือ 80 ตัวแรก เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบย่อยวัด การปฏิบัติกิจกรรม การคิดวิเคราะห์และใ้งาน ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วน 80 ตัวหลังเป็นประสิทธิภาพ ของผลโดยรวม (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 80

สรุป การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการตรวจสอบและ พิจารณาคุณค่าของแผนอย่างมีระบบ ก่อนนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ว่า แผนนั้นมีคุณภาพ ข้อเด่น ข้อด้อยอย่างไร ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้นน้อยเพียงใดเพื่อจะได้นำข้อมูลมาปรับปรุง และพัฒนา แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement) เป็นการวัดสมรรถภาพของสมอง

ในด้านความรู้ ทักษะ ที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือวัดความสามารถของผู้เรียน ตามจุดประสงค์ เนื้อหา ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537 : 71) ได้ให้ความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการสอนหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัย

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539 : 71) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นผลจากการเรียนการสอน วัดโดยใช้เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 150) ให้ความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็น ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ภพ เลหาไพบุลย์ (2542 : 329) ให้ความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ได้จากที่ไม่ค่อยกระทำหรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีการวัดได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 13) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใด ๆ ที่ต้องอาศัยทักษะ หรือมีคุณะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ในวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ

จากการศึกษาค้นคว้า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นผลของความก้าวหน้าจากการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังได้รับความรู้ตามวิธีการหรือกระบวนการ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือพัฒนาด้านความรู้ ทักษะการนำความรู้สู่การปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการประเมินโครงงานและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้สร้างขึ้น โดย วัดพฤติกรรมทางด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ทักษะคิดวิเคราะห์ การทำโครงงาน การประยุกต์ใช้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน รักความเป็นไทย เห็นคุณค่า อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ไว้เป็นมรดกของชาติด้วยความภูมิใจ

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดว่านักเรียนมีพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด เป็นการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพทางสมอง ซึ่งเป็นผลจากการได้รับการฝึกฝนอบรมในช่วงที่ผ่านมา วาริ ว่องพินัยรัตน์ (2530 : 1) ได้กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า สามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายลักษณะวิชาที่สอน ดังนี้

2.1 การวัดด้านปฏิบัติการ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน ได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปแบบการกระทำจริงให้ออกมาเป็นผลงาน เช่น วิชา ศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง การวัดแบบนี้จึงใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ” (Performance Test)

2.2 การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอันเป็นประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ “ข้อทดสอบผลสัมฤทธิ์” (Achievement Test)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เมื่อมีการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งสามารถวัดได้ทั้ง 2 แบบ คือ วัดด้านเนื้อหา ความรู้ เป็นการวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และวัดด้านปฏิบัติ ทักษะการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงาน วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นภาพสะท้อนถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป

นอกจากนี้ สายพิน วงษารัตน์ (2551 : 63) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีหลายประการกล่าวคือ ตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีดังนี้

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ความถนัดและความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน
 2. คุณลักษณะ ด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์ หรือแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ ทศนคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียน ระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและลักษณะบุคลิกภาพ
 3. คุณภาพการสอน ได้แก่ การได้รับการแนะนำ การมีส่วนร่วม ในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้อถูกต้องหรือไม่
- กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนมีความรู้เดิม มีความถนัด มีความสนใจ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้ง เทคนิควิธี หรือ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเสริมแรง การให้คำแนะนำ

การคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) เป็นพื้นฐานของการคิดระดับสูงแต่รายละเอียดแต่ละคนก็แตกต่างกันไม่ชัดเจน การคิดวิเคราะห์อยู่ในขั้นตอน ที่เหมือนกันแต่จะมีข้อความที่แสดงถึงการคิดวิเคราะห์ปรากฏอยู่ เช่น การแยกแยะ การจำแนก การจัดระบบข้อมูล การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การแสดง ความสัมพันธ์ของข้อมูล การหาสาเหตุซึ่งเป็นลักษณะการคิดวิเคราะห์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2549 : 3)

1. ความหมายของการคิดวิเคราะห์

ทิสนา แคมมณี (2545 : 143) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ ในระดับการคิดวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดลึกซึ้งขึ้น เนื่องจากไม่สามารถหาคำตอบได้จากข้อมูลโดยตรง ผู้เขียนต้องใช้ความคิด หาคำตอบจากการแยกแยะข้อมูล และความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แยกแยะนั้นหรืออีกนัยหนึ่ง คือ การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถจับได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ เหตุผลหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 2) ได้ให้ความหมายของ การคิดวิเคราะห์ ไว้ว่า การคิดวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ของ

สิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งและหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเพื่อค้นหาสาเหตุข้อเท็จจริงของสิ่งที่เกิดขึ้น ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อตอบคำถามว่า “สิ่งนี้มาจากอะไร เพราะเหตุใด” ก่อนสรุปความหรือประกอบการตัดสินใจ

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 9) การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

สำนักงานวิชาการมาตรฐานการศึกษา (2549 : 5) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนก แยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ ระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล หรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอในการตัดสินใจ แก้ปัญหา/คิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาความหมายของการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดหาคำตอบ ด้วยการจำแนก แยกแยะ เปรียบเทียบ เชื่อมโยง หาความสัมพันธ์ ใคร่ครวญ คิดอย่างรอบคอบประกอบ การตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงประกอบการแก้ปัญหา หรือ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ และเกิดความรู้ที่คงทน

2. องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 26 – 30) กล่าวว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ความสามารถในการตีความ การพยายามทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการการวิเคราะห์ โดยสิ่งนั้นไม่ได้ปรากฏโดยตรง คือ ตัวข้อมูลไม่ได้บอกโดยตรง แต่เป็นการสร้างความเข้าใจในข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เกณฑ์ที่แต่ละคนใช้เป็นมาตรฐาน ซึ่งในการตีความย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์และค่านิยมของแต่ละบุคคล

2.2 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะความรู้จะช่วยให้การกำหนดขอบเขตของการจำแนก แยกแยะ ได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบย่อย ๆ อะไรบ้างมีทั้งหมดหมู่ จัดลำดับความสามารถอย่างไรและรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ

2.3 ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างซักถาม ซึ่งจะนำไปสู่การสืบค้นความจริงและเกิดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ ขอบเขตคำถามที่เกี่ยวข้องกับ การคิดวิเคราะห์ จะยึดหลักการตั้งคำถามโดยใช้ 5 W 1 H คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) คำถามเหล่านี้ อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทุกข้อ เพราะการตั้งคำถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน ครบคลุมและตรงประเด็นที่เราต้องการสืบค้น

2.4 ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลนักคิดเชิงวิเคราะห์จะต้องมีความสามารถในการหาความสัมพันธ์ จำแนก แยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นเท็จ สิ่งใดมีองค์ประกอบในรายละเอียดเชื่อมโยงสัมพันธ์ในแนวนอน แนวลึก การเรียงลำดับ เหตุผลของการกระทำ

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 13) กล่าวไว้ว่าการคิดวิเคราะห์มีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. สิ่งที่กำหนดให้ เป็นสิ่งสำเร็จรูปที่กำหนดให้ วิเคราะห์ เช่น วัตถุ สิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

2. หลักการหรือกฎเกณฑ์เป็นข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล อาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

3. การค้นหาความจริงหรือความสำคัญ เป็นการพิจารณาส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ตามหลักการหรือกฎเกณฑ์แล้วทำการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุป

จากการศึกษาค้นคว้า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ เนื้อหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ศึกษาหาความสัมพันธ์และสรุปความ

3. กระบวนการคิดวิเคราะห์

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2544 : 131 – 163) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดขั้นสูง มีขั้นตอนหลายขั้น ต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการคิดเป็นแกนหลาย ๆ ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบหรือเรียบเรียงง่ายแก่การทำความเข้าใจ
2. การกำหนดมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้ หรือประสบการณ์เดิม

อาศัยการค้นพบลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมของกลุ่มข้อมูลบางกลุ่ม

3. การแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ในแต่ละหมวดหมู่ โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่าง เหตุการณ์ การเป็นสมาชิก หรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง

4. การนำข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่ มาจัดอันดับหรือจัดระบบให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ

5. การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างแต่ละหมวดหมู่ในแง่ของความมากน้อย ความสอดคล้อง ความขัดแย้ง ผลทางบวก ทางลบ ความเป็นเหตุ เป็นผล ลำดับความต่อเนื่อง

สุวิทย์ คำมูล (2547 : 19 – 20) ได้ระบุกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ : เป็นการกำหนดวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้ วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าว ของจริงสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ : เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งกำหนดเป็นคำถามหรือกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น บทความนี้ต้องการสื่อสารหรือบอกอะไรสำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ : เป็นข้อกำหนดสำหรับใช้ แยกแยะ ส่วนประกอบ ของสิ่งที่กำหนดให้เช่น เกณฑ์การจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจจะเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ : เป็นการพินิจ พิจารณา ทำการแยกแยะ กระจาย ที่กำหนดให้ออกเป็นส่วยย่อย ๆ โดยใช้คำถาม 5 W 1 H ประกอบด้วย What (อะไร), Where (ที่ไหน) When (เมื่อใด), Why (ทำไม), Who (ใคร) ,How (อย่างไร)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ : เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาสิ่งที่กำหนดให้

4. ลักษณะของการคิดวิเคราะห์

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 23 – 24) ได้จำแนกลักษณะการคิดวิเคราะห์เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของเรื่องราวต่าง ๆ ว่ามีสาระสำคัญอะไร มีปัจจัยอะไรบ้าง มีเหตุผลอย่างไร เช่น การวิเคราะห์ข่าว

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ โดยการระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง สรุปว่าเมื่อมีเหตุย่อมมีผล ผลย่อมเกิดจากเหตุ

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนต่าง ๆ ในเรื่องนั้น ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เช่น การให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่อง การระบุจุดประสงค์ของผู้เรียน ประเด็นสำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจผู้อ่านและรูปแบบของภาษาที่ใช้

สมนึก ภัททิยธนี (2555 : 144 – 146) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการใช้วิจารณ์ญาณเพื่อไตร่ตรอง แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการพิจารณาจำแนก ขึ้นใด ส่วนใด เรื่องใด เหตุการณ์ใด ตอนใด สำคัญที่สุด หรือหาจุดเด่น จุดประสงค์สำคัญ สิ่งที่น่าสนใจ

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการค้นหาความเกี่ยวข้องระหว่างคุณลักษณะสำคัญของเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ว่าสองชิ้นส่วนใดสัมพันธ์กัน รวมถึงข้อสอบอุปมาอุปไมย และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการมีเหตุผล

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นการให้พิจารณาดูชิ้นส่วนหรือส่วนปลีกย่อยต่าง ๆ ว่าทำงานหรือเกาะยึดกันได้อย่างไร หรือคงสภาพเช่นนั้นได้เพราะใช้หลักการใดเป็นแกนกลาง จึงถามโครงสร้างหรือหลักการหรือวิธีการที่ยึดถือ

จากการศึกษา องค์ประกอบของของการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ลักษณะการคิดวิเคราะห์มี 3 มีลักษณะ ดังนี้ (1) การวิเคราะห์หาความสำคัญ คิดจากการหาเหตุผล แยกแยะ หาส่วนที่สำคัญของเรื่องราวตอนใด มีจุดเด่นที่สุด สำคัญที่สุด (2) ความสัมพันธ์ เชิงเหตุผล คิดหาความสมเหตุสมผล ปัญหาย่อย เหตุและผลต้องสัมพันธ์กัน (3) หลักการ คิดหาโครงสร้าง พิจารณาส่วนประกอบเรื่องที่ศึกษา

5. ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 39) ได้อธิบายประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ดังนี้

1. ช่วยให้เราเข้าใจข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมา เป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้ว่าเรื่องนั้น มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ทำให้เราได้ข้อเท็จจริง ที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมินและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ

2. ช่วยให้สามารถตรวจสอบความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏและไม่ด่วนสรุปตามอารมณ์ ความรู้สึกที่อคติแต่สืบค้นหลักตามเหตุผลและข้อมูลที่เป็นเท็จจริง

3. ช่วยให้ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ แต่สื่อสารตามความจริงขณะเดียวกันไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียวแต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณีได้

4. ช่วยในการพิจารณาสาระอื่น ๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจในครั้งแรก ทำให้มองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่น ๆ ที่มีอยู่ เป็นคนช่างสังเกต หาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏ พิจารณาตามความสมเหตุสมผลของสิ่งที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะตัดสินใจสรุปสิ่งใดลงไป

5. ช่วยให้หาเหตุผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้นโดยไม่ฟังเพียงอคติ ที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำ ทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมจริงสมจัง

6. ช่วยประเมินความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เรามีวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ของ สถานการณ์ ณ เวลานั้น อันจะช่วยคาดการณ์ความน่าจะเป็นได้

จากการศึกษาประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า สามารถปฏิบัติงานอย่างมีหลักการและเหตุผล แก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล กำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ค้นหาความรู้ ทฤษฎีหลักการตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย การหาข้อสรุป ช่วยให้คิดได้อย่างถูกต้อง คิดกว้าง คิดลึก คิดอย่างสมเหตุสมผล

6. การสร้างข้อสอบเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

ชาลิต ชูกำแพง (2550 : 101 - 105) สรุปการประเมินผลด้านพุทธิพิสัยว่า เป็นกระบวนการประเมินเพื่อวัดระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Benjamin S. Bloom) ถือได้ว่าเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ในโรงเรียนและในทุกสาขา เครื่องมือส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบที่มีความหลากหลายเพื่อตอบสนอง จุดประสงค์ ซึ่งจุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย บลูม พบว่า มีข้อจำกัด สรุปได้ ดังนี้

1. มาตรฐานที่เข้มงวดของพฤติกรรมแต่ละขั้น ทำให้เกิดความเข้าใจว่าไม่สามารถทับซ้อนและเหลื่อมล้ำกันได้
2. พฤติกรรม ในขั้นต่ำบางพฤติกรรมมีความซับซ้อนมากกว่าขั้นสูง
3. การให้คำจำกัดความในพฤติกรรมแต่ละขั้น ไม่สะท้อนแนวคิดการประเมินตามแนวคิดใหม่

จากข้อจำกัดดังกล่าว เดวิท แครทวอลล์ (David Krathwohl) และบรรดาผู้เชี่ยวชาญ และลูกศิษย์ของ บลูม ได้ร่วมกันปรับปรุงจุดมุ่งหมายการศึกษาค้นคว้าด้านพุทธิพิสัยในปี 1990 - 1999 สรุปการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้ (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลศิลป์. 2549 : 67)

1. ความแตกต่างระหว่างคำศัพท์เดิมกับคำศัพท์ใหม่ของกระบวนการทางปัญญา เปลี่ยนแปลงจากการให้ค่านาม เป็นคำกริยาเนื่องจากจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ปรับปรุงใหม่ต้องการ สะท้อนการคิดและการคิดเป็นกระบวนการของการกระทำ ปรับปรุงใหม่ใช้ คำกริยาเพื่อ อธิบาย กระบวนการทางปัญญาในลักษณะของการกระทำ

2. คำอธิบายหรือคำนิยามของกระบวนการทางปัญญาในระดับขั้นจะถูกแทนที่ คำกริยาและมีการปรับปรุงคำอธิบายหรือคำนิยามในบางลำดับขั้น

3. ชั้นของความรู้ (Knowledge) ได้ถูกเปลี่ยนชื่อใหม่ เนื่องจากความรู้สึก คือ ผลลัพธ์หรือผลผลิตของการคิด ไม่ใช่รูปแบบของการคิด คำว่าความรู้สึกจึงแทนที่คำว่า “จำ” (Remembering)

4. กระบวนการทางปัญญาในขั้นความเข้าใจ (Comprehension) และการสังเคราะห์ (Synthesis) ได้ถูกนำไปรวมไว้ในขั้น “เข้าใจ” (Understanding) และคิดสร้างสรรค์ Creating ตามลำดับ เพื่อให้สามารถสะท้อนธรรมชาติของการคิดที่นิยามไว้ในแต่ละขั้น

กระบวนการทางปัญญาใหม่ของ บลูม

ลำดับขั้นตอนของกระบวนการทางปัญญาในจุดหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยของ บลูม ที่ปรับปรุงใหม่มีลำดับขั้น 6 ขั้น ดังนี้

1. จำ (Remembering) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้แสดงรายการได้ บอกได้ ระบุ บอกชื่อได้ เช่น นักเรียนสามารถบอกความหมายของทฤษฎีได้
2. เข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมาย ยกตัวอย่าง สรุป อ้างอิง เช่น นักเรียนสามารถอธิบายแนวคิดทฤษฎีได้
3. ประยุกต์ใช้ (Applying) หมายถึง ความสามารถอธิบายในการนำไปใช้ ประยุกต์แก้ปัญหา เช่น นักเรียนสามารถนำความรู้ในการแก้ปัญหาได้
4. วิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบ อธิบาย ลักษณะ การจัดการ เช่น นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างระหว่าง 2 ทฤษฎี ได้
5. ประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบ วิเคราะห์ ตัดสิน เช่น นักเรียนสามารถตัดสินคุณค่าของทฤษฎี
6. คิดสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง ความสามารถในการออกแบบ (Design) วางแผน ผลิต เช่น นักเรียนสามารถนำเสนอทฤษฎีใหม่ที่แตกต่างไปจากทฤษฎีเดิม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย

หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 กำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ ค่านิยมอันพึงประสงค์ อันจะนำไปสู่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ดังนี้ (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน (7) รักความเป็นไทย (8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งต้องปลูกฝังและพัฒนาผ่านการจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนมีลักษณะต่าง ๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 3)

1. ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553 : 2) ได้ให้ความหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

2. นิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รักความเป็นไทย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553 : 39) ได้กำหนด นิยาม ตัวชี้วัด และ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ดังนี้

นิยาม รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ผู้ที่รักความเป็นไทย หมายถึง ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม มีความกตัญญู กตเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทยและมีความ
 - 1.1 แต่งกายและมีมารยาทงามแบบไทยมีสัมมาคารวะ กตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ
 - 1.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย
 - 1.3 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย
2. เห็นคุณค่า และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
 - 2.1 ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
 - 2.2 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่น เห็นคุณค่าของใช้ภาษาไทยที่อย่างถูกต้อง
3. อนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาไทย
 - 3.1 นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต
 - 3.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย
 - 3.3 แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

จากการศึกษาค้นคว้า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รักความเป็นไทย สรุปได้ว่า สอดคล้องกับเรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ในส่วนของตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่บ่งชี้ทำโครงการ เกี่ยวกับการร่วมในกิจกรรมการสืบทอด แนะนำ ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : 25) ให้ความหมาย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดสืบทอดกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิมของในท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอด สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้วพัฒนาปรับปรุงจนเกิดทักษะและความชำนาญ สามารถนำมาแก้ไขปัญหและพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง

สาขาภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน สามารถแบ่งได้เป็นสาขาได้ ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม เป็นการผสมผสานความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีมาพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม เพื่อสามารถพึ่งตนเองให้สภาวะการณ์ต่าง ๆ เช่น การทำเกษตร การเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรยั่งยืน รู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร

2. สาขาคหกรรม เป็นการผสมผสานความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านอาหารด้านการประดิษฐ์ สิ่งของเครื่องใช้ภายในครัวเรือนและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เช่น สามารถคิดค้นรายการอาหารที่แปลกใหม่ ประดิษฐ์เครื่องเรือน เครื่องนุ่งห่มหรือเครื่องครัวเพื่อใช้เอง และสามารถ

จำหน่ายเป็นอาชีพได้ รวมถึงสามารถจัดบ้านเรือนให้น่าอยู่มีสุขอนามัยที่ดีและช่วยประหยัดการใช้พลังงานรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

3. สาขาศิลปกรรม เป็นการผสมผสานความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม งานประดิษฐ์ ดนตรีนาฏศิลป์และการละเล่นพื้นบ้านตัวอย่าง เช่น การวาดภาพฝาผนัง การแกะสลัก การจักสานสิ่งของเครื่องใช้ การประดิษฐ์บายศรี มาลัย การตกแต่งสดสวยบนผืนผ้า การแต่งทำนองและคำร้องประกอบ การแสดงโขน ละคร หรือการคิดวิธีการละเล่นพื้นเมืองใหม่ ๆ หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น

4. สาขาสาธารณสุข เป็นการผสมผสานความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการจัดการป้องกันและการรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัย เช่น ใช้อาสมุนไพรรักษาโรค การวางแผนโภชนาการ เป็นต้น

5. สาขาศาสนาและประเพณี เป็นการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อและเพณีต่าง ๆ เช่น การบวชป่า หมอสู่ขวัญ เป็นต้น

การถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเกิดประโยชน์สูงสุดก็ต่อเมื่อมีการถ่ายทอดความรู้ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันการศึกษาใด แต่จะเกิดขึ้นจากการเลียนแบบหรือจดจำสืบทอดกันมาในครอบครัว ซึ่งการถ่ายทอดสามารถทำได้ดังนี้

1. วิธีการสาธิต โดยการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและให้ปฏิบัติตามได้

2. วิธีการปฏิบัติจริง โดยการฟังบรรยาย อธิบายพร้อมกับการสาธิตประกอบจากนั้นนำไปปฏิบัติจริงและปฏิบัติซ้ำ จนเกิดความชำนาญ

ปัจจุบันสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนได้เปลี่ยนแปลงไปและทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย การที่สืบสานภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย เป็นไปได้ยาก ดังนั้น จึงต้องมีการนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ประโยชน์แก่สังคมปัจจุบัน ดังนี้

1. การอนุรักษ์ คือ การรักษาไว้ซึ่งความรู้ที่ดั้งเดิม โดยจัดให้มีการถ่ายทอด เผยแพร่ความรู้ประสบการณ์ จากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถสู่คนรุ่นใหม่ เช่น เชิญวิทยากรผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการจักสานมาบรรยาย พร้อมสาธิตประกอบให้ผู้เรียน ฟังและดู จากนั้นให้ทดลอง ปฏิบัติตาม

2. การฟื้นฟู คือ การรื้อฟื้นความรู้สืบทอดที่สูญหายหรือเปลี่ยนไปตั้งแต่อดีตให้กลับมาเป็นประโยชน์แก่คนปัจจุบัน เช่น การฟื้นฟูประเพณีบายศรีสู่ขวัญ การรดน้ำดำหัวผู้อาวุโส เป็นต้น

3. การประยุกต์ คือ การปรับหรือผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน เพื่อให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไป ได้แก่ การออกแบบเครื่องเรือนหรือของประดับตกแต่งบ้านให้มีรูปแบบที่ทันสมัยแต่ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น และวิธีการสร้างผลงานแบบดั้งเดิม เช่น เครื่องเรือนหวาย

4. การสร้างใหม่ คือ การคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่สัมพันธ์กับความรู้ดั้งเดิม เช่น การประดิษฐ์โคมไฟเรือนไทยขนาดใหญ่ทุกประการ และการใช้วิธีการประกอบเรือนไทยโดยไม่ใช้ตะปู เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549 : 25)

การจัดการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวิธีการ ดังนี้

1. มีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและปราชญ์ท้องถิ่น

2. เน้นการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจวิธีทำและความคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. นำกระบวนการหรือแนวคิด แนวปฏิบัติของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน
4. ฝึกให้ผู้เรียนคิดหลายด้านหลายมุม คิดอย่างอิสระแล้วสรุปเป็นความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิต
5. ผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. เน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิต
7. ครูผู้สอนหรือปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน หมายถึง องค์ความรู้ของคนอีสาน ที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ความผูกพันกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จากผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่น เพื่อใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตหรือการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างและเพื่อตอบสนองปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของอีสาน โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เชื่อมโยงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์ของภาคอีสาน

ภาคอีสาน เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ที่สะท้อนถึง ความเชื่อทางศาสนา วิธีการดำเนินชีวิต จากสภาพทางภูมิศาสตร์ภาคอีสาน มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทำให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งกันและกัน รวมทั้ง ชาวผู้ไท ชาวไทย้อ ที่อพยพจากแคว้นสิบสองจุไทยและล้านช้าง เข้ามาอาศัยอยู่ จังหวัดสกลนคร ผู้ไทเรณู อาศัยอยู่จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหาร ที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง นอกจากนี้ยังมี สภาพทางภูมิศาสตร์ ที่แห้งแล้ง ประเพณี จึงสะท้อน ถึงวิถีชีวิตแต่ละจังหวัดจะมีเอกลักษณ์เฉพาะ ตามคติความเชื่อ ตามฮีต คอง (คลอง) และมีข้อห้ามที่เรียกว่า “ชะล้า” (คะล้า)

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของคนอีสาน

การตั้งถิ่นฐานของคนอีสานจะเลือกทำเลที่เอื้อต่อการยังชีพ ดังนี้

1. แหล่งน้ำ มีความสำคัญอันดับแรก คือ หนองน้ำใหญ่ (ลำห้วย) ลำน้ำที่แยกสาขาจากแม่น้ำใหญ่ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม สามารถทำนาและเลี้ยงสัตว์ ได้ในบางฤดูเท่านั้น สังเกตจากการตั้งชื่อหมู่บ้านจะขึ้นต้นว่า “เลิง วัง ห้วย กุด หนอง และท่า” เช่น เลิงนกทา ห้วยวังนอง วังสามหมอ กุดปลาขาว

2. บริเวณที่ดอนเป็นโคกหรือที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง สามารถทำไร่และมีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีทั้งที่ดอนตามป่าริมเขา มีน้ำซับไหลมาจนเป็นหนองน้ำ ชื่อหมู่บ้านขึ้นต้นคำว่า “โคก ดอน โพน และโนน” เช่น บ้านโคกกลาง บ้านดอนเสาธง บ้านโนนยาง เป็นต้น

3. บริเวณป่าละเมาะ มักเป็นที่สาธารณะ สามารถใช้เลี้ยงสัตว์ หาของป่าเป็นอาหารและจับสัตว์เล็ก สัตว์น้อย นามาประกอบอาหาร รวมทั้งสมุนไพรใช้รักษาโรค และเป็นสถานที่ยกเว้นไว้เป็น ดอนปู่ตา ตามคติความเชื่อ เช่น ดอนปู่ตา

สรุป การเลือกชัยภูมิ ในการตั้งถิ่นฐานของคนอีสาน มีหลักการเลือกซึ่งจัดเป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งโดยยึดหลัก 3 อย่าง ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นอยู่ คือ น้ำ นา โนน

สาขาของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน แบ่งเป็น 5 สาขา ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม สภาพทางภูมิศาสตร์แห้งแล้ง ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ต้องพึ่งตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ประมง ไร่นาสวนผสม เกษตรแบบพอเพียง เลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง ที่เอื้อต่อประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม และคติความเชื่อ ดังนี้

1.1 การเลี้ยงผีตาแฮก – เชื่อว่า “ผีตาแฮก” เป็นผีเฝ้ารักษาที่นาของแต่ละครัวเรือนซึ่งก่อนการเพาะปลูกเจ้าบ้านต้องนำเครื่องเซ่นไปที่ศาล “ตาแฮก” ถ้าข้าวเจริญเติบโตได้ผลผลิตมาก แสดงว่า “ผีตาแฮก” ดูแลรักษานา

1.2 การขอฝน – การทำนาหรือทำการเพาะปลูกต้องอาศัยน้ำ ภาควิชาการ ขอฝนจากพระยาแถน ด้วยงานบุญบังไฟ เป็นต้น

2. สาขาศิลปกรรม เนื่องจากภาคอีสานมีสภาพอากาศที่แห้งแล้ง กันดาร ลักษณะของการปรุงอาหารสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความเรียบง่าย ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง อาหารได้จากธรรมชาติเท่าที่จะหาได้ตามฤดูกาล เช่น หน่อไม้ ขี้เหล็ก ผักหวาน เห็ด ซึ่งเห็ดบางชนิดเป็นพิษ คนอีสานได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทดสอบ ว่าสามารถบริโภคได้หรือไม่ ประกอบกับมีคติความเชื่อทางศาสนาตามวิถีพุทธจึงไม่นิยมฆ่าสัตว์ใหญ่เพื่อนำมาประกอบอาหาร แต่จะนำพืชสมุนไพรเครื่องเทศเป็นส่วนประกอบอาหาร ดังนี้

2.1 อาหาร – บริโภคข้าวเหนียวเป็นอาหารหลักเป็นส่วนมากและข้าวเจ้า ลาบ ก้อย ปลา น้ำพริกปลาร้า ส้มตำ แกงหน่อไม้ แกงเห็ด แกงส้มอีรัม แกงขี้เหล็ก ซึ่งเป็นพืช ผัก ในท้องถิ่นและเกิดตามธรรมชาติและพืชสมุนไพร

2.2 เครื่องปรุง – ปลาร้า (ปลาแดก) ปลาจ่อม เครื่องเทศสด มะขาม ข้าวคั่ว ผงนัวไม่นิยมใช้กะทิปรุงอาหาร ลักษณะเฉพาะของรสชาติอาหารอีสานเน้น รสเผ็ด เค็ม เปรี้ยว เป็นต้น

3. สาขาศิลปกรรม เป็นการผสมผสานความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม งานประดิษฐ์ ดนตรีนาฏศิลป์และการละเล่นพื้นบ้านตัวอย่าง เช่น การวาดภาพฝาผนัง การแกะสลัก การจักสานสิ่งของเครื่องใช้ การประดิษฐ์บายศรี มาลัย การตกแต่งลวดลายบนผืนผ้า การแต่งทำนองและคำร้องประกอบ การแสดง หรือการคิดวิธีการละเล่นพื้นเมืองใหม่ ๆ หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ดังนี้

3.1 สถาปัตยกรรม ด้านการสร้างที่อยู่อาศัย – นิยมสร้างด้วยไม้ หลังคาจั่วสูง มีใต้ถุน มีความเรียบง่าย มีลักษณะเฉพาะ ที่วัดอุบลประสงค์ การใช้ประโยชน์ เช่น

3.1.1 สร้างไว้ใช้เฉพาะบางฤดูกาล เรียกว่า “เถียงนา” ด้วยการยกพื้นสูง เสาไม้ โครงไม้ไผ่ หลังคามุงหญ้าหญ้า พื้นไม้สับฟาก อายุใช้งาน 1 – 2 ปี สามารถซ่อมแซมใหม่ได้ง่าย

3.1.2 สร้างลักษณะกึ่งถาวร เป็นเรือนขนาดเล็กเรียกว่า “กระต๊อบ” “เรือนเหยา” ไม่นั่นคงแข็งแรงนัก “ตูบต่อเล่า” ซึ่งมีลักษณะเป็นเพิงสร้างอิงกับเล้าข้าว ให้ลูกเขยใหม่อาศัยเพื่อให้เกิดความมานะพยายาม อดทน อดออม สร้างบ้านเป็นของตนเอง

3.1.3 สร้างลักษณะถาวร – เป็นเรือนไม้กระดานหรือเรือนเครื่องสับ ชาวอีสานแบ่งเรือนถาวรเป็น เอือนเกย เอือนแฝด เอือนโข่ง ใต้ถุนสูง หน้าต่างจะทำเป็นช่องแคบ ๆ ประตูออกทางหน้าเรือนเพียงประตูเดียว หลังคาทรงจั่ว

3.2 ด้านงานหัตถกรรมพื้นบ้าน – เป็นการนำวัสดุจากธรรมชาติที่ใกล้ตัว มาประยุกต์ สร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีหลากหลายประเภท ดังนี้

3.2.1 หัตถกรรมเครื่องจักสานโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ ใบลาน ต้นฝื่อ นำมาจักสานผลิตสำหรับใส่สิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ หวด มวย กระติบ เสื่อ กระบุง ตะกร้า

3.2.2 หัตถกรรมเครื่องดินเผาเป็นภูมิปัญญาไทยในการนำวัสดุจากธรรมชาติ ที่เป็นดินเหนียว มาผลิตเป็น ภาชนะดินเผา เช่น โอ่ง ไห หม้อ กระถางต้นไม้

3.2.3 หัตถกรรมเรื่องโลหะ เป็นการนำ ทอง เงิน ทองเหลือง โลหะผสม ประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับ เขียนหมาก ชันน้ำพานรอง เป็นต้น

3.2.4 ผ้าทอเป็นมรดกทางภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานที่ถ่ายทอด สืบทอด พัฒนาการต่อเนื่องจนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น แสดงถึงความรอบรู้ สร้างสรรค์ ที่เหมาะสมกับ สภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมโดยใช้วัสดุที่ถ่ายทอดความร้อนได้ดี เช่น ฝ้าย ไหม มีสีสันทน ลวดลาย เป็นเอกลักษณ์เฉพาะสะท้อนถึงภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ได้แก่ ฝ้ายมัดหมี่ ผ้าลายขิด ผ้าลายดอกลำดวน ผ้าแพรวา ผ้ากบบัว เป็นต้น

3.3 ด้านดนตรี นาฏศิลป์ - มีเอกลักษณ์เฉพาะมีความโดดเด่น บ่งบอกถึง ความเป็นอีสาน

3.3.1 ด้านดนตรี เครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของอีสาน ได้แก่ พิณ แคน ซุง โหวด โปงลาง ไหซอง กลองตุ้ม การเล่นดนตรีจะมีท่วงทำนอง จังหวะให้ความรู้สึก สนุกสนาน ไร้ใจ สอดคล้องกับการฟ้อน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการฟ้อน ใช้เครื่องดนตรีเดียว เช่น การฟ้อนผีฟ้า จะใช้ “แคน” ต่อมาได้นำเครื่องดนตรีหลายชิ้นมาผสมเป็นวง เช่น “วงโปงลาง” “วงพิณ”

3.3.2 เพลงพื้นเมืองอีสาน – สะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ ความทุกข์ ความยากจน ความเหงา ที่ต้องจากบ้านมาทำงานต่างถิ่น เพื่อผ่อนคลายความทุกข์ ทำนองเพลงจึงเศร้า และสนุกสนานเจ็บปนในลายเพลง เช่น เพลงแม่ฮ้างกล่อมลูก เพลงลมพัดพร้าว การขับร้อง เรียกว่า “ลำ” ผู้ที่มีความชำนาญในการลำเรียกว่า “หมอลำ” เช่น ลำกลอน ลำเพลิน ลำเต้ย

3.3.3 การฟ้อน – มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่ผู้ชมสามารถบอกได้ทันทีว่าเป็น การฟ้อนภาคอีสานเพราะมีท่วงทำนองของดนตรีที่มีจังหวะที่ให้ความรู้สึก สนุกสนาน ไร้ใจ การแต่งกาย สอดคล้องกับการฟ้อน ดนตรี ประกอบการฟ้อนมีเอกลักษณ์เฉพาะบ่งบอกความเป็นอีสาน เป็นการแสดง ของภาคอีสาน เช่น เจ็ทกระติบ ฟ้อนภูไท ฟ้อนกลองตุ้ม (จังหวะช้า) ฟ้อนเรือมอันเร (คล้ายลาวกระทบไม้)

3.4 การละเล่นพื้นบ้านอีสาน เป็นมรดกแห่งภูมิปัญญา เช่น ลำหมู่ ลำคู่ ลำเพลิน แต่ในปัจจุบัน ไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมเปิดรับวัฒนธรรมจากตะวันตก ที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างหลากหลายจึงเปลี่ยนรูปแบบโดยใช้เครื่องดนตรีสดริง ผสมผสานกับดนตรีพื้นเมือง อีสาน เช่น แคน พิณ มีหางเครื่อง กลอนลำเน้นความสนุกสนาน มีจังหวะที่ไร้ใจ เช่น “หมอลำซิ่ง” และการแสดงพื้นบ้านปรับตัวให้เข้ากับสภาพ ปัจจุบัน เช่น เพลงโคราช กันตรึมร็อค เป็นต้น

4. สาขาสาธารณสุข เป็นการผสมผสานความรู้ ประสมการณ์ด้านการจัดการป้องกัน และการรักษาสุขภาพ การพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัย เช่น การใช้ยาสมุนไพรรักษาโรค

นำสมุนไพร ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีในท้องถิ่น มาใช้ป้องกันโรค รักษาโรคและบำรุงสุขภาพ สะท้อนถึงการนำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น จากการสังเกตสัตว์ที่กินพืชบางชนิดเพื่อรักษาอาการเจ็บของสัตว์และนำมาทดลองรักษาตนเอง อย่างต่อเนื่อง ถ่ายทอดในหมู่เครือญาติ จนเกิดเป็นความรู้สมุนไพรมาใช้ใน ป้องกัน รักษาโรค หรือ รักษาให้ทุเลาจากโรคร้ายไข้เจ็บ สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

ประเภทของยาสมุนไพร – สมุนไพรเป็นสิ่งที่ได้จากธรรมชาติ แบ่ง เป็น 3 ประเภท

1. สมุนไพรจากพืช – หมายถึง พรรณไม้ต่าง ๆ ที่มีตามธรรมชาติ และพืชสวนครัว ใช้ส่วนต่าง ๆ ของพืชสมุนไพร ในการบริโภค หรือ ใช้ทา ประคบ เพื่อทุเลา หรือ รักษาโรค ซึ่งบางชนิดใช้ ราก ต้น เปลือก ผล ใบ ดอก เมล็ด ลูกหรือฝัก อาจใช้หลายส่วนผสมกันแล้วแต่กรณี เช่น สมุนไพรจากพืชสวนครัว เป็นส่วนผสมยาพื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากการทดลอง จนเกิดองค์ความรู้สามารถบอกได้ว่าส่วนใดของพืช มีคุณสมบัติด้านใด นำไปใช้รักษาโรค หรือบำรุงร่างกาย หรือมีคุณค่าทางโภชนาการด้านใด เช่น ขิง ข่า สะระแหน่ แก้วก้อยเสียด อีตด แนนทัง พริกขี้หนู แก้วไข่ ขมิ้นผสมมะ กระจับปี่มหาเชื้อรา กลากเกลื่อน เป็นต้น

2. สมุนไพรจากสัตว์ หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ ได้แก่ กระดุก เขานอ ดี มูล

3. การใช้แร่ธาตุ หมายถึง แร่ธาตุตามธรรมชาติ ในท้องถิ่น เช่น ดินสอพอง สารส้ม

5. ศาสนาและประเพณี เป็นการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรม คำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีอีสาน เกิดจากความเชื่อ แรงศรัทธาทางศาสนา วิธีการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและถ่ายทอดแนวคิด ค่านิยม ที่มีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะ และเป็นที่รู้จักแพร่หลาย เช่น บุญบั้งไฟ แห่เทียนพรรษา ไหลเรือไฟ แห่ปราสาทผึ้ง การเล่นผีตาโขน บุญคูณลาน ฯลฯ

6. ด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านภาษาและวรรณกรรม

ภาษา อีสานมีพื้นที่ติดกับประเทศลาวและกัมพูชา ดังนั้นภาษาพูดจึงคล้ายกับภาษาประเทศเพื่อนบ้าน สำเนียงการพูดที่มีความแตกต่างกันแต่ก็สามารถสื่อความหมายกันได้ เนื่องจากมีรากศัพท์ของภาษาที่คล้ายกัน เช่น ภาษาเขมร และภาษาลาว ปะปน กับภาษาถิ่นอีสาน และชาวภูไท ชาวไทยอ้อย จะมีสำเนียง ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง

วรรณกรรมอีสาน เน้นการสั่งสอน เรื่อง ผลบุญ ผลกรรมตามแนวพระพุทธศาสนา วรรณกรรมจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ถ่ายทอด ผ่านคำกลอน (กลอนลำ) เพลงหมอลำ ญญา นิทาน และการเล่าเรื่องผ่านจิตรกรรมฝาผนังตาม พระอุโบสถและ ภาชีตอีสาน (ผญาอ้อม)

สรุป อีสานมีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน ภูมิปัญญาในท้องถิ่นอีสาน จึงเกิดจากความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา ค่านิยม มีสะท้อนถึงวิถีชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ประทีน ยุทธเสรี (2550 : 79 – 99) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการสอนแบบโครงงาน เรื่อง การออกแบบลายมัดหมี่ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 จำนวน 36 คน โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสอนแบบโครงงานเรื่อง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยการสอนแบบโครงงานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.39/88.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7586 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 75.86 และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับมาก

ยุพา เซาวพงษ์ (2550 : 102 – 104) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องการทำขนมไทยจากวัตถุดิบในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตาแย (ประชานุสรณ์) จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 9 แผน เวลา 24 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 แบบประเมินโครงงาน แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการศึกษาค้นคว้า แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.38/85.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ประเมินคุณภาพของโครงงาน โดยภาพรวมมีคุณภาพในระดับดีมาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การทำขนมไทยจากวัตถุดิบในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

สุคนธรารินทร์ พรหมประเทศ (2550 : 62) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง สมัยธนบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้แบบโครงงานมีค่าเท่ากับ 0.7329 ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 73.29 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับดีมาก

กัลยา ทองอ้วน (2551 : 59 - 74) ได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุดขอนแก่น อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลปรากฏว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.41/80.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์กำหนด ซึ่งตั้งไว้ 80/80 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้

มีค่าเท่ากับ 0.7113 นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 71.13 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับดีมาก

สุธีรา คันสร (2551 : 91 – 93) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ลูกชุบชาววัง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานและเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองสูงสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษา แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานจำนวน 7 แผน เวลา 20 ชั่วโมง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 50 ข้อ แบบประเมินโครงงานจำนวน 1 ชุด แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลที่ปรากฏ แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.05/83.10 สูงกว่าเกณฑ์กำหนด ซึ่งตั้งไว้ 80/80 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับร้อยละ 53.70 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานโดยรวมทั้งอยู่ในระดับมาก

รัชนิ สีดา (2551 : 53 – 84) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง คำราชาศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนแกะพระราษฎร์นิยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการเรียนรู้แบบโครงงาน 8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 15 ข้อ ผลปรากฏว่า แผนการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง คำราชาศัพท์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.96/81.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7146 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้คิดเป็น ร้อยละ 71.46 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง คำราชาศัพท์ อยู่ในระดับดีที่สุด

สุพัตรา ภูนาพันธ์ (2551 : 112 – 115) ได้ศึกษาการพัฒนา การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง โปรแกรมเสนอผลงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 7 แผน เวลา 20 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก 40 ข้อ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เกิดจาก แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลปรากฏว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพ 88.02/85.71 สูงกว่าเกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7462 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าหลังจากเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ร้อยละ 74.62 นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ ดีมาก

นภาพร ช่วยโพธิ์กลาง (2551 : 71 - 80) ได้ศึกษา การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงาน เรื่อง ท้องถิ่นของเรา (จังหวัดนครราชสีมา) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนสุรวิทย 2 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แผนการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ ผลปรากฏว่า แผนการเรียนรู้ มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.09/89.48 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.8903 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 89.03 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับดีมาก

กฤษณพจน์ นาคเกลี้ยง (2552 : 84 – 93) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน เรื่อง กล้วย ๆ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านโคกสี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน ตามสาระการเรียนรู้ เรื่อง กล้วย ๆ จำนวน 9 แผน 18 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผลที่ปรากฏ แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.84/84.85 สูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.7531 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 75.31 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุวิทย์ กุลสุวรรณ (2553 : 83 - 102) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงงานที่มีผลต่อทักษะการปฏิบัติ เรื่อง การจัดตกแต่งสวนด้วยพืชสมุนไพรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีจุดมุ่งหมายกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนกมลไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 7 แผน 14 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แบบวัดทักษะปฏิบัติจำนวน 20 ข้อ ผลปรากฏว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงงานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.34/84.32 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.7450 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 74.50 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงงานเรื่องการจัดตกแต่งสวนด้วยพืชสมุนไพรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะการปฏิบัติระดับดี

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Kibeet และ Kathuri (2005 : unpagged) ได้ศึกษาการเรียนรู้โดยโครงงานต่อทักษะการคิดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้โดยโครงงานที่มีต่อทักษะการคิดขั้นสูงในภาคเกษตรกรรมของโรงเรียนมัธยม ประชากรในการศึกษาจำนวน 354 คนโดยสุ่มมาจากประชากร 3 คนใน 10 คน ของโรงเรียนมัธยมอำเภอ Nakura ประเทศเคนยา โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม จากสถานศึกษาที่ทำโครงงานและมีกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ข้อมูลระบุว่าการสอนโดยโครงงาน มีผลกระทบต่อการกระบวนความคิดขั้นสูงโดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติและมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ 0.05 จากการศึกษาวิจัยนี้แสดงว่า ครูควรได้รับการอบรมและสนับสนุนให้มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน

Chalwell – Brewley (2008 : unpagged) ได้ศึกษาการประเมินโครงงาน การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ กลยุทธ์วิธีสอนในหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนเกรด 8 วัดดูประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโครงงานพัฒนาหลักสูตรนานาชาติในวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนเกรด 8 ผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนจบการศึกษาออกไป มีทักษะ และมีประสิทธิภาพในการทำงาน จากการศึกษาโครงงานในครั้งนี้ค่อนข้างจะทำหาย รูปแบบหลักสูตร วิธีการสอนแบบเดิมของโรงเรียนเพราะเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะด้านการศึกษา ดังนั้น โครงงานนี้จึงถูกพัฒนาขึ้นมา เพื่อมั่นใจได้ว่าผลการศึกษาค้นคว้าไปพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นไป

Rasori (2010 : unpagged) ได้ศึกษาหลักสูตรการสอนแบบโครงงานใน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือ คือ ข้อมูลจากรายงานการวิจัย पोสเตอร์ บทความการสำรวจโลก การสังเกตและการจดบันทึกถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อประเมินประสิทธิผลของ หลักสูตรผลการวิจัย พบว่า เมื่อใช้วิธีการสอนตามหลักสูตรการสอนแบบโครงงาน ทำให้นักเรียนกลายเป็น ผู้สนใจในการทำงานร่วมกันและเรียนรู้วิธีคิดทางประวัติศาสตร์ ด้วยแผนผังกราฟิกและแบบจำลอง ประวัติศาสตร์ ช่วยให้ครูสอนนักเรียนด้วยการมีส่วนร่วมและตอบโต้ อภิปรายซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะปฏิบัติทางความคิดที่สำคัญ เช่น การเชื่อมโยงการวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้

Tims (2010 : unpagged) ได้ศึกษาการสอนแบบโครงงานในวิชาภาษาอังกฤษเป็นหลักสูตร ภาษาที่สอง การรับรู้ของนักเรียนงานวิจัยนี้เน้นการศึกษาการสอนแบบโครงงาน (Project – Based Learning : PBL) เป็นวิธีการสอนที่สำคัญในบรรดารูปแบบการสอนอื่น ๆ เป็นวิธีการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ในวิชาภาษาอังกฤษ และช่วยให้เชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้เรียนรู้แล้ว เพื่อศึกษาการรับรู้ ของนักเรียนที่มีต่อภาษาอังกฤษให้เป็นภาษาที่สอง ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงานและส่งเสริมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ ให้เป็นภาษาที่สองโดยผ่านประสบการณ์ของตนเอง ผลพบว่าการสอนแบบโครงงานช่วย ให้ให้นักศึกษาผู้ใหญ่มีการปรับปรุงการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในวิชาภาษาอังกฤษข้อเสนอแนะการทำวิจัย ในครั้งต่อไป คือการเรียนรู้ของนักเรียนยังต้องการการเรียนรู้ที่ควรระบุระยะเวลาและเน้น ความสำคัญของกิจกรรมในการสอนแบบโครงงานรวมทั้งความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมของครู

Wengerd (2010 : unpagged) ได้ศึกษาการสอนแบบโครงงานเป็นกลวิธีการสอนที่ดึงดูด ความสนใจวิธีการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจวิธีการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนเล็ก ๆ แถบชานเมือง โครงงาน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ การสัมภาษณ์และการจับกลุ่มสนทนาเกี่ยวกับ ประสบการณ์ของครูสอนคณิตศาสตร์ที่มีลักษณะที่แตกต่าง วิธีการสอนแบบโครงงานถูกพัฒนาขึ้นมา เพื่อเป็นคู่มือของครู คู่มือสำหรับครูจะถูกนำไปใช้ทดลอง สามารถส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ช่วยให้ ครูใช้กลยุทธ์การสอนใหม่ซึ่งจะเน้นความต้องการการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนทำให้ได้คะแนน ในรายวิชาเพิ่มแรงจูงใจของนักเรียน พบว่า การแก้ปัญหาในชีวิตจริง การเรียนการสอนจริงและการ คัดเลือกนักเรียนผ่านการสอนแบบโครงงานช่วยเพิ่มแรงจูงใจของนักเรียนตามทฤษฎี คอนสตรัคติวิส การสอนแบบโครงงาน การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แรงจูงใจถูกนำไปสร้างกรอบสำหรับการสอนแบบ โครงงาน เรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนทำให้ได้คะแนนในรายวิชาเพิ่มแรงจูงใจของนักเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพของตนเอง

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการที่ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองที่เกิดการเรียนรู้ที่ลุ่มลึกจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง การทำงานเป็นกลุ่ม พัฒนาการคิดวิเคราะห์ คิดรอบคอบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความรับผิดชอบ รวมทั้งสามารถสังเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในผลงานและเกิดความรู้ ที่คงทน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้ประสบการณ์ตรง ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ค้นพบความสามารถ ความถนัดและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในกลุ่มและนอกกลุ่มของตนเอง ได้ฝึก ทักษะการคิด วิเคราะห์ ทักษะในการดำรงชีวิต ได้แก่ การ ทำงานร่วมกับผู้อื่น แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ฝึกการตัดสินใจ เป็นได้ทั้งภาวะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ดำเนินการตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. รูปแบบของการศึกษาค้นคว้า
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนเดชอุดม จำนวน 16 ห้อง จำนวนนักเรียน 630 คน โดยเป็นห้องเรียนที่จัดแบบคละความสามารถ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนเดชอุดม จำนวน 45 คน 1 ห้อง ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้หน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนแต่ละห้องจัดคละความสามารถกันและมีความสามารถใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี่ 4 ชนิด ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน 14 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสอบถามทัศนคติต่อการรักความเป็นไทยของนักเรียน ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเดชอุดม ด้าน วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และคุณภาพของผู้เรียน เพื่อทราบ มาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและ ประเมินผล หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 132 – 136)

1.2 ศึกษาการวิเคราะห์ตัวชี้วัด ในแต่ละตัวชี้วัด นักเรียนเรียนรู้อะไร ทำอะไร การมีทักษะการคิด ชิ้นงาน ภาระงานอะไรบ้าง จากแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ การคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 243 – 247)

1.3 ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดตามหลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อทราบ ความคิดรวบยอด ของตัวชี้วัด แต่ละประเด็น จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน สะท้อนคุณภาพผู้เรียน ตามตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 294 - 304)

1.4 ศึกษาการออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดแบบ Backward Design เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้เป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สื่อและแหล่งเรียนรู้ คุณลักษณะที่ต้องการ การวัดผลและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผล เกณฑ์ การ ประเมินผล กระบวนการเรียนรู้ ความคิดเห็นของผู้บริหาร หรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมาย บันทึกผลหลังสอน (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2554 : 222 – 275)

1.5 เลือกเนื้อหาสาระ ผู้ศึกษาค้นคว้าเลือกเนื้อหา เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น อีสานกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษา ค้นคว้าและสร้างแผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 9 แผน รวม 14 ชั่วโมง ทั้งนี้ ไม่รวมเวลาทดสอบ ก่อนเรียน และหลังเรียนซึ่งลักษณะรูปแบบการสร้างเนื้อหากิจกรรมโครงงาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 ตารางกำหนดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่	เรื่อง	จำนวนชั่วโมง
แผนปฐมนิเทศ	- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน	-
1	- ที่มา ความหมาย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
2	- ลักษณะของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
3	- ประเภทและสาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
4	- ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น 4 ภาค	2
5	- ความเหมือนและความแตกต่างของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคของไทย	1
6	- ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	2
7	- ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสาน	2
8	- การอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ด้วยการจัดทำโครงงาน (การปฏิบัติงานโครงงานนอกเวลาเรียน)	2
9	- สรุปองค์ความรู้ /การนำเสนอโครงงาน	2
รวมทั้งสิ้น 9 แผน		14

1.6 วิเคราะห์ โครงสร้างเนื้อหาสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ดำเนินการสอน ในการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
ที่มาความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่มา ความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. ที่มา ของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. ความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. สาเหตุการเกิดภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่มา ความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. บอกที่มา ของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 2. อธิบายความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ 3. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้

ตาราง 4 (ต่อ)

เรื่อง	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
ลักษณะของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	ลักษณะของภูมิปัญญาไทย : เป็นองค์รวม ของทักษะ ความเชื่อ พฤติกรรมหรือ กิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น : มี วัฒนธรรมเป็นรากฐาน มีความเชื่อมโยง ไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งเน้นความสำคัญของ จริยธรรมมากกว่า วัตถุธรรมมีเอกลักษณ์ ลักษณะจำกััดเฉพาะถิ่น	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. วิเคราะห์ลักษณะของภูมิปัญญาไทยได้ 2. วิเคราะห์ ลักษณะของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นได้
ประเภทและ สาขาของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	ประเภทของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญา ท้องถิ่น 1. ภูมิปัญญาด้านการดำรงชีวิต 2. ภูมิปัญญาด้านความเชื่อ คุณค่า ประเภทของสาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1) เกษตร 2) คหกรรม 3) ศิลปกรรม 4) สาขาสาธารณสุข 5) ศาสนาและประเพณี	มีความรู้ความเข้าใจในเกี่ยวกับประเภทและ สาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. จำแนกประเภทของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 2. สรุปสาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่น 4 ภาค	ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคมีความ แตกต่างกันตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ส่งผล ต่อความเชื่อ ประเพณีดั้งเดิม ด้านที่อยู่ อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ภาษา วรรณกรรม ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ เป็นต้น	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่น 4 ภาค วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะ ภูมิปัญญาไทยในแต่ละท้องถิ่นได้ 1) ภาคกลาง 2) ภาคเหนือ 3) ภาคใต้ 4) ภาคอีสาน
ความเหมือน และความ แตกต่างของ ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นใน แต่ละภูมิภาค ของไทย	ภูมิปัญญาท้องถิ่นแตกต่างกันเนื่องจาก มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ต่างกันและ มีความเชื่อจากประเพณีดั้งเดิมของแต่ละ ภูมิภาค	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความเหมือน และความแตกต่างของภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค 1. เปรียบเทียบความเหมือนและความ แตกต่างภูมิปัญญาท้องถิ่น ของแต่ละ ภูมิภาคได้ 2. สรุป ลักษณะเฉพาะของภูมิปัญญา ท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคได้

ตาราง 4 (ต่อ)

เรื่อง	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน	ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน 1. การตั้งถิ่นฐานของคนอีสาน 2. ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นความเป็นอยู่ ของคนอีสาน 3. ลักษณะเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ด้านการดำเนินชีวิต ปัจจัย 4 4. ลักษณะเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ด้าน เกษตร คหกรรม ศิลปกรรม สาธารณสุข ศาสนาและประเพณี ภาษาและ วรรณกรรม	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน 1. อธิบายสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ที่มี ผลต่อการตั้งถิ่นฐานของคนอีสาน ได้ 2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นอยู่ ของคนอีสานได้ 3. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะภูมิปัญญา ท้องถิ่นอีสานด้านการดำรงชีวิต ปัจจัย 4 ได้ 4. สรุปลักษณะเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น อีสาน ด้านเกษตร คหกรรม ศิลปกรรม สาธารณสุข ศาสนาและประเพณี ภาษา และวรรณกรรม
ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน ที่มีอิทธิพลต่อ วิถีชีวิตคนอีสาน	- แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนอีสานซึ่งได้ สั่งสมและปฏิบัติตามหลักคำสอน สืบทอดต่อ กันมา จนเป็น ประเพณี วัฒนธรรม เช่น ข้อห้าม (ชะล่า) ภาษิตอีสาน (ผญาท้อม) การใช้ความรู้อย่างมีคุณธรรม ดังนี้ 1) ด้านปัจจัย 4 2) ด้านศิลปกรรม 3) ด้านประเพณี วัฒนธรรม 4) ด้านความ เชื่อและค่านิยม	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยใน ท้องถิ่นอีสานที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสาน 1. ยกตัวอย่างภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น อีสานที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสานได้ 2. สรุปภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานกับ ชีวิตประจำวันของคนอีสาน ที่สะท้อน ในรูปของคำสอน ข้อห้ามได้
การอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน	- ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน สะท้อน ถึงวิถีชีวิต ที่บ่งบอกถึงการพึ่งพาอาศัยซึ่ง กันและกัน การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยน ปรับปรุง พัฒนา สืบทอด เป็นมรดก ของคนอีสานและของชาติ - ลำดับขั้นตอน วิธีการทำโครงการงาน - การเลือกหัวข้อการทำโครงการงาน - การวางแผนสืบค้นข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล	เห็นคุณค่าและความสำคัญในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น อีสาน 1. เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นอีสาน ด้วยการจัดทำโครงการงาน 2. สรุปลักษณะเฉพาะของ ภูมิปัญญาไทย ท้องถิ่นอีสาน เป็น แผนที่ความคิดในรูปแบบ ของ Mind Mapping ได้ 3. สรุปหัวข้อที่นักเรียนเลือกหัวข้อโครงการ ได้ 4. ลำดับขั้นตอนการทำโครงการงานได้

ตาราง 4 (ต่อ)

เรื่อง	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
การสรุป องค์ความรู้	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการทำโครงการ - การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านปัจจัย 4 - การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เผยแพร่ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย - การนำเสนอโครงการ	สรุปองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน 1. สามารถกำหนดวิธีการนำเสนอโครงการ 2. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 3. มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานไว้เป็นมรดกของชาติด้วยความภาคภูมิใจ

1.7 นำเสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน เสนอ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหัวเรื่อง รูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และ แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล เครื่องมือ เกณฑ์ ที่ใช้วัดและประเมินผล

1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน กลับมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.9 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1.9.1 นางสาวสุรีย์พร ภูสีฐานนท์ ครูอันดับ ค.ศ. 3 โรงเรียนนารีนุกูล 2 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

1.9.2 นางสาวพิชญา โมฬาศรี ครูอันดับ ค.ศ. 3 โรงเรียนท่าโพธิ์ศรีพิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและนวัตกรรม

1.9.3 นางวนิพร ศิลปศาสตร์ ครูอันดับ ค.ศ. 3 โรงเรียนทุ่งเท็งยิ่งวัฒนา การศึกษามหาบัณฑิต วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

1.10 จัดพิมพ์แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกต้องและจัดทำแบบประเมินแผนชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (กาญจนา วัฒนา. 2548 : 185)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	เหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	เหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.51	เหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	เหมาะสมน้อยที่สุด

จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 ชุด เพื่อการประเมินและต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับดี สามารถนำไปสอนได้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นอยู่ในช่วงระดับคะแนนเฉลี่ย 4.74 ซึ่งอยู่ในช่วงระดับคะแนน 4.51 – 5.00 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด หมายความว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.11 จัดพิมพ์ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเตรียมนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9

1.12 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้า เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้วของแผน

1.13 จัดพิมพ์แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552 : 103) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบอิงเกณฑ์แบบปรนัยชนิดตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเดชอุดม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา สาระสำคัญ ตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษา

2.3 กำหนดจำนวนแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ

2.4 สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ ตามที่กำหนด ดังตาราง 5

ตาราง 5 เนื้อหา ตัวชี้วัดและจำนวนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

เนื้อหา	ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อสอบ	
		ทั้งหมด	ต้องการ
1. ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มา ความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. บอกที่มา ของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 2. อธิบายความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ 3. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้	6	3
2. ลักษณะของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. วิเคราะห์ลักษณะของภูมิปัญญาไทยได้ 2. วิเคราะห์ ลักษณะของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	4	2
3. ประเภทและสาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	มีความรู้ความเข้าใจในเกี่ยวกับประเภทและสาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. จำแนกประเภทของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 2. สรุปสาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	4	2
4. ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น 4 ภาค	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น 4 ภาค 1. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นภาคกลางได้ 2. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นภาคใต้ได้ 3. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นภาคเหนือได้ 4. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นภาคอีสานได้	8	4

ตาราง 5 (ต่อ)

เนื้อหา	ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อสอบ	
		ทั้งหมด	ต้องการ
5. ความเหมือนและความแตกต่างของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นแต่ละภูมิภาคของไทย	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค 1. เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของภูมิปัญญาท้องถิ่น ของแต่ละภูมิภาคได้ 2. สรุปลักษณะเฉพาะของภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคได้	6	3
6. ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน 1. อธิบายสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานของคนอีสาน ได้ 2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของคนอีสานได้		
7. ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสาน	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนอีสาน 1. ยกตัวอย่างภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสาน ได้ 2. สรุปภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานกับชีวิตประจำวันของคนอีสาน ที่สะท้อนในรูปของคำสอนข้อห้ามได้	8	4
8. การอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ด้วยการจัดทำโครงการ	เห็นคุณค่าและความสำคัญในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ด้วยโครงการ (ปฏิบัติงานโครงการนอกเวลาเรียน) 1. เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการจัดทำโครงการได้ 2. สรุปลักษณะเฉพาะของ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน เป็น แผนที่ความคิดในรูปแบบของ Mind Mapping ได้ 3. สรุปหัวข้อที่นักเรียนเลือกหัวข้อโครงการได้ 4. ลำดับขั้นตอนการทำโครงการได้	8	4

ตาราง 5 (ต่อ)

เนื้อหา	ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อสอบ	
		ทั้งหมด	ต้องการ
9. สรุปลงค์ความรู้/นำเสนอ โครงการ	การสรุปลงค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน 1. สามารถกำหนดวิธีการนำเสนอโครงการได้ 2. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 3. มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ไว้เป็นมรดก ของชาติด้วยความภาคภูมิใจ	6	3
รวม		60	30

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข โดยให้ เน้นความรู้ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ การนำไปใช้มากกว่าความจำและเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทยใน ท้องถิ่นอีสาน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2.6 ปรับปรุงแบบทดสอบตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ศึกษาค้นคว้าอิสระ ในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด

2.7 สร้างแบบประเมิน ความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบ กับตัวชี้วัด สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับข้อ 1.9 พิจารณาว่า แบบทดสอบวัดได้ตรงตามตัวชี้วัดและครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับตัวชี้วัด (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ การพิจารณาดังนี้

- ให้ + 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นตรงตามตัวชี้วัดจริง
ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นตรงตามตัวชี้วัด
ให้ - 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดตรงตัวชี้วัด

2.8 นำผลการประเมินความสอดคล้อง ระหว่างข้อสอบ กับตัวชี้วัด มาวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2549 : 220) เลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ซึ่งเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ผลการประเมิน ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัด มีค่า IOC เท่ากับ 0.66 – 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ ที่ใช้ได้จำนวน 60 ข้อ

2.9 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันกับที่ทดลองใช้ (Try-out) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาแล้วในข้อ 1.11

2.10 นำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (B) ตามวิธีของเบรนนัน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552 : 91) แล้วจัดแบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) รายข้อตั้งแต่ 0.20 ถึง 1.00 เอาไว้ ผลปรากฏว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 0.52 ถึง 0.98 คัดเอาไว้ 30 ข้อ

2.11 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ โลเวทท์ (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552 : 97) แบบทดสอบต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ผลปรากฏว่าข้อสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่าใช้ได้

2.12 จัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน ต่อไป

3. การสร้างแบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์นักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ชนิดอิงกลุ่ม เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้น ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี วิธีการสร้างแบบทดสอบวัด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยหลักการของ บลูม (Bloom) (สมนึก ภัททิยธนี. 2555 : 144 – 147) ดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การจำแนกว่า ขึ้นใด ส่วนใด เรื่องใด เหตุการณ์ใด ตอนใดสำคัญที่สุด

3.1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาความเกี่ยวข้อง ของ สิ่งต่าง ๆ ส่วนใดสัมพันธ์กัน หาข้อสรุป อุปมา อุปมัย

3.1.3 การวิเคราะห์หลักการ หมายถึง การให้พิจารณาส่วนปลีกย่อยต่าง ๆ ว่า มีการคงสภาพเช่นนั้นได้เพราะหลักการใดเป็นแกนกลาง

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามที่ยามไว้ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัดแต่ละด้าน จำนวนทั้งหมด 60 ข้อ ต้องการจริง 30 ข้อ ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์

พฤติกรรมชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์	จำนวนข้อสอบ	
	ทั้งหมด	ต้องการ
1. วัดความสามารถวิเคราะห์ความสำคัญ	20	10
2. วัดความสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์	20	10
3. วัดความสามารถวิเคราะห์หลักการ	20	10
รวม	60	30

3.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.4 นำแบบทดสอบมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมชี้วัดด้านการคิดวิเคราะห์กับแบบทดสอบรายข้อ โดยใช้เกณฑ์การวัดดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับพฤติกรรมชี้วัดด้านการคิดวิเคราะห์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดตามพฤติกรรมชี้วัดด้านการวิเคราะห์ ที่ระบุไว้หรือไม่แล้วเขียนการพิจารณาของท่านโดยกา ✓ ลงในช่อง “คะแนนการพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ให้คะแนน + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดพฤติกรรมชี้วัดด้านการคิดวิเคราะห์
ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามพฤติกรรมด้านการคิดวิเคราะห์
ให้คะแนน - 1 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดพฤติกรรมชี้วัดด้านการคิดวิเคราะห์

3.5 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับพฤติกรรมชี้วัดด้านการคิดวิเคราะห์ที่ต้องการวัดโดยหาค่าดัชนี IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 220) ซึ่งต้องมีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ถือว่าใช้ได้ ผลการประเมินความสอดคล้องมีค่า IOC พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามของแบบทดสอบด้านการคิดวิเคราะห์เท่ากับ 0.66 ถึง 1.00 และเลือกข้อสอบที่มีความสอดคล้องไว้ 30 ข้อ

3.6 นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.7 นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบ มาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูก ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือทำไม่ได้ หรือตอบเกินให้ 0 คะแนน

3.8 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 198-201) เลือกเอาข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 1.00 ไว้ใช้ พบว่า ได้ข้อสอบที่เข้าเกณฑ์ คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.82 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.21 ถึง 0.92

3.9 นำข้อสอบที่คัดเลือกแล้ว จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder– Richardson Method) ด้วยสูตร KR-20 (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 223) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

3.10 จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

4. การสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการรักความเป็นไทย

แบบสอบถามทัศนคติต่อการรักความเป็นไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 การกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติ ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ ค่านิยมอันพึงประสงค์ อันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทยซึ่งต้องปลูกฝังและผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนจนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 3)

4.1.1 ศึกษาความหมาย นิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 39)

4.1.2 ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการรักความเป็นไทย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 117)

4.2 สร้างแบบสอบถามทัศนคติการรักความเป็นไทย แบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ

4.3 นำแบบสอบถามทัศนคติเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.4 นำแบบสอบถามทัศนคติเสนอให้ ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชี้วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการรักความเป็นไทย จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเท่ากับ 1.00 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

4.5 นำแบบสอบถามทัศนคติ จำนวน 20 ข้อ ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความทัศนคติการรักความเป็นไทย ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

4.6 นำแบบสอบถามทัศนคติ มาตรวจให้คะแนนแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item Total Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อทุกข้อจากแบบสอบถาม 20 ข้อ ที่มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ถือว่าเข้าเกณฑ์พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) อยู่ระหว่าง 0.31 ถึง 0.76 แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา (α) ของ ครอนบาช (Cronbach) ผลที่ปรากฏ พบว่า ค่าถามทั้ง 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ของแบบสอบถามทัศนคติการรักความเป็นไทย เท่ากับ 0.84

4.7 พิมพ์แบบสอบถามทัศนคติการรักความเป็นไทยฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

รูปแบบของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 249) ดังตาราง 7

ตาราง 7 แบบแผนการทดลอง One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	กลุ่ม Pre – test	Treatment	Post – test
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง สอบก่อนการทดลอง

X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

T₂ หมายถึง สอบหลังการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลาทดลองสอน 14 ชั่วโมง จำนวน 7 สัปดาห์ โดยไม่รวมเวลาที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) และหลังเรียน (Post – test) ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง
2. ก่อนการทดลองผู้ศึกษาค้นคว้าทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) โดยใช้แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านความคิดวิเคราะห์ให้นักเรียน
3. ดำเนินการทดลอง ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3
4. สิ้นสุดการทดลอง ผู้ศึกษาค้นคว้าทำการทดสอบหลังเรียน (Post - test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านความคิดวิเคราะห์นักเรียน เป็นแบบทดสอบชุดเดิมกับการทดสอบก่อนเรียน
5. ทดสอบวัดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น อีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แล้วตรวจให้คะแนนแล้วจึงนำไปวิเคราะห์ต่อไปและเก็บข้อมูลตามตาราง 8

ตาราง 8 การจัดตารางเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วัน/เดือน/ปี	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
30 พฤศจิกายน 2555	- แผนปฐมนิเทศ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน	-

ตาราง 8 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)
6 ธันวาคม 2555	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ที่มา ความหมาย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
7 ธันวาคม 2555	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ลักษณะของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
13 ธันวาคม 2555	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ประเภทและสาขาของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
20,21 ธันวาคม 2555	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น 4 ภาค	2
27,28 ธันวาคม 2555	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ความเหมือนและความแตกต่างของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ในแต่ละภูมิภาคของไทย	2
3,4 มกราคม 2556	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	2
10,11 มกราคม 2556	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กับวิถีชีวิตของคนอีสาน	2
17,18 มกราคม 2556	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การสืบอนุรักษ์ การสืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยใน ท้องถิ่นอีสานด้วยการจัดทำโครงการ (การปฏิบัติงานโครงการนอกเวลา)	2
24 มกราคม 2556	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง สรุปลองค์ความรู้/การนำเสนอโครงการ	1
รวมทั้งสิ้น 9 แผน		14

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ให้นักเรียน มาตรวจให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน
2. ผู้ศึกษาค้นคว้ากระทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ดังนี้

2.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยคะแนน 80 ตัวแรก วิเคราะห์ จากร้อยละของคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมการเรียนและการทดสอบย่อยที่มีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และ 80 ตัวหลัง วิเคราะห์จาก ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ทุกคนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ร้อยละ

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามสาระ การเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน ใช้ t-test

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบ การคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามสาระการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน ใช้ t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาคุณภาพของ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โดยใช้ค่าเฉลี่ยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญใช้สูตร (สมบัติ ห้ายเรือคำ. 2546 : 101) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
 n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6/3 ดังนี้

1.2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีหาดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 220)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา
หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของ เบรนนัน (Brennan)
โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552 : 91)

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก
 N_1 แทน จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์
 N_2 แทน จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์
U แทน จำนวนผู้เข้าสอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
L แทน จำนวนผู้ไม่ผ่านที่ตอบถูก

1.2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ โลเวทท์
(Lovett) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552 : 97)

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum X_i - \sum X_i^2}{(k-1) \sum (X_i - C)^2}$$

เมื่อ r_{cc} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
K แทน จำนวนข้อสอบ
 X_i แทน คะแนนของแต่ละคน
C แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

1.3 หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ตามสาระการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ดังนี้

1.3.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีหาดัชนี
ความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 220)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือ ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.3.2 หาค่าความยากและอำนาจจำแนก โดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 199)

$$P = \frac{H+L}{2N}, \quad r = \frac{H-L}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากของข้อสอบ
	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	H	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงที่ตอบถูก
	L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

1.3.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้งฉบับ
โดยวิธีของ คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method) จาก สูตร KR-20 (สมนึก
ภัททิยธนี. 2551 : 223)

$$KR - 20 : r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนข้อสอบแบบทดสอบทั้งฉบับ
	p	แทน	อัตราส่วนของผู้ตอบถูกในข้อนี้
	q	แทน	อัตราส่วนของผู้ตอบผิดในข้อนี้
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

1.3.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการรักความเป็นไทย โดยใช้
วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา (α) ของครอนบาช (Cronbach) คำนวณจากสูตร ดังนี้
(สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 225)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_i^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อความของเครื่องมือวัดทั้งฉบับ
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

1.3.5 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อการรักความเป็นไทย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 222)

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อความ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนแต่ละข้อของแต่ละคน
	Y	แทน	คะแนนรวมของทุกข้อยกเว้นคะแนนข้อนั้นของแต่ละคน

2. สถิติพื้นฐาน

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ (Percentage)
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของนักเรียน
	n	แทน	จำนวนนักเรียน

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 251 – 252)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fX^2 - (\sum fX)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	f	แทน	ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	n	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	$\sum$	แทน	ผลรวม

3. สูตรที่ใช้หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552 : 113 - 114)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทุกส่วน
	N	แทน	จำนวนผู้เข้าเรียนทั้งหมด
	A	แทน	คะแนนเต็มของทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\frac{\sum Y}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ΣX	แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด
N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
$S.D.$	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E_1	แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
t	แทน ค่าสถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
d	แทน ผลต่างของคะแนน

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลลำดับชั้นดังนี้

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรักความเป็นไทย ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย
ในท้องถิ่นอีสาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง
ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนเดชอุดม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยทำการทดสอบก่อนเรียน
แล้วให้นักเรียน เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น
อีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนรู้
แบบโครงงาน สังเกตพฤติกรรม ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมใบงานและประเมินโครงงานของนักเรียน
แล้วบันทึกคะแนนไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ จากคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนหลังเรียน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของ
คะแนนทุกคน ได้ผลปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ จากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน ประเมินผลงาน ทดสอบย่อยหลังแผนการเรียนรู้ ประเมินโครงงาน และคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ร.ร. ฐ	คะแนนทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน จากพฤติกรรมระหว่างเรียน ทดสอบย่อย ผลงาน (ใบงาน) การนำเสนอโครงงาน และคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน																											คะแนนทดสอบ หลังเรียน	
		แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5			แผนที่ 6			แผนที่ 7			แผนที่ 8			แผนที่ 9				รวม
		พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การปฏิบัติ	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การนำเสนอ		
	30	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	15	10	5	15	15	10	20	20	10	20	280	30
1	11	7	4	7	8	5	7	8	5	8	8	4	8	8	5	8	8	4	12	8	5	13	13	8	18	14	8	23	234	23
2	14	7	4	7	8	5	8	8	5	7	8	5	8	9	5	8	8	4	13	9	5	14	13	7	17	14	8	24	238	26
3	14	5	8	5	8	4	8	8	4	9	8	5	8	9	5	8	8	4	13	8	5	14	13	8	18	14	8	23	241	27
4	13	9	4	9	8	4	9	8	5	8	8	5	8	8	5	9	8	4	13	8	5	14	13	8	18	14	8	23	243	25
5	13	9	4	9	8	4	9	8	5	8	8	5	8	7	4	9	8	4	13	8	5	14	13	8	18	14	8	23	241	26
6	11	8	4	8	8	5	8	7	5	8	8	5	8	9	4	8	8	4	14	9	5	14	13	7	17	14	8	24	240	24
7	14	8	4	7	7	5	8	8	5	8	8	5	7	8	5	9	8	4	14	9	5	14	13	8	18	14	8	24	241	25
8	14	8	5	8	8	4	8	8	4	9	8	5	8	9	5	9	8	4	14	9	5	14	13	8	18	14	8	24	245	27
9	15	9	4	9	8	5	9	8	5	9	8	5	8	7	4	9	8	4	13	8	5	13	13	8	18	14	8	23	242	28
10	12	9	4	9	8	5	9	8	5	8	8	5	8	8	5	9	8	4	14	9	5	14	13	8	18	14	8	24	247	24
11	13	8	5	9	9	5	9	8	5	9	8	5	9	8	5	8	8	5	14	9	5	14	14	8	18	14	9	24	252	25
12	13	9	4	9	8	4	9	8	5	8	8	5	7	7	4	9	8	5	14	9	5	14	14	8	18	14	9	24	246	24
13	12	8	5	8	8	5	9	8	4	9	9	4	9	8	5	8	8	5	13	8	5	14	14	8	18	14	9	24	247	24

ตาราง 9 (ต่อ)

ร. น. เลข	คะแนนทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน จากพฤติกรรมระหว่างเรียน ทดสอบย่อย ผลงาน (ใบงาน) การนำเสนอโครงงาน และคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน																												คะแนนทดสอบ หลังเรียน
		แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5			แผนที่ 6			แผนที่ 7			แผนที่ 8			แผนที่ 9			รวม	
		พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การปฏิบัติ	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การนำเสนอ		
		30	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	15	10	5	15	15	10	20	20	10		
14	12	9	4	9	8	4	9	8	5	8	7	5	8	8	4	9	8	5	14	9	5	14	14	8	18	14	9	24	247	25
15	13	8	5	9	9	5	9	8	5	9	9	4	9	8	5	8	8	5	14	9	5	14	14	8	18	14	9	24	252	26
16	12	9	5	8	9	5	8	9	5	9	8	5	8	9	4	9	9	4	14	9	5	13	14	7	18	14	9	24	250	25
17	14	8	4	9	9	5	8	9	5	9	8	5	9	9	5	9	8	5	14	9	5	14	14	8	18	14	9	24	253	27
18	13	7	5	8	8	5	8	8	4	9	8	5	8	8	5	9	8	5	13	8	5	14	14	9	18	14	9	24	246	27
19	15	8	5	8	9	5	8	9	5	9	8	5	8	9	4	9	8	5	13	8	5	14	14	9	18	14	9	24	249	28
21	13	8	5	8	8	5	9	9	4	8	8	5	8	8	5	8	8	4	14	8	4	14	14	9	18	14	9	24	246	26
23	12	9	4	9	9	4	9	9	5	8	8	5	8	8	4	9	8	5	13	8	5	14	14	9	18	14	9	24	249	24
24	13	9	4	9	8	5	9	9	5	8	7	5	8	8	5	9	9	4	14	8	5	13	14	9	17	14	8	24	247	26
25	13	7	5	8	8	5	7	8	5	8	8	5	9	7	5	9	8	5	14	8	5	14	14	8	18	13	8	24	243	25
26	13	8	5	8	9	5	8	9	5	9	8	5	8	8	4	9	8	5	14	8	5	14	14	8	18	13	8	24	247	26
27	14	9	4	8	9	5	8	9	5	9	8	5	8	8	5	9	7	5	13	7	5	14	14	9	18	14	9	23	247	27
28	11	8	4	8	8	5	8	8	4	8	9	5	8	8	5	8	8	5	14	8	5	14	14	8	18	13	8	24	243	25

ตาราง 9 (ต่อ)

ร.น. เลข	คะแนนทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน จากพฤติกรรมระหว่างเรียน ทดสอบย่อย ผลงาน (ใบงาน) การนำเสนอโครงงาน และคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน																												คะแนนทดสอบ หลังเรียน
		แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5			แผนที่ 6			แผนที่ 7			แผนที่ 8			แผนที่ 9			รวม	
		พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การปฏิบัติ	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การนำเสนอ		
	30	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	15	10	5	15	15	10	20	20	10	20	280	30
29	12	8	5	8	9	5	9	7	5	9	8	4	9	8	5	9	9	4	14	8	5	14	14	9	17	14	8	24	248	26
30	14	8	4	8	8	5	7	8	5	8	8	5	9	8	5	8	9	5	14	9	5	14	14	9	17	14	8	24	246	27
31	12	8	5	8	8	4	8	8	5	9	9	5	8	8	5	8	9	5	14	9	5	14	14	9	17	14	8	24	248	24
32	15	8	4	8	9	5	8	9	4	9	9	5	8	9	5	8	8	5	14	8	5	15	14	9	18	14	9	23	250	28
36	14	8	4	8	9	5	8	9	5	8	9	5	9	8	5	8	8	5	14	8	5	14	14	9	18	14	9	23	249	27
37	13	8	4	8	9	4	8	9	5	8	8	5	8	8	5	8	8	5	14	8	4	14	14	9	18	14	9	24	246	26
38	12	7	4	8	8	5	8	8	5	8	8	5	8	8	5	9	8	5	14	8	5	14	14	9	18	14	9	23	246	25
39	14	8	5	8	8	4	8	8	4	9	8	5	8	8	5	8	8	5	14	8	4	14	14	8	18	14	9	24	244	28
40	14	8	4	8	9	4	9	8	5	8	9	5	9	9	5	8	8	5	14	8	5	14	14	8	18	14	9	24	249	27
41	13	8	5	8	9	5	9	7	5	9	8	4	9	8	4	9	8	4	14	8	5	14	14	8	18	14	9	24	247	26
42	13	9	4	8	9	5	9	8	5	8	9	4	8	8	5	8	8	5	14	8	5	14	14	8	18	14	9	24	248	26
43	14	9	4	8	8	5	9	8	5	8	9	5	8	9	5	9	8	5	14	8	5	14	14	9	18	14	9	24	251	27

ตาราง 9 (ต่อ)

รหัสนี้	คะแนนทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน จากพฤติกรรมระหว่างเรียน ทดสอบย่อย ผลงาน (ใบงาน) การนำเสนอโครงงาน และคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน																												คะแนนทดสอบ หลังเรียน
		แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5			แผนที่ 6			แผนที่ 7			แผนที่ 8			แผนที่ 9			รวม	
		พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	ผลงานจาก	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การปฏิบัติ	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	การนำเสนอ		
	30	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	10	10	5	15	10	5	15	15	10	20	20	10	20	280	30
44	12	8	5	8	8	4	8	8	5	9	9	5	8	8	5	8	8	4	14	8	4	14	14	9	18	14	9	24	246	24
45	11	8	5	8	8	5	8	9	5	9	8	5	8	9	4	9	8	5	14	8	4	14	14	8	18	14	9	24	248	23
รวม	585	938			968			969			957			967			1190			1217			1798			2081			11085	1158
เฉลี่ย	13	20.84			21.51			21.53			21.27			2149			26.44			27.04			39.96			46.24			246.3	25.73
S.D.	1.15	1.02			0.99			0.84			0.75			0.76			0.87			0.74			0.95			0.80			7.72	1.42
ร้อยละ	43.33	83.38			86.04			86.13			85.07			85.95			88.15			90.15			88.79			92.45			87.98	85.78

ประสิทธิภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน E_1/E_2 เท่ากับ 87.98/85.78

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของ การประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ทั้ง 9 แผน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 246.33 จากคะแนนเต็ม 12,600 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 7.72 นั่นคือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 87.98

ตาราง 10 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น อีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80

คะแนน	คะแนนเต็ม จากแผน ที่ 1-9	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของ คะแนนเต็ม	เกณฑ์	ความหมาย
ประสิทธิภาพของ กระบวนการ (E_1)	280	246.33	7.72	87.98	80	สูงกว่า เกณฑ์ ที่ตั้งไว้
ประสิทธิภาพของ ผลลัพธ์ (E_2)	30	25.73	1.42	85.78	80	

จากตาราง 10 นักเรียนได้คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนหรือประสิทธิภาพของกระบวนการของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 246.33 จากคะแนนเต็ม 280 คิดเป็นร้อยละ 87.98 และได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหรือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ได้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 25.73 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 85.78 สูงกว่า 80/80 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ได้ผลปรากฏ ดังตาราง 11

ตาราง 11 คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่าง
ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญา
ไทยในท้องถิ่นอีสาน

เลขที่	คะแนนทดสอบ = 30 คะแนน		ผลต่างของคะแนน (d) (+ = เพิ่ม, - = ลดลง)
	ก่อนเรียน (X)	หลังเรียน (Y)	
1	11	23	+12
2	14	26	+12
3	14	27	+13
4	13	25	+12
5	13	26	+13
6	11	24	+13
7	14	25	+11
8	14	27	+13
9	15	28	+13
10	12	24	+12
11	13	25	+12
12	13	24	+11
13	12	24	+12
14	12	25	+13
15	13	26	+13
16	12	25	+13
17	14	27	+13
18	13	27	+14
19	15	28	+13
20	12	24	+12
21	13	26	+13
22	14	27	+13
23	12	24	+12
24	13	26	+13

ตาราง 11 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนทดสอบ = 30 คะแนน		ผลต่างของคะแนน (d) (+ = เพิ่ม, - = ลดลง)
	ก่อนเรียน (X)	หลังเรียน (Y)	
25	13	25	+12
26	13	26	+13
27	14	27	+13
28	11	25	+14
29	12	26	+14
30	14	27	+13
31	12	24	+12
32	15	28	+13
33	13	26	+13
34	11	24	+13
35	15	28	+13
36	14	27	+13
37	13	26	+13
38	12	25	+13
39	14	28	+14
40	14	27	+13
41	13	26	+13
42	13	26	+13
43	14	27	+13
44	12	24	+12
45	11	23	+12
$\bar{X}$	13	25.73	+12.733
S.D.	1.15	1.42	0.69

$t = 48.039^* , p = .000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.15 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 25.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.42 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

สูงกว่าก่อนเรียนพบว่าสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
ได้ผลปรากฏ ดังตาราง 12

ตาราง 12 คะแนนทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

เลขที่	คะแนนทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์								ผลต่างของคะแนน (d) (+ = เพิ่มขึ้น, - = ลดลง)
	ก่อนเรียน (X)				หลังเรียน (Y)				
	วิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	รวม	วิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	รวม	
	10	10	10	30	10	10	10	30	
1	5	3	4	12	7	6	8	21	+ 9
2	5	4	6	15	8	7	8	23	+ 8
3	4	5	4	13	7	8	8	23	+ 10
4	5	5	5	15	8	7	9	24	+ 9
5	5	6	4	15	8	9	8	25	+ 10
6	4	4	3	11	7	8	7	22	+ 11
7	6	6	7	19	8	8	9	25	+ 6
8	5	5	4	14	8	8	8	24	+ 10
9	4	4	6	14	8	9	8	25	+ 11

ตาราง 12 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์								ผลต่างของคะแนน (d) (+ = เพิ่มขึ้น, - = ลดลง)
	ก่อนเรียน (X)				หลังเรียน (Y)				
	วิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	รวม	วิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	รวม	
10	5	6	5	16	8	8	9	25	+ 9
11	5	5	5	15	8	8	8	24	+ 9
12	5	6	4	15	8	9	7	24	+ 9
13	4	5	4	13	9	9	8	26	+ 13
14	4	6	4	14	9	10	8	27	+ 13
15	5	4	6	13	7	8	7	22	+ 7
16	5	5	5	15	7	9	8	24	+ 9
17	4	6	5	15	8	10	9	26	+ 12
18	5	4	5	14	9	10	8	27	+ 13
19	4	6	4	14	8	9	8	25	+ 11
20	4	4	5	13	7	7	8	22	+ 9
21	4	6	4	14	8	9	8	25	+ 11
22	6	4	4	14	8	9	8	25	+ 11
23	4	6	6	16	9	8	8	25	+ 9
24	4	6	6	16	9	9	9	27	+ 11
25	4	4	3	10	7	7	7	21	+ 10
26	4	5	4	13	8	9	8	25	+ 12
27	3	5	4	12	7	8	7	22	+ 10
28	3	4	4	11	7	9	8	24	+ 13
29	4	4	6	14	8	8	9	25	+ 11
30	5	5	4	14	8	10	8	26	+ 12

ตาราง 12 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์								ผลต่างของคะแนน (d) (+ = เพิ่มขึ้น, - = ลดลง)
	ก่อนเรียน (X)				หลังเรียน (Y)				
	วิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	รวม	วิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ	รวม	
	10	10	10	30	10	10	10	30	
31	4	7	5	16	8	9	9	26	+ 10
32	4	5	4	13	8	9	7	24	+ 11
33	5	5	4	14	8	9	8	25	+ 11
34	5	6	4	15	8	8	8	24	+ 9
35	4	5	5	14	7	9	8	24	+ 10
36	4	4	6	14	7	8	8	23	+ 9
37	4	4	4	12	8	8	7	23	+ 11
38	4	6	4	15	8	10	8	26	+ 12
39	5	5	6	16	8	10	9	27	+ 11
40	4	6	4	14	7	9	7	23	+ 9
41	5	6	4	15	8	10	8	26	+ 11
42	4	6	5	15	8	9	8	25	+ 10
43	5	5	5	15	9	9	8	26	+ 11
44	4	5	4	13	8	9	8	25	+ 12
45	5	6	3	14	9	8	8	25	+ 11
$\bar{X}$	4.4	5.1	4.6	14.10	7.89	8.6	8.0	24.49	10. 40
S.D.	0.70	0.90	0.90	1.52	0.65	0.94	0.60	1.59	1. 54
t =124.235*, p =.000									

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 14.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.52 และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.59 เมื่อพิจารณารายด้าน ดังนี้

ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.7 และมีความสามารถในการวิเคราะห์ความสำคัญ หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 7.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.65 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 5.1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.90 และมีความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 8.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.94 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ด้านการวิเคราะห์หลักการ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.9 และมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักการหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 8.0 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการวิเคราะห์หลักการ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

โดยสรุป จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 14.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.52 และมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.59 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรักความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน หลังจากการเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 9 แผน โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นระดับคุณภาพแปลความตามเกณฑ์ ได้ผลปรากฏ ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นต่อการรักความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน จำนวนนักเรียน 45 คน

รายการแสดงความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญู			
1. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ถ่อมตน ตามมารยาทไทย	4.44	0.76	มาก
2. แสดงออกถึงความกตัญญูทุกเวที ต่อ บิดา มารดา ครู – อาจารย์ และผู้มีพระคุณ	4.67	0.64	มากที่สุด
3. แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียนและ แต่งกายนิยมไทยด้วยผ้าทอ ประจำถิ่นในเทศกาล วันสำคัญต่าง ๆ	4.62	0.75	มากที่สุด
4. แต่งกายตามแบบอย่าง วัฒนธรรมไทย ในเทศกาล วันสำคัญ ต่าง ๆ ด้วยความภาคภูมิใจ	4.80	0.46	มากที่สุด
5. ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ฯลฯ	4.80	0.46	มากที่สุด
6. ชักชวน แนะนำ ให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย	4.73	0.62	มากที่สุด
7. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เผยแพร่ ประเพณี ศิลปะและ วัฒนธรรมไทย	4.89	0.38	มากที่สุด
เห็นคุณค่าและการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม			
8. ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้ถูกต้องเหมาะสม	4.89	0.38	มากที่สุด
9. ออกเสียง อักษรและสำเนียงภาษาไทยได้ ถูกต้องเหมาะสม	4.71	0.73	มากที่สุด
10. เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาไทยและการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	4.76	0.57	มากที่สุด
11. ชักชวน และแนะนำ ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ ภาษาไทย ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.78	0.52	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการแสดงความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาไทย			
12. ศึกษา สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่น	4.62	0.86	มากที่สุด
13. ศึกษาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตประจำวัน	4.80	0.46	มากที่สุด
14. เรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นกับปราชญ์ชาวบ้านผู้มีภูมิความรู้ในท้องถิ่นนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.64	0.71	มากที่สุด
15. นำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม	4.69	0.63	มากที่สุด
16. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมใน ประเพณีงานบุญ ตามฮีตตามครองมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	4.76	0.57	มากที่สุด
17. การเป็นแบบอย่างในการนำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นมาใช้ในชีวิตประจำวัน	4.71	0.69	มากที่สุด
18. ชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นนำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.29	1.04	มาก
19. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นด้วยการประยุกต์ปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย	4.62	0.86	มากที่สุด
20. มีส่วนร่วมในการแนะนำ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นไว้เป็นมรดกของชาติด้วยความภาคภูมิใจ	4.47	0.79	มาก
รวม	4.46	2.65	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ทศนคติต่อการรักความเป็นไทย สรุปลงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความภาคภูมิใจ พบว่ารายการที่มีค่าสูงสุด ได้แก่ รายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เผยแพร่ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับมากที่สุดรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ รายการปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ถ่อมตน ตามมารยาทไทย มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับมาก

ด้านเห็นคุณค่าและการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม พบว่ารายการที่ได้คะแนนสูงสุด ได้แก่ รายการ ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้ถูกต้องเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับ

มากที่สุด รายการที่มีคะแนนต่ำสุด ได้แก่ รายการออกเสียง อักษรและสำเนียงภาษาไทยได้ ถูกต้อง เหมาะสมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.73 อยู่ใน ระดับมาก

ด้านการอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาไทยพบว่ารายการที่ได้คะแนนสูงสุด ได้แก่ รายการ ศึกษาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตประจำวัน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 อยู่ในระดับมากที่สุด และรายการที่ได้คะแนนต่ำสุด ได้แก่ รายการชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นนำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น มาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.29 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.04 อยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้าและอภิปรายผล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาทัศนคติการรักความเป็นไทย ของนักเรียน ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

สรุปผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.98/85.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาค้นคว้าสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 87.98/85.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบย่อยท้ายแผน ผลงานจากใบงาน การปฏิบัติงานโครงงาน การประเมินโครงงาน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 – 9 คิดเป็นร้อยละ 87.98 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.78 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้แสดงว่า การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจาก

- 1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม โดยการศึกษาหลักสูตรการจัดทำโครงงาน เนื้อหา เทคนิควิธีการสร้างจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางและได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพ ผ่านการทดลอง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน โดยนำผลจากการทดลองไปปรับปรุง ซึ่งการเรียนรู้แบบโครงงาน มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม แบ่งกลุ่มนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มมีจำนวน 5 คน ละครันในสัดส่วน 1 : 3 : 1 คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน อยู่ในกลุ่มเดียวกันทำให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ฝึกทักษะการลงมือปฏิบัติเองมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนการทำงาน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถสรุปองค์ความรู้ นำเสนอผลการศึกษาตามวิธีการเรียนการสอน บางกิจกรรมใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำปราชญ์ผู้รู้สู่ห้องเรียนนักเรียนได้รับความรู้จากผู้รู้และปราชญ์ในชุมชนตนเองและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนระหว่างเรียนในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานทั้ง 9 แผนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะ

เอกรินทร์ สีมหาศาลและคณะ (2546 : 9) ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสนใจโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการวิจัยในการศึกษาหาคำตอบซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดโดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษาแนะนำให้ผู้เรียนทำด้วยความสนุกสนาน เป็นธรรมชาติ และวิลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 112) ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกระบวนการที่เน้นที่การปฏิบัติจริงโดยลงมือปฏิบัติการเรียนรู้จะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานในการเรียนให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถาม การแสวงหาคำตอบ มีทักษะการฟัง การพูด การเขียน การตัดสินใจในการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรรณ มานิชพงษ์ (2550 : 100) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 83.91/84.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ สอดคล้องสุธีรา คันสร (2551 : 90 – 91) พบว่า การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ลูกซุบซาววัง มีประสิทธิภาพ 87.38/85.07

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานและกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมจากเรื่องใกล้ตัวในหมู่บ้าน ชุมชน ไปหาเรื่องที่อยู่ไกลตัว สังคมและประเทศชาติที่นักเรียนอยากเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองและใช้วิธีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การถ่ายถอดความรู้จากครูผู้สอน ใบงาน การสัมภาษณ์จากผู้รู้ การสืบค้นข้อมูลนอกห้องเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียน สนุกสนานในการเรียน ตามกระบวนการทำงานระหว่างเรียน มีการระดมความคิดเห็นร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นภายในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มเปลี่ยนบทบาทภายในกลุ่ม สามารถเป็นได้ทั้งภาวะผู้นำและผู้ตาม สอดคล้องกับการแนะนำของเดชา จันทศักดิ์ (2547 : 71) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้ความชำนาญ ทักษะที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ตัดสินใจด้วยตนเองมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมโดยเป็นผู้สร้างความรู้แทนการเป็นผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียว ลงมือปฏิบัติจริงแสวงหาความรู้และค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการที่หลากหลายทำให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวาและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต

2. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนสามารถวางแผนทำงานอย่างมีขั้นตอน นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย การสืบค้นข้อมูล การค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม นักเรียนจึงสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เองและนำความรู้ที่ได้รับเชื่อมโยงกับความเป็นจริง จึงสามารถแก้ปัญหาในชีวิตและการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ ศรีอัมพร บรรณสาร (2550 : 60 – 99) พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบแบบโครงงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของปิยะพร วิชาชัย (2550 : 89) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น เพราะใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์ตามหลักการคิด 5 ขั้นของ สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 9) คือ กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์กำหนดปัญหาหรือข้อสงสัยที่ต้องการวิเคราะห์ กำหนดหลักการหรือเกณฑ์ ในการแยกแยะส่วนประกอบของสิ่งที่จะวิเคราะห์ พิจารณาแยกแยะตามหลัก 5W 1H คือ What, Where, When, Why, How และสรุปหาคำตอบ การคิดเชิงลึก คิดอย่างละเอียด จากเหตุไปสู่ผลและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล ประกอบการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานเป็นกลุ่ม การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติจริง รวมทั้งการแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์ เหตุและผลประกอบการตัดสินใจของนักเรียน สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.68 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ศึกษา ได้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากความสนใจ เกิดความกระตือรือร้นในการสืบค้นข้อมูล แสวงหาความรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่น ได้แสดงบทบาททั้งภาวะผู้นำและผู้ตาม มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการทำโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน เป็นการสร้างความตระหนัก ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับกับชีวิตจริง เป็นการฝึกทักษะต่าง ๆ จากการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.89 และนำความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ ประเพณี วัฒนธรรม เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำผลงานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน เผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเรียนโรงเรียนในภาคอีสาน ด้วยการนำผลงานเข้าประกวด ทั้งในระดับสหวิทยาเขต ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด และระดับภาคอีสาน สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ กัลยา ทองอ้วน (2551 : 69) ได้ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สร้างขึ้น ผู้เรียนมีความพึงพอใจ มีความตระหนัก มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ

สายพิน วงษารัตน์ (2551 : 114) พบว่า ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบโครงการ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่น สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 และเป็นไปตามสมมุติฐานของการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ กระบวนการกลุ่มถือว่ามีความสำคัญที่จะทำให้ งานประสบผลสำเร็จ นักเรียนต้องมีความร่วมมือ มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีความสามัคคีภายในกลุ่ม ครูควรแนะนำให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจ โดยให้ละความสามารถระหว่าง นักเรียน เก่ง ปานกลางและอ่อน ในสัดส่วน 1 : 3 : 1 มุ่งเน้นให้นักเรียนมีบทบาทที่เป็นได้ทั้งภาวะผู้นำและผู้ตาม โดยแนะนำให้นักเรียนภายในกลุ่มเปลี่ยนบทบาทหมุนเวียนกันไปครูควรให้แรงเสริมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน โดยให้แรงเสริมด้วยการชมเชย แทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น เช่น ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ เป็นต้น

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องอาศัยระยะเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและปฏิบัติกิจกรรมภาคสนาม ในการสืบค้นข้อมูล การสำรวจ ดังนั้น ครูควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง และนักเรียน ทราบถึงขั้นตอนและวิธีการจัดทำโครงการ เพื่อให้เกิด ความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนในการจัดทำโครงการโดยเฉพาะ โครงการเรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ซึ่งท้องถิ่นมีส่วนในการให้ข้อมูล เป็นที่ปรึกษาโครงการ และหรือมีส่วน ในการประเมินโครงการ

1.3 ครูผู้สอนควรประเมินผลการเรียนรู้ทันที ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมและหลังจากดำเนิน กิจกรรมเสร็จสิ้นเพื่อวัดความรู้หลังเรียนของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งมีการเสนอความรู้ ในรูปแบบที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่น

2.2 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในเรื่องอื่น ๆ ที่มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เพื่อพัฒนาปรับปรุง การอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่คนรุ่นหลัง

2.3 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม บูรณาการกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานและเทคโนโลยี ในระดับชั้นอื่น ๆ ทุกระดับ

2.4 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่สอดคล้องกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.5 ควรจัดทำชุดฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดการเรียนรู้การจัดทำโครงการ และควรมี การสอนและทดสอบความรู้เรื่องโครงการก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- _____. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- _____. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- _____. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- _____. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2545.
- _____. วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- กชกร ธิปัตติ. “หลักการของการสอนแบบโครงงาน,” พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. 2(1) : 52 – 95 ; พฤษภาคม 2543 – ตุลาคม 2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- _____. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553.
- _____. แนวทางการพัฒนาการวัดผลและประเมินผล คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- กฤษณพจน์ นาคเกลี้ยง. ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน ตามสาระการเรียนรู้ เรื่อง กล้วย ๆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- กัลยา ทองอ้วน. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- กาญจนา วัฒนยุ. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ธนพรการพิมพ์, 2548.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเตีย, 2546.

- ชวลิต ชูกำแพง. การประเมินการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- _____. การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- ชาตรี เกิดธรรม. เทคนิคการสอนแบบโครงงาน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- _____. เทคนิคการสอนแบบโครงงาน. เพชรบุรี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตกรณในพระบรมราชูปถัมภ์, ม.ป.ป.
- ไชยยันต์ จรูญเสาวภากิจ. การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการการคิดวิเคราะห์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานและการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. รายงานผลการวิจัย กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ณัฐวรรณ มานิชพงษ์. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- เดชา จันทัด. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ทีศนา แคมมณี และคณะ. รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545 ก.
- _____. วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2544.
- _____. ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2550.
- _____. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545 ข.
- นภาพร ช่วยโพธิ์กลาง. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ท้องถิ่นของเรา (จังหวัดนครราชสีมา) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุนรรีวิทยา 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- _____. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2546.
- _____. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2541.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กอฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2552.
- ประทีน ยุทธเสรี. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยการสอนแบบโครงงาน เรื่อง การออกแบบลายผ้ามัดหมี่ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ปิยะโรจน์ เลี้ยวไพโรจน์. โครงงานสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา, 2546.

- เปรมวดี อุดชาชน. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง การประกอบอาหารจากบัว กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- เผชิญ กิจระการ. การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 1. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กริ๊ปแมนเนจเม้นท์, 2544.
- _____. การสอนคิดด้วยโครงงาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. การสอนคิดด้วยโครงงาน : การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ภพ เลหาไพบูลย์. แนวการสอนวิทยาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- ยุพา เขาวงษ์. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การทำขนมไทยจากวัตถุดิบในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ยุพิน ศรีฉัตรารักษ์. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง มารยาทชาวพุทธที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- รัชนิ สีดา. การพัฒนาการสอนแบบโครงงาน เรื่อง คำราชาศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- โรงเรียนเดชอุดม. รายงานผลการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2554. อุบลราชธานี : งานเอกสาร การพิมพ์ โรงเรียนเดชอุดม, 2554.
- ลัดดา ภูเกียรติ. โครงงานเพื่อการเรียนรู้: หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ลัดดา ศิลาน้อย. การสอนสังคมศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2539.
- วารี ว่องพินัยรัตน์. การสร้างข้อสอบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาทดสอบและวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์, 2530.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. รูปแบบการเขียนแผนการสอนที่ดี. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2524.

- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. “กระบวนการเรียนรู้โดยโครงงาน,” ใน เอกสารประกอบการสอน. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. พัฒนาการเรียนการสอน. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- _____. นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- _____. นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- _____. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบ Backward Design. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาฆะ ทิพย์ศิริ. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทำกิจกรรมโครงงาน. กรุงเทพฯ : พัฒนาวิชาการ (พ.ว.), 2544.
- _____. ชุดกระบวนการเรียนรู้ โครงงานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2547.
- สนอง อินละคร. เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์, 2544.
- สมนึก ภัททิยาณี. พื้นฐานการวิจัยศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาและพัฒนาศึกษาโครงการตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- _____. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2549.
- _____. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2551.
- _____. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2555.
- สมบัติ ห้ายเรือคำ. การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : ภาควิชาและพัฒนาศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สายชน สินสมบูรณ์ทอง. สถิติที่ไม่ใช่พารามิเตอร์ Nonparametric Statistics. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2554.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2549.
- สำลี รักสุทธี. ทางก้าวสู่ครุมีอาชีพ. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์, 2544.
- สิรภณธ์ สุริยะสกุลวงศ์. ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมโครงงาน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

- สุคนธ์ สิ้นพานนท์. สุดยอดวิธีการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำไปสู่การจัด
การเรียนรู้ของครูยุคใหม่. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2550.
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ. การจัดกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2545.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. การเขียนแผนการสอนแนวปฏิรูปการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : ริมปีงการพิมพ์, 2546.
- สุพัตรา ภูนาพันธ์. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง โปรแกรมเสนอ
ผลงานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สุรพร ก้อนเงิน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้แบบโครงงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- สุวิทย์ กุลสุวรรณ. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงงานที่มีผลต่อ
ทักษะการปฏิบัติ เรื่อง การจัดตกแต่งสวนด้วยพืชสมุนไพร ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- สุวิทย์ มุลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2547.
- _____. การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2546.
- _____. วิถีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์,
2546.
- สุวิทย์ มุลคำ และคณะ. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ : อี เค บุ๊คส์,
2550.
- สุวิทย์ มุลคำ และอรรถัย มุลคำ. เรียนรู้สู่มีอาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย,
2547.
- _____. 20 วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเรียนรู้
โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2546.
- อรรถัย ศรีชัย. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การทำอาหารพื้นบ้าน จังหวัด
นครพนม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. การออกแบบเครื่องมือวัดประเมินผลตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ :
บุ๊คพอยท์, 2546.
- Chalwell-Brewley, Lavon P. "An Evaluation of the National Curriculum Redesign
Project : Eighth Grade Science Curriculum Pedagogical Strategies,"
Dissertation Abstracts International. 68(09) : unpagged ; March, 2008.

- Kibeet, J. K., N. J. Kathuri. "Effect of Project-Based Learning on Student Performance of Higher Cognitive Skills in Secondary School Agriculture," Zimbabwe Journal of Educational Research. 17(1) : 30-38 ; March, 2005.
- Rasori, Tina Marie. "Becoming Historians : A Project-Based Learning Curriculum," Dissertation Abstracts International. 48(01) : unpagged ; February, 2010.
- Tims, Nereida Rodrigues. "Project-Based Learning (PBL) in Adult English as a Second Language (ESL) Programs : Students' Perspectives," Dissertation Abstracts International. 71(01) : 231-A ; June, 2010.
- Wengerd, Toni. "Project-Based Learning as a Motivational Teaching Strategy for Very Capable First Grade Mathematics Students," Dissertation Abstracts International. 70(12) : unpagged ; June, 2010.
- .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ : ตามรอยปราชญ์ชาวบ้าน เรื่อง ความสำคัญของ “โครงงาน”	เวลา 2 ชั่วโมง
---	---	-------------------

สาระสำคัญ

โครงงานเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากข้อสงสัยหรือสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนต้องการคำตอบหรือข้อสรุป ด้วยการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนด้วยการเลือก วิเคราะห์หัวข้อ ด้วย Mind Mapping สืบค้นข้อมูล คิดวิเคราะห์ ตีความ สรุปผล การศึกษาด้วยการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อหาคำตอบและข้อสรุป รวมทั้งนำเสนอผลงาน การทำงานเป็นทีมเป็นได้ทั้งภาวะผู้นำและผู้ตาม เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ไว้เป็นมรดกของชาติด้วยความภาคภูมิใจ

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย ร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ วัฒนธรรมไทย

ตัวชี้วัด

1. ตระหนักในความสำคัญของ กระบวนการคิดการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการทำโครงงาน อย่างเป็นระบบ
2. วางแผนกำหนดและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ วัฒนธรรมไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง

ความสำคัญของ “โครงงาน”

1. อธิบายความหมายของโครงงานได้
 2. จำแนกประเภทและองค์ประกอบของโครงงานได้
 3. ลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงงานได้
 4. เห็นคุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของโครงงานได้
 5. ลำดับวิธีการเลือกหัวข้อหรือเรื่อง เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานได้
 6. ลำดับขั้นตอนการสร้าง Mind Mapping และนำเสนอหัวข้อที่เลือกทำโครงงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานได้
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แทรก – ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน

เนื้อหา

ความสำคัญของ “โครงงาน”

1. ความหมายของโครงงาน
2. ประเภทและองค์ประกอบของโครงงาน
3. ขั้นตอนของการจัดทำโครงงาน

4. คุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของโครงการ
5. ลำดับวิธีการเลือกหัวข้อหรือเรื่อง เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
6. ขั้นตอนการสร้างและนำเสนอ Mind Mapping หัวข้อเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

การวัดผลและประเมินผล

1. สิ่งที่จะวัดและประเมินผล
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง
 - 1.2 พฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม
 - 1.3 ประเมินผลงาน Mind Mapping และการนำเสนอ ผลงานของแต่ละกลุ่ม
2. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 2.1 ข้อทดสอบตามจุดประสงค์แนวทาง
 - 2.2 สังเกตพฤติกรรมจากการปฏิบัติกิจกรรม
 - 2.2.1 ความสนใจและตั้งใจเรียน
 - 2.2.2 ความร่วมมือกับหมู่คณะ
 - 2.2.3 การแสดงความคิดเห็น
 - 2.2.4 การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 2.2.5 ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
3. เครื่องมือวัดผลและประเมินผล
 - 3.1 ข้อทดสอบรายจุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง จำนวน 10 ข้อ
 - 3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริง
 - 3.3 แบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับการจัดทำ Mind Mapping
 - 3.4 แบบประเมินผลงาน กลุ่ม Mind Mapping
4. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล
 - 4.1 เกณฑ์การวัดผล
 - 4.1.1 ให้คะแนนจากข้อทดสอบ ข้อถูกให้ 1 คะแนน ข้อผิดให้ 0 คะแนน
 - 4.1.2 ให้คะแนนตามเกณฑ์ประเมินตามสภาพจริง
 - 4.1.3 ให้คะแนนพฤติกรรมดังนี้

ดีมาก	ให้	5	คะแนน
ดี	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ควรปรับปรุง	ให้	1 – 2	คะแนน
 - 4.2 เกณฑ์การประเมิน
 - 4.2.1 นักเรียนได้คะแนนจากข้อทดสอบไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
 - 4.2.2 นักเรียนได้คะแนนพฤติกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

สื่อการจัดการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1/1 เรื่อง ความหมายของโครงการ
2. ใบความรู้ที่ 1/2 เรื่อง ประเภทและองค์ประกอบของโครงการ
3. ใบความรู้ที่ 1/3 เรื่อง ลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงการ
4. ใบความรู้ที่ 1/4 เรื่อง คุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของ โครงการ
5. ใบความรู้ที่ 1/5 เรื่อง วิธีการเลือกหัวข้อ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
6. ใบความรู้ที่ 1/6 เรื่อง ขั้นตอนการสร้าง Mind Mapping เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยใน

ท้องถิ่นอีสาน

7. ใบงานที่ 1/1 เรื่อง ความหมายสำคัญของ “โครงการ”
8. ใบงานที่ 1/2 เรื่อง วิธีการเลือกหัวข้อเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานและการ

การนำเสนอ Mind Mapping

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของโครงการได้
2. บอกประเภทและองค์ประกอบของโครงการได้
3. ลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงการได้
4. เห็นคุณค่าประโยชน์และความสำคัญของโครงการได้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการจัดทำโครงการ ในรายวิชาอื่น ๆ
นักเรียนอภิปราย ระดมสมอง สรุปให้ความหมายของ “โครงการ” ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเพื่อโยงเข้าสู่
จุดประสงค์การเรียนรู้

2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ว่า เมื่อเรียนจบเนื้อหาแล้วนักเรียน
สามารถอธิบายความหมาย บอกประเภท องค์ประกอบ ลำดับขั้นตอนและความสำคัญของโครงการได้

3. นักเรียนทำข้อทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานของ
นักเรียนลงในกระดาษคำตอบ ข้อทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน เมื่อทำเสร็จรวบรวมส่งที่ครู

ขั้นสอน

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยแนะนำให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มตาม
ความสมัครใจ เลือกประธาน เลขานุการกลุ่ม ครูแนะนำการเข้ากลุ่มให้คล่องกันระหว่างนักเรียนที่ เรียนเก่ง
เรียนปานกลาง และเรียนอ่อนในสัดส่วน 1 : 3 : 1 ซึ่งนักเรียนได้แบ่งกลุ่มแล้ว

5. ตัวแทนกลุ่มรับเอกสารดังนี้

- 5.1 ใบความรู้ที่ 1/1 เรื่อง ความหมายของ “โครงการ”
- 5.2 ใบความรู้ที่ 1/2 เรื่อง ประเภท และองค์ประกอบของโครงการ
- 5.3 ใบความรู้ที่ 1/3 เรื่อง ลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงการ

5.4 ใบความรู้ที่ 1/4 เรื่อง คุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของโครงการ

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ที่ 1/1 – 1/4 และเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ความสำคัญของโครงการ ด้วยความตั้งใจในกลุ่มของตนเอง และบันทึกข้อสรุปสาระสำคัญลงในสมุด

7. ตัวแทนกลุ่มรับใบงานที่ 1/1 เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ W สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันทำแบบฝึกหัดในใบงาน”

8. ครูสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ตอบคำถาม กลุ่มละ 1 – 2 ข้อ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ครูเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นสรุป

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของโครงการ ประเภทของโครงการ ลำดับขั้นตอนการจัดทำโครงการและความสำคัญของโครงการ นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในสมุด

10. ครูให้แรงเสริมด้วยการชมเชยกลุ่มที่ทำกิจกรรมได้ทันเวลา ตอบถูกได้คะแนนมากที่สุดให้กำลังใจกลุ่มที่ได้คะแนนน้อยให้พยายามต่อไป ครูแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน

กิจกรรมต่อเนื่อง

1. แนะนำให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทบทวนเนื้อหาในเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ความสำคัญโครงการ

2. นักเรียนสามารถยืม ใบความรู้ที่ 1/1 - 1/4 และเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของโครงการ ไปศึกษาเพื่อทบทวนและเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง วิธีการเลือกหัวข้อโครงการไปศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนชั่วโมงต่อไปโดยอนุญาตให้ยืมในวันศุกร์ ส่งคืนในวันจันทร์ พร้อมบันทึกผลการศึกษา เพื่อพัฒนาต่อไป

3. แนะนำให้แต่ละกลุ่ม ศึกษาขั้นตอนการทำ Mind Mapping เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานและจัดทำ Mind Mapping เกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่นอีสาน หมู่บ้าน อำเภอ หรือ จังหวัดที่นักเรียนต้องการศึกษา

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2

จุดประสงค์การเรียนรู้

5. ลำดับวิธีการเลือกหัวข้อหรือเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานได้

6. ลำดับขั้นตอนการสร้าง Mind Mapping และนำเสนอหัวข้อที่เลือกทำโครงการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานได้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน เช่น เถียงนา ตูบต่อเล่า ขะล่า (กะล่า) งานบุญ ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่ นักเรียนแสดงความคิดเห็น ระดมสมอง

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เพื่อโยงเข้าสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบว่า เมื่อเรียนจบเนื้อหาแล้วนักเรียนสามารถ การเลือกหัวข้อในการจัดทำโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

3. นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์สรุป เลือกหัวข้อเรื่องและนำเสนอด้วย Mind Mapping ได้

ขั้นสอน

4. นักเรียนเข้ากลุ่มเดิมที่เลือกไว้ แนะนำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเปลี่ยนบทบาทภาคในกลุ่ม

5. ตัวแทนกลุ่มรับเอกสารดังนี้

5.1 ใบความรู้ที่ 1/5 เรื่อง วิธีการเลือกหัวข้อหรือเรื่อง โครงการ

5.2 ใบความรู้ที่ 1/6 เรื่อง ขั้นตอนการจัดทำ Mind Mapping

5.3 ใบงานที่ 1/2 เรื่อง ขั้นตอนการจัดทำ Mind Mapping ในหัวข้อที่กลุ่มเลือก

6. นักเรียน ศึกษา วิธีการเลือกหัวข้อโครงการ และขั้นตอนการจัดทำ Mind Mapping

7. นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น อีสาน คิดวิเคราะห์และสรุปหัวข้อ ประเด็น ที่สมาชิกในกลุ่มต้องการศึกษา กลุ่มละ 1 เรื่อง จัดทำ Mind Mapping ลงในกระดาษ กระดาษป๊อปปี้ ตามวิธีการทำ Mind Mapping เป็นงานกลุ่ม

ขั้นสรุป

8. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ Mind Mapping เรื่องภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน เปิดโอกาสให้กลุ่มที่ไม่ได้นำเสนอ สามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ครูเติมเต็มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป วิธีการเลือกหัวข้อในการจัดทำโครงการ และขั้นตอนการจัดทำ Mind Mapping นักเรียนบันทึกสาระสำคัญลงในบัตรสรุปเนื้อหา

10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ” เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้สูงขึ้น

กิจกรรมต่อเนื่อง

1. แนะนำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานในการสืบค้นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่เป็นหัวข้อที่กลุ่มสนใจศึกษาเพื่อหาคำตอบ

2. แนะนำให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เตรียมความพร้อมในการจัดทำโครงการภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

3. แนะนำให้นักเรียนวางแผนปฏิบัติการตามลำดับขั้นตอนของการทำโครงการ

4. นักเรียน คิดวิเคราะห์ หาสาเหตุ เหตุผลในเรื่องที่นักเรียนสนใจ สงสัย ที่ต้องการคำตอบ โดยให้คิดเดี่ยว (คิดคนเดียว) ด้วยการตั้งคำถามตลอดเวลาว่า “ทำไม” “เพราะเหตุใด” สร้าง Mind Mapping

5. นำความคิดของตนเองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่มที่มีความสนใจ ในเรื่องเดียวกัน หรือไปในแนวเดียวกันเรียกว่า คิดคู่ อนุโลมให้คิดร่วมกัน 3 คน (กลุ่มย่อย) แล้วเขียน Mind Mapping คู่หรือกลุ่ม

6. นำความคิดคู่หรือกลุ่มย่อย เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย ระดมความคิดในกลุ่มใหญ่ (กลุ่มละ 5 – 7 คน) หลอมรวมและสรุปให้คงเหลือเพียงประเด็นที่ต้องการศึกษา หรือต้องการค้นหาคำตอบ 1 ประเด็น แล้วสร้าง Mind Mapping กลุ่ม

7. วางแผนแบ่งงาน เมื่อได้ประเด็นที่ต้องการศึกษา หรือต้องการค้นหาคำตอบวางแผนแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในกลุ่ม ร่วมกันทำปฏิทินปฏิบัติงานตามขั้นตอนของการทำโครงการ

ผลการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วัน เดือน พ.ศ.

ความเห็นของรองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิชาการ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วัน เดือน พ.ศ.

ความเห็นของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนเดชอุดม/หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

วัน เดือน พ.ศ.

บันทึกผลหลังสอน

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า

.....

.....

ปัญหาที่พบระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

ผลของการแก้ปัญหาพบว่า

.....

.....

ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สอน

วัน เดือน พ.ศ.

เอกสารประกอบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ”
หน่วยการเรียนรู้ 5 : ตามรอยปราชญ์ชาวบ้าน

1. ใบความรู้ที่ 1/1 เรื่อง ความหมายของโครงการ
2. ใบความรู้ที่ 1/2 เรื่อง ประเภทและองค์ประกอบของโครงการ
3. ใบความรู้ที่ 1/3 เรื่อง ลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงการ
4. ใบความรู้ที่ 1/4 เรื่อง คุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของโครงการ
5. ใบความรู้ที่ 1/5 เรื่อง วิธีการเลือกหัวข้อ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
6. ใบความรู้ที่ 1/6 เรื่อง ขั้นตอนการสร้าง Mind Mapping ในหัวข้อที่เลือกทำโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
7. ใบงานที่ 1/1 เรื่อง ความหมายสำคัญของ “โครงการ”
8. ใบงานที่ 1/2 เรื่อง ขั้นตอนการสร้าง Mind Mapping ในหัวข้อที่กลุ่มเลือกทำโครงการเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
9. แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน จำนวน 10 ข้อ และเฉลย
10. แบบตรวจสอบรายการ การจัดทำ Mind Mapping โครงการ เรื่องที่กลุ่มเลือก
12. แผนผังสรุปลำดับขั้นตอนการเลือกหัวข้อศึกษา การตั้งประเด็น – การนำเสนอโครงการ
13. วิธีการเลือกประเด็นหัวข้อเรื่อง โครงการ

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/1 เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ”	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	---	--

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง

1.1 อธิบายความหมายของโครงการและวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้

เนื้อหา

โครงการ เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดจากข้อสงสัย ใคร่รู้ ด้วยคำถามว่า “ทำไม
อย่างไร เพราะเหตุใด ผลเป็นอย่างไร” แล้วสืบค้น ศึกษา สืบเสาะ สำรวจ ทดลอง เพื่อหาคำตอบสงสัย
ความหมายของ “โครงการ” มีนักวิชาการ ได้ให้ คำจำกัดความ และความหมาย ดังนี้

โครงการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าและฝึก
ปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ หรือ กระบวนการอื่น ๆ การศึกษาหาคำตอบ โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา
อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การตั้งสมมุติฐาน การเลือกหัวข้อที่จะศึกษา ค้นคว้า ดำเนินงานตามแผน
กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตลอดจนการนำเสนอผลงาน ทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยว

โครงการ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งที่ยากรู้คำตอบ
หรือเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการ วิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน
วางแผนศึกษาอย่างละเอียด ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้จนได้ข้อสรุปที่เป็นคำตอบในเรื่องนั้น ๆ

โครงการ หมายถึง การสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน อย่างเป็นระบบมีกระบวนการ
ทำงานหรือกระบวนการตามธรรมชาติของรายวิชาซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกศึกษาหรือจัดทำโครงการ
ด้วยตนเอง ซึ่งโครงการนั้นจะต้องสอดคล้อง เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่กำลังเรียน หรือที่เรียนผ่านมาแล้ว
ผู้เรียนจะต้องวางแผนปฏิบัติงานด้วยตนเอง ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ สรุป รวบรวมประเมินผลงาน
และนำเสนอ

สรุป โครงการ หมายถึง การสร้างองค์ความรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนที่เกิด
จากข้อสงสัย สิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนต้องการหาข้อสรุป คำตอบตามที่ต้องการรู้ด้วยการ ค้นคว้า สืบค้น
ข้อมูล สอบถาม ทดลอง อย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการ มีการวางแผนการทำงานเพื่อหาคำตอบ
และข้อสรุป วางแผนการนำเสนอผลงาน เป็นทีม เป็นกลุ่มซึ่งเป็นการฝึกการเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม
รวมทั้ง การประเมินโครงการเพื่อพัฒนาในโอกาสต่อไป โดยมีครูที่ปรึกษา ดูแลให้คำแนะนำอย่าง
ใกล้ชิด

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/2 เรื่อง ประเภท และองค์ประกอบของโครงการ	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	---	--

เวลา 10 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 บอกประเภทและองค์ประกอบของโครงการได้

เนื้อหา

การจัดทำโครงการ เป็นการสร้างองค์ความรู้ ที่เน้นการแสวงหาความรู้ที่มีหลากหลายวิธีการ ในการหาคำตอบจากสิ่งที่สงสัยหรือต้องการทราบซึ่ง อาจมาจากการทดลอง การประดิษฐ์ การสำรวจ สัมภาษณ์ หรือการนำทฤษฎี แนวคิดใหม่ ที่มีผู้สรุปไว้แล้วนำมาสร้างสรรค์ เพิ่มเติมซึ่งในการจัดทำโครงการแต่ละประเภทจะต้องมีองค์ประกอบของโครงการ เป็นแนวทางในการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอน ดังนี้

ประเภทของโครงการ

โครงการแบ่งตามลักษณะของโครงการ มี 2 ประเภท ดังนี้

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นการปฏิบัติตามลักษณะของรายวิชา
2. โครงการตามความถนัด หรือความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนกำหนดความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยใช้ทักษะ ความรู้ มากำหนดเป็นโครงการ มี 4 ประเภท ดังนี้
 - 1) โครงการประเภทสำรวจข้อมูล เป็นโครงการเพื่อสำรวจข้อมูลและรวบรวมข้อมูลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วนำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ นำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีแบบแผน ซึ่ง การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ สอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจ โดยใช้ แบบสอบถาม สำรวจ สัมภาษณ์ บันทึก เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่ง ในรายวิชาสังคมศึกษา ประเภทการสำรวจ และรวบรวมข้อมูล และนำเสนอด้วย ตาราง กราฟ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ
 - สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในชุมชนหมู่บ้าน
 - สำรวจหัตถกรรมพื้นฐานที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นของนักเรียน
 - สำรวจพืชสมุนไพรในท้องถิ่นที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
 - สำรวจร่องรอยประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น/ศึกษาร่องรอยประวัติศาสตร์ในภูมิภาค
 - สำรวจแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของเรา / สำรวจแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดของเรา
 - สำรวจข้อห้ามของคนอีสาน (ชะล่า) กับการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันปัจจุบัน

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/2 เรื่อง ประเภท และองค์ประกอบของโครงการ (ต่อ)	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	---	--

2) โครงการประเภททดลอง เป็นโครงการที่ศึกษาเพื่อหาคำตอบของปัญหา โดยการออกแบบการทดลอง การเปรียบเทียบเพื่อค้นหาคำตอบ มีลำดับขั้นตอน ประกอบด้วย การระบุปัญหา หรือการตั้งสมมุติฐาน ออกแบบการทดลอง ดำเนินการทดลอง วิเคราะห์ การนำเสนอข้อมูลการแปรผลและการสรุป โครงการประเภท ในรายวิชาสังคมศึกษาโครงการที่น่าสนใจ จะเป็นโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น

- ทดลองผลิตขนมพื้นบ้านอีสาน / การปรับปรุงสูตรอาหารพื้นบ้าน
- ศึกษาการทำขนมตามประเพณีท้องถิ่น/ศึกษาข้อห้าม ขะลำของคนอีสาน
- ออกแบบผลิตภัณฑ์บรรจุสินค้า OTOP โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น
- การศึกษาสูตรเครื่องดื่มที่ผลิตจากธัญพืช
- ศึกษาขั้นตอนของงานบุญ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่
- ศึกษาการผูกเสี่ยว/บุญบั้งไฟ/ประเพณีแห่เทียนพรรษา/การไหลเรือไฟ/ผีตาโขน
- การเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วม พื้นฟู อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทยไว้เป็นมรดกของชาติด้วยความภาคภูมิใจ

3) โครงการประเภตสิ่งประดิษฐ์เป็นโครงการ เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต การคิดวิเคราะห์ระบบการทำงาน การนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ สามารถนำเสนอผลงานการจัดทำโครงการ ด้วยเอกสาร หนังสือ แบบจำลอง ตัวอย่าง เช่น

- การใช้สมุนไพรในการปราบศัตรูพืช/การประดิษฐ์ของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการถนอมอาหาร และปรุงอาหาร
- การจัดทำคู่มือแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น/การประดิษฐ์แผนที่ท่องเที่ยวท้องถิ่น
- การจัดทำคู่มือการดำเนินชีวิตโดยการปฏิบัติตามข้อห้าม (ชะลำ) ของคนอีสาน

4) โครงการประเภททฤษฎี เป็นการนำเสนอหลักการทฤษฎีใหม่ แนวคิดใหม่ ๆ สิ่งประดิษฐ์ใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น การนำเสนอจะเสนอในรูปแบบ สูตร คำอธิบาย เช่น

- การเกษตรทฤษฎีใหม่ การผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์
- การผลิตแท่งเชื้อเพลิงซีเปีย
- การทดลองนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาผลิตเป็นยาปราบศัตรูพืช

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/2 เรื่อง ประเภท และองค์ประกอบของโครงการ (ต่อ)	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	---	--

สรุป โครงการประเภทสำรวจเป็นโครงการที่สำรวจข้อมูลที่มีอยู่แล้วรวบรวม
จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีสำรวจ นำเสนอข้อมูลด้วย กราฟ แผนภูมิ รูปภาพ ตาราง

- โครงการประเภททดลอง – ต้องการหาคำตอบ ข้อเสนอด้วยการตั้งปัญหา สมมุติฐาน
ออกแบบทดลอง ดำเนินการทดลอง ตรวจสอบ สมมุติฐาน แปรผล สรุป ข้อเสนอแนะในการจัดทำ
โครงการทดลอง จะมีตัวแปรต้น ตัวแปรตาม
- โครงการสิ่งประดิษฐ์ – เป็นโครงการที่นำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาทำให้ดีกว่าเดิม ประดิษฐ์
ขึ้นมาใหม่ สร้างแบบจำลอง ทดสอบประสิทธิภาพของชิ้นงาน
- โครงการประเภททฤษฎี – เป็นการเสนอแนวความคิดใหม่ อธิบายอย่างมีเหตุผล
ใช้หลักการและทฤษฎีสนับสนุน เสนอความรู้ใหม่ หรือ ปรากฏการณ์ใหม่

องค์ประกอบของโครงการ

การจัดทำโครงการ จะต้องมีการเขียนเค้าโครงของโครงการเพื่อให้การดำเนินการเป็นไป
ตามลำดับขั้นตอน แสดงความคิด แผนการทำงาน ของการทำโครงการประกอบด้วย

1. ชื่อโครงการ
2. ชื่อผู้ทำโครงการ
3. ชื่อที่ปรึกษาโครงการ (ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา)
4. บทคัดย่อ / เค้าโครงอย่างย่อ ๆ (วัตถุประสงค์ วิธีศึกษา สรุป)
5. กิตติกรรมประกาศ (ขอขอบคุณ ยกย่อง ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อมูล)
6. ที่มาและความสำคัญของโครงการ (แรงบันดาลใจ มีความเป็นมาอย่างไร)
7. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า (ศึกษาเพื่ออะไร สิ่งที่ต้องการอยากรู้)
8. เป้าหมาย (ผลงานที่ได้มาน้อยเพียงใด)
9. วิธีการดำเนินงาน /การวางแผนปฏิบัติการ (มีขั้นตอนการทำงานอย่างไร)
10. สรุปผลการศึกษา (เมื่อทำโครงการแล้วจะเกิดผลอย่างไร ผลที่เกิดจากการทำโครงการ
องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นหลังจากทำโครงการ)
11. อภิปรายผลการศึกษา ค้นคว้า ประโยชน์ ข้อเสนอแนะ
12. เอกสารอ้างอิง

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/3 เรื่อง ลำดับขั้นตอนการจัดทำโครงการงาน	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	---	--

จุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง

เวลา 5 นาที

1.3 ลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงการงาน ได้

เนื้อหา

ลำดับขั้นตอนการทำโครงการงาน

ขั้นตอนการทำโครงการงาน เป็นการวางแผน กำหนดกิจกรรม เพื่อแสวงหาคำตอบ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา/ความสนใจหรือข้อสงสัยที่ต้องการศึกษาและแสวงหาคำตอบ

- สำรวจความสนใจของตนเอง ด้วยการ สังเกตและศึกษาข้อมูลรอบตัว ชุมชน

สังคม ประเทศ และโลก ติดตามข่าว เหตุการณ์สำคัญ เรื่องใดเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษา

- คิดเชื่อมโยงว่ามีเรื่องใดที่ต้องการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้ Mind Mapping

- ตัดสินใจว่าจะศึกษา เรื่องใด ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา

2. ขั้นวางแผนการทำโครงการงาน เป็นขั้นของ การตั้งสมมุติฐาน กำหนดจุดประสงค์

วางแผนการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน

- เขียนสิ่งที่ต้องการด้วยการตั้งคำถามว่าต้องการอะไรจากการทำโครงการงาน

- กำหนดขั้นตอน วิธีการศึกษา หาแหล่งเรียนรู้ ระยะเวลา วิธีการนำเสนอ

3. ขั้นการลงมือปฏิบัติ เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผน หรืออาจเพิ่มเติมจากแผนก็ได้

ตรวจสอบ ทำการวิเคราะห์ แปรผล สรุปผลการศึกษาค้นคว้า และอภิปรายผลการศึกษา

- ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด บันทึกข้อมูลทุกขั้นตอน

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับสมาชิกในกลุ่ม หรือ ปรึกษาครูที่ปรึกษาโครงการงาน

- ร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติงาน

4. ขั้นการเขียนรายงาน เป็นการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปข้อมูล ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

มีความชัดเจน สั้น ๆ ตรงไปตรงมา ครอบคลุม หัวข้อที่ศึกษา ดังนี้

- ปัญหาศึกษา วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการค้นคว้า อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้

ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ ผลที่ได้จากการศึกษา ประโยชน์ ข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ จัดทำเอกสารรูปเล่ม

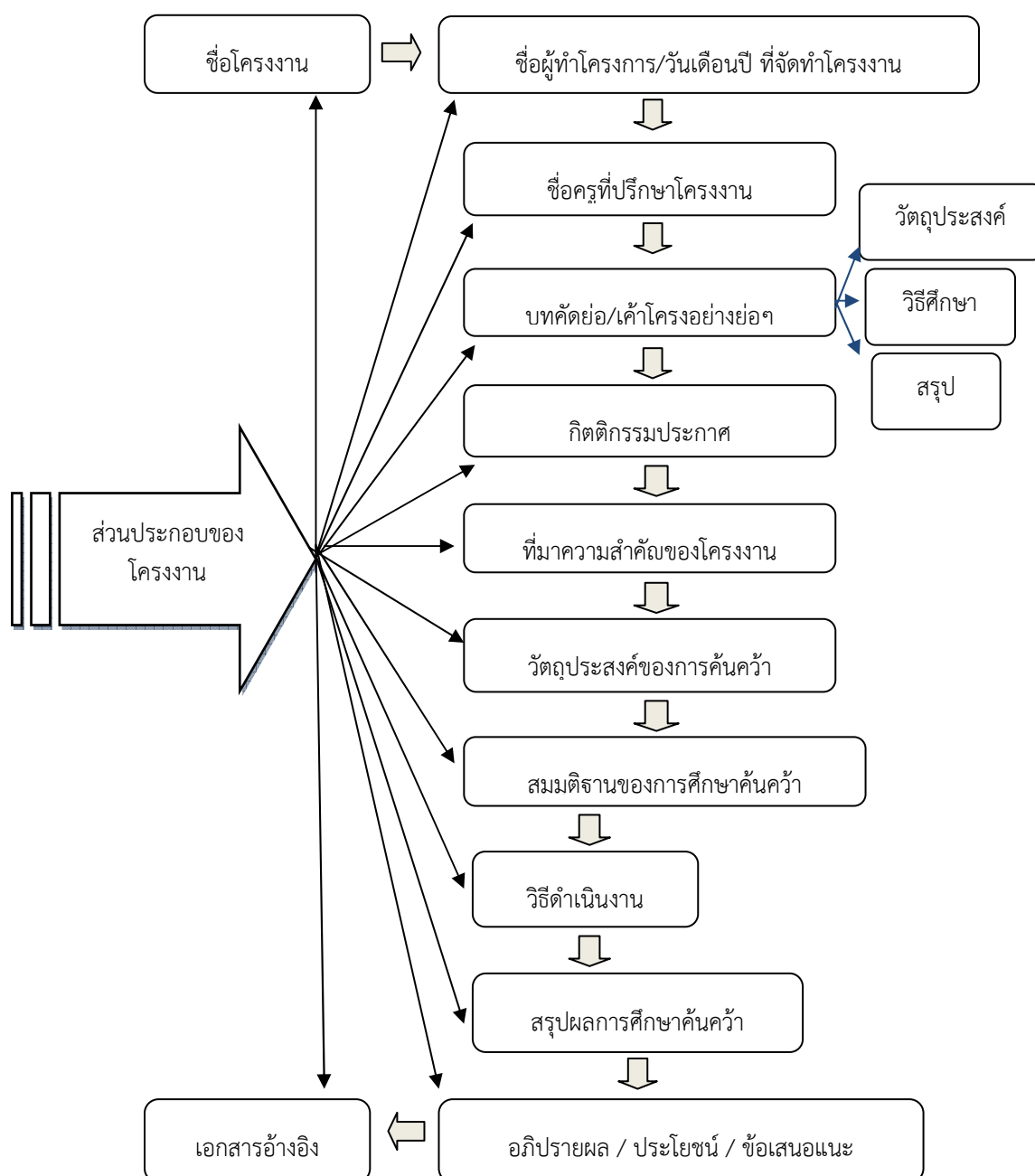
5. ขั้นนำเสนอผลงาน วางแผนออกแบบการแสดงผลงาน ให้ครอบคลุมประเด็น

โดยเลือกวิธีที่เหมาะสม เช่น การนำเสนอด้วยปากเปล่า การแสดงนิทรรศการ

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/3 เรื่อง สรุปลำดับขั้นตอนการจัดทำโครงการ (ต่อ)	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	--	--

สรุปลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงการ

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/4 เรื่อง คุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของโครงการงาน	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	---	--

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง

1.4 เห็นคุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของโครงการงาน ได้

เนื้อหา

โครงการงาน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน มีทักษะที่หลากหลายในการศึกษา ค้นคว้า

เรื่องราวที่ ผู้เรียนมีความสนใจ สงสัย และต้องการคำตอบใหม่ ๆ มีประโยชน์และความสำคัญดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน
2. เป็นการฝึกอบรมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์จริง

การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ปัญหา

3. นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ฝึกปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้

สรุปคุณค่า ความสำคัญ ของ “โครงการงาน” ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาสังคมศึกษา ดังนี้

- การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีเหตุผล
- สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำผลการศึกษา ข้อเสนอไปประยุกต์หรือปรับใช้

ในชีวิตประจำวัน และสามารถแนะนำผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

- ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน การค้นคว้า มีวินัย มีความมุ่งมั่นในการทำงาน
- ส่งเสริมการรักท้องถิ่น รักประเทศชาติ และการเป็นพลเมืองโลกที่ดี

ประโยชน์ของ “โครงการงาน”

- ได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองอยากเรียน อยากรู้ สงสัยใคร่รู้ สร้างนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- สามารถสร้างองค์ความรู้ ศึกษาหาความรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง
- ฝึกทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ด้วยเหตุและผลโดย

อาศัยร่องรอย หลักฐานที่ได้จากการสืบค้น สืบหา สืบเสาะ

- สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ด้วยความเป็นเหตุเป็นผล
- การเรียนรู้จากการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น จากชุมชนและสิ่งแวดล้อม
- การเรียนรู้จากการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
- ฝึกทักษะในการวางแผน การจัดการ การคิดอย่างมีระบบ เป็นกระบวนการ
- ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ความเป็นประชาธิปไตย

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/5 เรื่อง วิธีการเลือกหัวข้อ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	--	--

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.5 ลำดับวิธีการเลือกหัวข้อหรือเรื่อง เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ได้

เนื้อหา

การคิดและเลือกหัวข้อการทำโครงการ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

วิธีการเลือกหัวข้อการทำโครงการ จะต้องคิดว่าอยากจะศึกษาอะไร ทำไมจึงอยากศึกษา หัวเรื่องของโครงการ ซึ่งจะได้มาจากปัญหา คำถามหรือความอยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆของหัว เรื่องของโครงการควรเฉพาะเจาะจงและชัดเจน เมื่อใครได้อ่านชื่อเรื่องแล้ว ควรเข้าใจและรู้เรื่องว่า โครงการนี้ทำอะไร การกำหนดหัวเรื่องของโครงการนั้น มีแหล่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดและสนใจ จากหลาย แหล่งด้วยกัน เช่น จากการอ่านหนังสือ การไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ในท้องถิ่นของนักเรียน การฟังบรรยาย ทางวิชาการ การเข้าชมนิทรรศการ การสนทนากับบุคคลต่างๆ เป็นต้น

การเลือกหัวข้อศึกษา หรือการตั้งประเด็น

การเลือกประเด็น ปัญหาหรือเรื่อง ที่จะทำโครงการต้องคำนึงถึงความน่าสนใจแหล่งข้อมูลที่จะ สืบค้นข้อมูลในการหาคำตอบ ในประเด็นที่ต้องการศึกษา การคิดเลือกหัวข้อควรคำนึงวิธีการเลือก ดังนี้

1. เรื่องที่อยู่ใกล้ตัว ปัญหาในท้องถิ่น ปัญหาสังคมไทย ปัญหายาเสพติด ฯลฯ
2. เรื่องที่สงสัย อยากรู้ อยากเห็น ความสนใจส่วนตัว
3. จากการสังเกต จากคำบอกเล่า จากเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. จากการตั้งคำถามของครู (นักเรียนฝึกตั้งประเด็น/ปัญหาด้วยตนเอง)
5. ปัญหาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาปราสาทพระวิหาร
6. แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
7. เปรียบเทียบวัฒนธรรม ประเพณี ไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน
8. งานบุญประเพณีท้องถิ่น ศึกษาความเหมือนและความแตกต่างทาง วัฒนธรรม

ประเพณีไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/5 เรื่อง วิธีการเลือกหัวข้อ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	--	--

สรุป - หลักเกณฑ์ในการเลือกปัญหา ควรเลือกปัญหาที่มีเหมาะสมและ สะดวกในการ
สืบเสาะ ความรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้

1. เลือกปัญหาที่ตนเองสนใจเป็นเนื่องจากความสนใจจะเป็นแรงจูงใจให้ทำโครงการสำเร็จ
2. เลือกปัญหาที่ตรงกับความสามารถและระดับความรู้ของตนเอง ปัญหาที่ตนเองมีความรู้
พื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางที่จะแสวงหาความรู้ เป็นผลให้โครงการสำเร็จด้วยดี
3. เลือกปัญหาที่มีคุณค่า เป็นปัญหาใหม่ ๆ เพื่อจะได้สร้างองค์ความรู้ใหม่
และเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติ และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. เลือกปัญหาโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องเวลา วัสดุ
5. เลือกปัญหาที่มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีเอกสารอ้างอิงเพียงพอ

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบความรู้ที่ 1/6 เรื่อง ขั้นตอนวิธีการสร้าง Mind Mapping จากหัวข้อที่เลือก ทำโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	--	--

เวลา 5 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

6. ลำดับขั้นตอนการสร้าง Mind Mapping และนำเสนอหัวข้อที่เลือกทำโครงการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ได้
เนื้อหา

ขั้นตอนการสร้าง Mind Mapping

- ศึกษาข้อมูลที่สนใจต้องการศึกษาหรือต้องการค้นหาคำตอบโดย ตั้งคำถามว่า “ทำไม” “เพราะเหตุใด” เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบ
- ตั้งคำถามตัวเอง โดยใช้ 5 W 1 H ดังนี้
ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why)
อย่างไร (How)

3. วิธีการเขียน Mind Mapping มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

- เขียน/วาด มโนทัศน์หลักตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- เขียน/วาด มโนทัศน์รองที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักไปรอบ ๆ
- เขียน/วาด มโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์รองแตกออกไปเรื่อย ๆ
- ใช้ภาพหรือสัญลักษณ์สื่อความหมายเป็นตัวแทนความคิดให้มากที่สุด
- เขียนคำสำคัญ (Key word) บนเส้นและเส้นต้องเชื่อมโยงกัน
- กรณีใช้สี ทั้งมโนทัศน์รองและย่อยควรเป็นสีเดียวกัน
- คิดอย่างอิสระมากที่สุดขณะทำ

สรุป เทคนิควิธีการสร้าง Mind Mapping ดังนี้

- เขียนภาพ หรือข้อความ ที่เป็นหัวข้อหลักไว้ตรงกลาง
- วาดกิ่งแก้วแตกออกจากแก่นแกน รายบายสีกิ่งละสี
- วาดกิ่งแก้วแตกออกจากแก่นแกน รายบายสีกิ่งละสี
- เขียนคำบนแต่ละกิ่ง ใช้คำที่สั้นที่สุดและได้ใจความ
- วาดภาพหรือสัญลักษณ์ประกอบบนแต่ละกิ่ง/เส้น
- ใช้สีสันทให้ทั่วทั้งแผ่น เพิ่มความคิดสร้างสรรค์

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบงานที่ 1/1 เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ”	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 1
---	---	--

เวลา 10 นาที คะแนน 15 คะแนน

ชื่อ เลขที่ ชั้น

ชื่อกลุ่ม

จุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง

คำสั่ง – นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 1/1 – 1/4 และตอบคำถามต่อไปนี้

- อธิบายความหมายของ “โครงการ” (1 คะแนน)

ตอบ

.....

- ถ้านักเรียนต้องการทราบคำตอบที่สงสัย หรือการสร้างองค์ความรู้ใหม่ นักเรียนจะตั้งคำถามที่นำไปสู่การหาคำตอบด้วยการทำโครงการ ด้วยคำถามสำคัญ อย่างไร (1 คะแนน)

ตอบ

.....

- ถ้านักเรียนต้องการศึกษาเกี่ยวกับ พิษสุมไพรในท้องถิ่นที่นำมาใช้ชีวิตประจำวัน นักเรียนจะต้องจัดทำโครงการประเภทใด (1 คะแนน)

ตอบ

- กรณีที่กลุ่มของนักเรียนต้องการเผยแพร่ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น หรือต้องการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ท้องถิ่น นักเรียนจะทำโครงการประเภทใด (1 คะแนน)

ตอบ

- องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของโครงการ คือ (1 คะแนน)

ตอบ

- วัตถุประสงค์ในการจัดทำโครงการ เกิดจาก อะไร (1 คะแนน)

ตอบ

- การกำหนดปัญหา การตั้งสมมุติฐานหรือ ความสนใจ ในการจัดทำโครงการ นักเรียนมีวิธีการอย่างไร (1 คะแนน)

ตอบ

- ก่อนปฏิบัติกิจกรรมของการทำโครงการ ตามประเด็น หรือสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นักเรียนควรทำอะไร ก่อนลงมือทำโครงการ (1 คะแนน)

ตอบ

.....

- ให้นักเรียนสรุปลำดับขั้นตอนของการจัดทำโครงการ มาพอสังเขป (3 คะแนน)

ตอบ

.....

.....

.....

.....

10. สิ่งทีนักเรียนคาดหวังจากการจัดทำโครงการ คือ อะไร (2 คะแนน)

ตอบ

.....

.....

11. ประโยชน์ทีนักเรียนจะได้รับจากการทำโครงการ (2 คะแนน)

ตอบ

.....

.....

.....

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ใบงานที่ 1/2 เรื่อง	ใช้ประกอบแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชั่วโมงที่ 2
---	------------------------	--

เวลา 10 นาที 15 คะแนน

จุดประสงค์การเรียนรู้แนวทาง

6. วิธีการเลือกหัวข้อ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน

คำชี้แจง

1. เมื่อนักเรียนศึกษาวิธีการเลือกหัวข้อที่ทำโครงการ เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน จบแล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิด สรุปลงขั้นตอน วิธีการเลือกหัวข้อเรื่อง ในการทำโครงการภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน มาพอสังเขป (5 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม นักเรียน คิดวิเคราะห์หา สาเหตุ เหตุผล ในเรื่องที่น่าสนใจสงสัย ด้วยการตั้งคำถามตลอดเวลาว่า “ทำไม” “เพราะเหตุใด” เพื่อสร้าง Mind Mapping ตามหลักการสร้าง Mind Mapping ลงในกระดาษที่แจกให้ ดังนี้

2.1 ให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานที่นักเรียนต้องการศึกษาแล้วสร้าง Mind Mapping

2.2 ให้แต่ละกลุ่มห่อความคิด เกี่ยวกับการจัดทำโครงการเรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน 1 เรื่อง แล้วสร้าง Mind Mapping เป็นผลงานของกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

ข้อทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : ตามรอยปราชญ์ชาวบ้าน

เวลา 10 นาที

คะแนน 5 คะแนน

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวเพียงข้อละ 1 คำตอบ กาเครื่องหมาย (x)
ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้

1. ข้อใดเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ
 - ก. การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง
 - ข. การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - ค. การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนสืบเสาะ สืบค้นข้อมูล ด้วยตนเอง
 - ง. การจัดประสบการณ์ตรงให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตน ได้ศึกษาอย่างลุ่มลึก
2. การศึกษา “ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของเรา ” เป็นโครงการประเภทใด
 - ก. สำรวจ
 - ข. ทดลอง
 - ค. ประดิษฐ์
 - ง. ทฤษฎี
3. ข้อใดเป็นโครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ ในการจัดทำโครงการกลุ่มรายวิชาสังคมศึกษา
 - ก. วิทยุเครื่องดีมีสุขภาพ
 - ข. ศึกษาขั้นตอนงานบุญฮีตสิบสอง
 - ค. คู่มือการดำเนินชีวิตด้วยตามชะล้าของคนอีสาน
 - ง. การนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาผลิตเป็นยาปราบศัตรูพืช
4. องค์ประกอบที่สำคัญในการพิจารณาจัดทำโครงการคือข้อใด
 - ก. บทคัดย่อ
 - ข. ที่มาและความสำคัญ
 - ค. ค่าโครงการของโครงการ
 - ง. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการทำโครงการ
5. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับวิธีการเลือกหัวข้อหรือประเด็นในการจัดทำโครงการ
 - ก. เลือกตามสมัยนิยม
 - ข. สำรวจหัวข้อตามความสนใจ
 - ค. เรื่องที่สงสัยต้องการหาคำตอบ
 - ง. ปัญหาที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
6. การวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ การจัดลำดับการทำงาน หมายถึงข้อใด
 - ก. การกำหนดวิธีการดำเนินงาน
 - ข. การเขียนเค้าโครงของโครงการ
 - ค. การตั้งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงาน
 - ง. การตั้งสมมุติฐานในการสืบเสาะ สืบค้นข้อมูลเพื่อหาคำตอบ

7. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
 - ก. ผู้จัดทำโครงการ ชื่อโครงการ ครูที่ปรึกษา ความสำคัญ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - ข. ชื่อโครงการ ผู้จัดทำโครงการ ครูที่ปรึกษา วัตถุประสงค์ แผนปฏิบัติงาน วิธีการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - ค. ชื่อครูที่ปรึกษา ชื่อผู้จัดทำโครงการ ชื่อโครงการ ที่มาความสำคัญ วิธีการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - ง. ชื่อโครงการ ผู้จัดทำโครงการ ครูที่ปรึกษาโครงการ ที่มาความสำคัญ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ
8. เมื่อลงมือทำโครงการ สิ่งที่ผู้ทำจำเป็นต้องปฏิบัติทุกครั้ง คือ ข้อใด
 - ก. การสืบค้นข้อมูล
 - ข. การเผยแพร่ผลงาน
 - ค. การจัดเก็บอุปกรณ์ไว้เป็นที่เพื่อสะดวกในการใช้
 - ง. การบันทึกผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง
9. ถ้านักเรียนต้องการนำเสนอผลงานโดยปากเปล่าควรคำนึงถึงสิ่งใด
 - ก. ท้องจำให้คล่องก่อนนำเสนอ
 - ข. เตรียมคำถามเรื่องที่น่าสนใจ
 - ค. ใช้สื่อที่หลากหลายประกอบการนำเสนอ
 - ง. ทำความเข้าใจเรื่องอธิบายก่อนนำเสนอ
10. สายสุริย์ ต้องการหาข้อมูล สรรพคุณของสมุนไพร ไก่ ฟ้า บำรุง สายสุริย์ ต้องทำโครงการประเภทใด
 - ก. โครงการประเภทประดิษฐ์
 - ข. โครงการประเภททดลอง
 - ค. โครงการประเภทสำรวจ
 - ง. โครงการประเภททฤษฎี

แบบเฉลยข้อทดสอบสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : ตามรอยปราชญ์ชาวบ้าน

รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

-
1. ง
 2. ก
 3. ค
 4. ง
 5. ก
 6. ก
 7. ง
 8. ง
 9. ค
 10. ค
-

กระดาษคำตอบข้อทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน
 เรื่อง ความสำคัญของ “โครงการ” และ “วิธีการทางประวัติศาสตร์”
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : ตามรอยปราชญ์ชาวบ้าน
 รายวิชา ส 33104 ประวัติศาสตร์ 4 พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนเดชอุดม ชื่อ – สกุล เลขที่ ชั้น ชื่อกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียน					โรงเรียนเดชอุดม ชื่อ – สกุล เลขที่ ชั้น ชื่อกลุ่ม ทดสอบหลังเรียน				
ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					1				
2					2				
3					3				
4					4				
5					6				
7					7				
8					8				
9					9				
10					10				

สรุปผลการเรียน

ประเมินผล	พฤติกรรม/ผลงาน	รวม	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลการเรียน
คะแนน	10,25	30	5	5	45
คะแนนที่ได้					

แบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับ การจัดทำ Mind Mapping
 โครงการ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 /

รายการประเมิน	ทำ/มี	ไม่ทำ/ ไม่มี	ระดับการปฏิบัติ		
			3	2	1
1. มีการปรึกษาและวางแผนร่วมกันก่อนการทำงาน					
2. แบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสม และทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่					
3. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนตามที่วางแผน					
4. ศึกษาขั้นตอนการจัดทำ Mind Mapping					
5. มีการระดมสมองร่วมกัน					
6. มีการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในกลุ่ม					
7. นำข้อเสนอแนะของคนอื่นมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข					
8. เป็นแบบอย่างและให้คำแนะนำกลุ่มอื่นได้					

เกณฑ์การให้คะแนนตรวจสอบรายการ กำหนดดังนี้

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 2 คะแนน หมายถึง ดี
- 1 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสินการตรวจสอบรายการ กำหนดดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
19 – 24	ดีมาก
13 – 18	ดี
1 – 12	ปรับปรุง

แบบประเมินการนำเสนอผลงานนักเรียน/ผลงานหรือชิ้นงาน
การจัดทำ Mind Mapping
เรื่อง การเลือกหัวข้อการจัดทำโครงการภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

1.	เลขที่	ประธานกลุ่ม
2.	เลขที่	สมาชิก
3.	เลขที่	สมาชิก
4.	เลขที่	สมาชิก
5.	เลขที่	เลขานุการกลุ่ม

องค์ประกอบของ การประเมิน	ระดับคะแนน			คุณลักษณะเกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1	3	2	1
ผลงานนักเรียน ลักษณะของ Mind Mapping				แตกสาขาครอบคลุม เนื้อหาครบถ้วน สร้างสรรค์ สวยงาม	แตกสาขาคบถ้วน สมบูรณ์ แต่ไม่สวยงาม	แตกสาขา ไม่ครบถ้วน ไม่สวยงาม
เนื้อหามีความ สอดคล้องกับเรื่อง				ข้อมูลถูกต้องสมบูรณ์ตรง ประเด็นมีรายละเอียด ปลีกย่อย	ใช้ภาษาถูกต้องเป็น บางส่วน / ใช้ภาษาพูด	เนื้อหาถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน
ภาษาที่ใช้มีความ เหมาะสม				ใช้ภาษาในการสื่อสารได้ ถูกต้องเข้าใจง่าย เหมาะสมตามหลักภาษา	ใช้ภาษาถูกต้องเป็น บางส่วน / ใช้ภาษาพูด	ใช้ภาษาในการ สื่อสารไม่ถูกต้อง สื่อ ความหมายไม่ชัดเจน
ผลงานมีความ สร้างสรรค์				ผลงานถูกต้องตามหลัก Mind Mapping ตกแต่ง เพิ่มเติม มีรูปภาพเสริมมี แนวคิดแปลกใหม่และ เป็นระบบ	ผลงานถูกต้องตามหลัก Mind Mapping ตกแต่งเพิ่มเติมมี ความคิดแปลกใหม่แต่ ไม่เป็นระบบ	ผลงานถูกต้อง เป็นบางส่วนและ ไม่มีแนวคิด แปลกใหม่

องค์ประกอบของ การประเมิน	ระดับคะแนน			คุณลักษณะเกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1	3	2	1
การนำเสนอ ผลงานกลุ่ม 1. รูปแบบการ นำเสนอน่าสนใจ				มีลำดับขั้นตอนในการ นำเสนอผลงานตรง ประเด็น น่าสนใจ คล่องแคล่ว การใช้ภาษา น้ำเสียง ดีมากเชิญชวนให้ สมาชิกได้มีส่วนร่วม	มีลำดับขั้นตอนการ นำเสนอผลงาน ตรง ประเด็นแต่ ไม่น่าสนใจ น้ำเสียงเบาเกินไป การใช้ภาษา ไม่ถูกต้อง	มีวิธีการ ขั้นตอนการ นำเสนอ ไม่น่าสนใจ
2. เนื้อหาสาระ				มีความชัดเจน สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ และ ประเด็น สมบูรณ์และมี การสรุปเนื้อหา	มีความชัดเจนสอดคล้อง กับ วัตถุประสงค์ ประเด็นบางข้อ บาง ประเด็น	ผลงานไม่มีความ ชัดเจนไม่สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ หรือ ประเด็น
3. ผลงานมี ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				ผลงานถูกต้องตามหลัก วิชาการ และมีแนวคิด แปลกใหม่และเป็นระบบ	ผลงานถูกต้องตามหลัก วิชาการ มีแนวคิดแปลก ใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานถูกต้องตาม หลักวิชาการ แต่ยังไม่ มีแนวคิดแปลกใหม่
4. ผลงานแสดง ถึงการนำความรู้ที่ ได้มาประยุกต์ใช้				นำความรู้มาจัดทำ ผลงานได้ถูกต้อง ครบถ้วน ทุกประเด็น	นำความรู้มาจัดทำ ผลงานได้ถูกต้องเป็น ส่วนใหญ่	นำความรู้มาจัดทำ ผลงานได้ถูกต้องเป็น บางประเด็น
5. ผลงานมีความ เป็นระเบียบ เรียบร้อยสวยงาม				ผลงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย สะอาด ชัดเจน สวยงาม	ผลงานบางส่วนเป็น ระเบียบเรียบร้อย สะอาด ชัดเจน สวยงาม	ผลงานไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อย ไม่สะอาด ไม่ชัดเจน ไม่สวยงาม

เกณฑ์การให้คะแนน การนำเสนอผลงานนักเรียน/ผลงานหรือชิ้นงาน กำหนดดังนี้

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
2 คะแนน หมายถึง ดี
1 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสินการนำเสนอผลงานนักเรียน/ผลงานหรือชิ้นงาน กำหนดดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 – 15	ดีมาก
8 – 11	ดี
1 – 7	ปรับปรุง

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง

1. ข้อสอบมีจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบตัวเลือก 4 ตัวเลือก
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวอักษรที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว
3. เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที

1. ความรู้ที่สั่งสมสืบทอดและปฏิบัติสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเพื่อทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เรียกว่า ก. ค่านิยม ข. ประเพณี ค. ความเชื่อ ง. ภูมิปัญญา 2. ข้อใดเป็นองค์ความรู้ ความสามารถประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาไปสู่คนรุ่นใหม่เพื่อการดำรงอยู่รอดของเผ่าพันธุ์จนตกทอดเป็นมรดก ก. ภูมิปัญญา ข. ทฤษฎีองค์ความรู้ ค. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ง. ภูมิปัญญาไทย 3. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น คือข้อใด ก. วิธีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ข. วิธีการดำเนินชีวิต ความเชื่อทางศาสนา ค. การติดต่อกับต่างประเทศ ความเชื่อทางศาสนา ประสบการณ์ และวัฒนธรรม ง. การติดต่อกับต่างประเทศ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ประสบการณ์เดิม	4. ข้อใดเป็นลักษณะเฉพาะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ก. เน้นความสำคัญทั้งจริยธรรมและวัตรธรรม ข. เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตรธรรม ค. เน้นการแก้ปัญหาทั้งระดับท้องถิ่นและระดับภูมิปัญญาไทย ง. เน้นการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกตลอดเวลา 5. ข้อใดเป็นลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม ก. การใช้สมุนไพรรักษาโรค ข. การบูชาแม่โพสพ/ผีตาแฮก ค. การทำปลาร้าทรงเครื่อง ง. การสร้างบ้านเรือนไทย 6. “มวยไทย” จัดเป็นภูมิปัญญาไทย สาขาใด ก. หัตถกรรม ข. การป้องกันตัว ค. ศิลปกรรม ง. การดำรงชีวิต 7. สะล้อซอซึง โปงลาง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาใด ก. ความเชื่อและศาสนา ข. ประเพณีและพิธีกรรม ค. ศิลปะพื้นบ้าน ง. วัฒนธรรมย่อย
---	--

8. ประเพณีใดเป็นที่นิยมทั้งในภาคกลางและภาคอีสาน ก. การวิ่งควาย ข. การทำขวัญข้าว ค. การไหลเรือไฟ ง. การตักบาตรเทโว 9. ข้อใดเป็นลักษณะของการสร้างบ้านเรือนไทยภาคเหนือ ก. สร้างตามตะวันขึ้น ข. สร้างบ้านขวางตะวัน ค. สร้างบ้านเป็นเรือนเครื่องผูก ง. สร้างบ้านยกพื้นสูงป้องกันน้ำป่า 10. ข้อใดเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ ก. เรือนกาแล ข. เรือนเครื่องสับ ค. เรือกอและ ง. เรือกำปั่น 11. เพราะเหตุใด ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ละภาคจึงมีความแตกต่างกัน ก. เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์และวิถีชีวิต ข. เนื่องจากมีความเชื่อและศาสนา ค. เนื่องจากวิถีชีวิตและชนเผ่า ง. เนื่องจากประเพณีและวิถีชีวิต 12. อิทธิพลของลักษณะภูมิอากาศที่แห้งแล้งในภาคอีสาน ก่อให้เกิดพิธีกรรมใด ก. บุญข้าวจี๋ ข. บุญบั้งไฟ ค. บุญกุ่มข้าวใหญ่ ง. บุญแห่ปราสาทผึ้ง 13. ข้อใด ไม่สัมพันธ์กัน ก. รำเคียวเกี่ยวข้าว : การละเล่นพื้นบ้านภาคกลาง ข. การชิงเปรต : ความเชื่อและศาสนาภาคใต้ ค. ผีตาแฉะ : ประเพณีและพิธีกรรมภาคอีสาน ง. การต่อชะตา/บุญคุณลาน : พิธีกรรมภาคเหนือ	14. เพลงพื้นบ้านในข้อใดเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่แตกต่างจากข้ออื่น ก. ลำตัด ข. หมอลำ ค. เพลงฉ่อย ง. เพลงอีแซว 15. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อใด สะท้อนถึงความเป็นอยู่ของคนอีสาน ก. ฮิตสิบสอง คลองสิบสี่ ข. การปฏิบัติตามข้อห้าม ขะลำ ค. งานบุญประจำปีหมู่บ้าน ง. บุญบั้งไฟ – บุญออกพรรษา 16. เพื่อทดสอบ “เขยใหม่” ให้ มีความมานะพยายาม อดทน เก่งบอมน เพื่อสร้างบ้านเป็นของตนเอง ชาวอีสานในอดีตจะให้ผู้ที่เป็นเขยใหม่ อาศัยอยู่ที่ใด ก. เถียงนา ข. ตูบต่อเล่า ค. เรือนแฝด ง. กระต๊อบ 17. เครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสานที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เป็นสัญลักษณ์ของชาวอีสาน เมื่อเล่นแล้วบ่งบอกถึงอารมณ์ได้ทั้ง ความสนุกสนาน เศร้าสร้อย คือเครื่องดนตรี ในข้อใด ก. พิณ ข. ซึง ค. โหวด ง. แคน 18. ประเพณีบุญบั้งไฟจะมีขบวนแห่ประกอบงานบุญ นอกจากจะมีการ “เซิ้ง” ที่มีจังหวะเร็วแล้วยังมีการฟ้อนจังหวะช้า ที่มีลักษณะเฉพาะ ที่มีลีลาการฟ้อนที่แปลก คือ ข้อใด ก. ฟ้อนภูไท ข. ฟ้อนไทเรณู ค. ฟ้อนกลองตุ้ม ง. ฟ้อนเรือมอันเร
---	--

19. เพราะเหตุใด การสร้างที่อยู่อาศัยของชาวอีสาน จะมีความเรียบง่าย เน้นการใช้ประโยชน์มากกว่า ความสวยงาม ก. วิถีชีวิตอยู่ที่ ไร่ นา มากกว่าที่บ้าน ข. สร้างตามสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ค. สร้างตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ง. วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางศาสนา 20. ข้อใดเป็นวัตถุประสงค์ของการสร้าง “เถียงนา” ก. เพื่อเก็บผลผลิต ข. เพื่อเผื่อนาในฤดูเก็บเกี่ยว ค. เพื่อใช้เป็นที่พักเฉพาะบางฤดู ง. เพื่อเป็นที่พักถาวรในฤดูทำนา 21. เมื่อคู่แฝดจังหวัดยโสธร คือ เมืองชีชีบุ เขตไซตามะ ประเทศญี่ปุ่นที่มีประเพณีบุญบั้งไฟเช่นเดียวกัน การจุดบั้งไฟของ เมือง ชีชีบุ มีวัตถุประสงค์ใด ก. จุดขอฝนจากเทพเจ้าก่อนฤดูเพาะปลูก ข. จุดขอขอบคุณพระเจ้าหลังฤดูเก็บเกี่ยว ค. จุดในเทศกาลต้อนรับการออกดอกซากุระ ง. จุดเพื่อต้อนรับฤดูเพาะปลูกและฤดูเก็บเกี่ยว 22. ผ้าไหมมัดหมี่ หมอนขวานผ้าขิด ผ้าไหมแพรวา เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ที่เป็นเอกลักษณ์ของ จังหวัดในข้อใด ก. ขอนแก่น ยโสธร กาฬสินธุ์ ข. ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ค. อุบลราชธานี นครพนม สกลนคร ง. อุดรธานี ขอนแก่น ยโสธร 23. การเชนบวงสรวง “เลี้ยงผีปู่ตา” ของชาวอีสาน เป็นความเชื่อที่ส่งผลดีในเรื่องใด ก. ความสามัคคี ข. การรักษาป่าไม้ ค. การรักษาประเพณี ง. การรักษาเมือง	24. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นควรทำ อย่างไรเป็นอันดับแรก ก. สนับสนุนครูภูมิปัญญาไทย ข. รณรงค์การใช้ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ค. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ง. ศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น 25. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่ใช้ สำหรับฆ่าลูกน้ำยุงลาย แทนทรายอะเบท ก. สะเดา ข. ตะไคร้หอม ค. เทียนหอม ง. ปูนกินหมายตากแห้ง 26. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาล้างสิ่งแวดล้อม ข้อใด มีที่มาแตกต่างจากข้ออื่น ๆ ก. การเลี้ยงไก่บนบ่อปลา ข. ชาวบ้านใช้ตะไคร้หอมไล่ยุง ค. การปลูกหญ้าแฝกบนที่ลาดชัน ง. เกษตรกรใช้น้ำสะเดาไล่แมลง 27. การกระทำในข้อใดแสดงถึงการเห็นคุณค่าทาง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นและเป็นการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ก. อุดหนุนสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทย ข. เก็บรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ไว้อย่างดี ไม่ให้ผู้อื่นรู้ ค. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มาศึกษาและพัฒนา ง. เผยแพร่ภูมิปัญญาที่มีอยู่ออกไปให้คนใน ชุมชนนำไปใช้ประโยชน์
---	--

28. บุคคลในข้อใดนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด ก. นายชมใช้สมุนไพรรักษาโรค ข. นายคงใส่ปุ๋ยคอกในนาข้าว ค. นายจันทร์ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นรายได้เสริม ง. นายแสนผลิตไข่เค็มสูตรของคุณยาย 29. การจัดทำโครงการในการเลือกหัวข้อโครงการควรคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด ก. เลือกหัวข้อที่ผู้อื่นสนใจ ข. เลือกตามความต้องการของชุมชน ค. เลือกตามความต้องการของครูที่ปรึกษา ง. เลือกเรื่องที่ตนสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาคำตอบ	30. ถ้านักเรียนต้องการนำเสนอผลงานโดยปากเปล่าควรคำนึงถึงสิ่งใด ก. ต้องจำให้คล่องก่อนนำเสนอ ข. เตรียมคำถามเรื่องที่น่าสนใจ ค. ใช้สื่อที่หลากหลายประกอบการนำเสนอ ง. ทำความเข้าใจเรื่องอธิบายก่อนนำเสนอ
--	--

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. ง	16. ข
2. ค	17. ง
3. ข	18. ค
4. ก	19. ก
5. ก	20. ค
6. ค	21. ข
7. ค	22. ก
8. ข	23. ข
9. ข	24. ง
10. ค	25. ง
11. ก	26. ค
12. ข	27. ง
13. ง	28. ข
14. ข	29. ง
15. ก	30. ค

ภาคผนวก ค
แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

6. เพราะเหตุใดบ้านเรือนภาคอีสานมีความเรียบง่ายเน้นประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความสวยงาม
 - ก. สร้างตามสภาพแวดล้อม
 - ข. วิถีชีวิตอยู่ที่ไร่นา มากกว่าที่บ้าน
 - ค. สร้างตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน
 - ง. มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อแนวคิดทางศาสนา
7. ข้อใดเป็นความสำคัญของพืชต่อการนำไปใช้ประโยชน์
 - ก. ใช้เป็นยารักษาโรค
 - ข. เป็นการอนุรักษ์พืชสมุนไพรในท้องถิ่นได้ดี
 - ค. พืชสมุนไพรช่วยปรับสมดุลกับธรรมชาติได้ดี
 - ง. สมุนไพรนำไปใช้แล้วเป็นสารพิษทำลายร่างกาย
8. ปัจจัยข้อใดที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด
 - ก. ศาสนา
 - ข. ทรัพยากรธรรมชาติ
 - ค. ความเชื่อ
 - ง. สภาพทางภูมิศาสตร์
9. แนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย คือข้อใด
 - ก. เรียนรู้ ปฏิบัติ ถ่ายทอด
 - ข. สืบค้น เรียนรู้ พัฒนา
 - ค. เรียนรู้ เผยแพร่ ปรับปรุง
 - ง. สืบค้น ปรับปรุง พัฒนา
10. ภูมิปัญญาไทยเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ข้อใด ที่มีความแตกต่างจากข้ออื่น ๆ ทั้งหมด
 - ก. การเลี้ยงไก่บนบ่อปลา
 - ข. ชาวบ้านใช้ตะไคร้หอมไล่ยุง
 - ค. การปลูกหญ้าแฝกบนที่ลาดชัน
 - ง. เกษตรกรใช้น้ำสะเดาไล่แมลง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

11. เรือนเครื่องสับเป็นเรือนไทยที่มีลักษณะสอดคล้องกับข้อใด
 - ก. เรือนไม้ไผ่
 - ข. เรือนฝาขัดแตะ
 - ค. เรือนฝากระดาน
 - ง. เรือนหลังคาจาก
12. เพลงพื้นบ้านในข้อใด เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่แตกต่างจากข้ออื่น
 - ก. ลำตัด
 - ข. หมอลำ
 - ค. เพลงฉ่อย
 - ง. เพลงอีแซว
13. ข้อใดแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมและวัฒนธรรมได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. สังคมและวัฒนธรรมช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกัน
 - ข. มนุษย์สร้างวัฒนธรรมและสังคมขึ้นพร้อม ๆ กัน
 - ค. สังคมเกิดขึ้นก่อนแล้ววัฒนธรรมจึงตามมา
 - ง. ถึงแม้วัฒนธรรมจะถูกทำลายสังคมก็ยังคงอยู่ได้
14. ประเพณีบุญบั้งไฟสอดคล้องกับข้อใดมากที่สุด
 - ก. ความสนุกสนานรื่นเริง
 - ข. เทคโนโลยีพื้นบ้าน
 - ค. สังคมเกษตรกรรม
 - ง. ความสามัคคีในชุมชน

25. บุคคลใดนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด
 ก. นายชมใช้สมุนไพรรักษาโรค
 ข. นายคงใส่ปุ๋ยคอกในการทำนา
 ค. นายจันทร์ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นรายได้เสริม
 ง. นายแสนผลิตไข่เค็มด้วยสูตรของคุณยาย
26. การเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นต้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อแก้ปัญหาใดให้เกษตรกร
 ก. การสูญเสียที่ดินทำกิน
 ข. การพึ่งระบบน้ำตามธรรมชาติ
 ค. การขาดการรวมพลังกันในรูปกลุ่ม
 ง. การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจน้อยเกินไป
27. ภูมิปัญญาพื้นบ้านเน้นเรื่องในลักษณะใด
 ก. ความรู้ ความสามารถ คนของเผ่าพันธุ์เป็นวิถีชาวบ้าน
 ข. องค์ความรู้ที่ใช้โดยทั่ว ๆ ไปในชุมชน
 ค. ความรู้ ความสามารถของคนทุกคนในชุมชน
 ง. ความรู้ ความสามารถ ความคิด ความเชื่อ ที่เป็นสากล
28. ข้อใด เป็นภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในการอนุรักษ์ดิน
 ก. การทำแก้มลิง
 ข. การปลูกหญ้าแฝก
 ค. การทำฝายกันน้ำ
 ง. การไถกลังดิน
29. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาไทยที่เกิดจากลักษณะภูมิศาสตร์
 ก. ประเพณีแห่เทียนพรรษา
 ข. การสร้างบ้านยกพื้นสูง
 ค. การถนอมอาหาร
 ง. การทำบุญตามฮีต
30. วิธีการและผลงานของคนไทยที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
 ก. ภูมิปัญญาไทย
 ข. วัฒนธรรมไทย
 ค. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน
 ง. ประเพณีท้องถิ่น
-

เฉลยแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1	ค	16	ก
2	ก	17	ค
3	ข	18	ข
4	ก	19	ก
5	ก	20	ก
6	ข	21	ก
7	ก	22	ก
8	ง	23	ค
9	ก	24	ง
10	ค	25	ข
11	ค	26	ข
12	ข	27	ก
13	ข	28	ข
14	ค	29	ข
15	ค	30	ก

ภาคผนวก ง
แบบประเมินและคะแนนประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

เหมาะสมมากที่สุด	ระดับความคิดเห็น	5
เหมาะสมมาก	ระดับความคิดเห็น	4
เหมาะสมปานกลาง	ระดับความคิดเห็น	3
เหมาะสมน้อย	ระดับความคิดเห็น	2
เหมาะสมน้อยที่สุด	ระดับความคิดเห็น	1

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สาระสำคัญ					
1.1 ความถูกต้อง					
1.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
1.3 เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน					
1.4 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
2.2 ภาษาที่ใช้มีความหมายชัดเจนเข้าใจง่าย					
2.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดไว้อย่างชัดเจน					
2.4 ครอบคลุม ด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม					
3. สาระการเรียนรู้					
3.1 กำหนดสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา					
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
3.3 มีความชัดเจน จัดลำดับเนื้อหา ไม่สับสน น่าสนใจ					
3.4 เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน					

(ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. กระบวนการเรียนรู้					
4.1 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม					
4.2 ลำดับกิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลา					
4.3 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
4.4 กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ					
5. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้					
5.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อ					
5.3 น่าสนใจ เร้าความสนใจของผู้เรียน					
5.4 ประหยัดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้					
6.2 เครื่องมือวัดผลเหมาะสมวัยและระดับของผู้เรียน					
6.3 มีการประเมินไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
6.4 วัดได้ครอบคลุมเนื้อหา					

บันทึกความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ) ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้วัดเชิงพฤติกรรม
 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ
 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

1. ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. โปรดพิจารณาข้อสอบแต่ละข้อต่อไปนี้ ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้หรือไม่แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้
 - ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้น วัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
3. กรุณาทำแบบประเมินให้ครบทุกข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

นางฉวีวรรณ ศรีคำ

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้วัดเชิงพฤติกรรม
 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่มา ความหมายของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ความรู้ที่สั่งสมสืบทอดและปฏิบัติสืบทอดกันมาจาก คนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเพื่อให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นเรียกว่า ก. ค่านิยม ข. ประเพณี ค. ความเชื่อ ง. ภูมิปัญญา			
	2. ข้อใดเป็นองค์ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาไปสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อการ ดำรงอยู่รอดของเผ่าพันธุ์จึงตกทอดเป็นมรดก ก. ภูมิปัญญา ข. ทักษะองค์ความรู้ ค. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ง. ภูมิปัญญาไทย			
	3. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุการเกิดภูมิปัญญาไทยและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือข้อใด ก. วิธีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม พื้นความรู้ ความสามารถ ข. วิธีการดำเนินชีวิต ความเชื่อทางศาสนา สภาพสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ ค. การติดต่อกับต่างประเทศ ความเชื่อทางศาสนา ประสบการณ์ และวัฒนธรรม ง. การติดต่อกับต่างประเทศ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ประสบการณ์เดิม			

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4. ข้อใดเป็นลักษณะเฉพาะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ก. เน้นความสำคัญทั้งจริยธรรมและวัฒนธรรม ข. เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัฒนธรรม ค. เน้นการแก้ปัญหาทั้งระดับท้องถิ่นและระดับภูมิปัญญาไทย ง. เน้นการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกตลอดเวลา			
	5. ข้อใดเป็นลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม ก. การใช้สมุนไพรรักษาโรค ข. การบูชาแม่โพสพ/ผีตาแฮก ค. การทำปลาร้าทรงเครื่อง ง. การสร้างบ้านเรือนไทย			
3. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและสาขาของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	6. “มวยไทย” จัดเป็นภูมิปัญญาไทย สาขาใด ก. หัตถกรรม ข. การป้องกันตัว ค. ศิลปกรรม ง. การดำรงชีวิต			
	7. สะล้อซอซึง โปงลาง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาใด ก. ความเชื่อและศาสนา ข. ประเพณีและพิธีกรรม ค. ศิลปะพื้นบ้าน ง. วัฒนธรรมย่อย			
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น 4 ภาค	8. ประเพณีใดเป็นที่นิยมทั้งในภาคกลางและภาคอีสาน ก. การวิ่งควาย ข. การทำขวัญข้าว ค. การไหลเรือไฟ ง. การตักบาตรเทโว			

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
(ต่อ) ข้อ 4 4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น 4 ภาค	9. ข้อใดเป็นลักษณะของการสร้างบ้านเรือนไทยภาคเหนือ ก. สร้างตามตะวันขึ้น ข. สร้างบ้านขวางตะวัน ค. สร้างบ้านเป็นเรือนเครื่องผูก ง. สร้างบ้านยกพื้นสูงป้องกันน้ำป่า			
	10. ข้อใดเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ ก. เรือนกาแล ข. เรือนเครื่องสับ ค. เรือกอและ ง. เรือกำป๋น			
	11. อิทธิพลของลักษณะภูมิอากาศที่แห้งแล้งในภาค อีสาน ก่อให้เกิดพิธีกรรมใด ก. บุญข้าวจี ข. บุญบั้งไฟ ค. บุญกุ่มข้าวใหญ่ ง. บุญแห่ปราสาทผึ้ง			
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความ เหมือนและความแตกต่างของ ภูมิปัญญาไทยของภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค	12. เพราะเหตุใด ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ละภาคจึงมีความ แตกต่างกัน ก. เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์และวิถีชีวิต ข. เนื่องจากมีความเชื่อและศาสนา ค. เนื่องจากวิถีชีวิตและชนเผ่า ง. เนื่องจากประเพณีและวิถีชีวิต			
	13. ข้อใด ไม่สัมพันธ์กัน ก. รำเคียวเกี่ยวข้าว : การละเล่นพื้นบ้านภาคกลาง ข. การชิงเปรต : ความเชื่อและศาสนาภาคใต้ ค. ผีตาแสด : ประเพณีและพิธีกรรมภาคอีสาน ง. การต่อชะตา/บุญคุณลาน : พิธีกรรมภาคเหนือ			

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
	14. เพลงพื้นบ้านในข้อใดเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่แตกต่างจากข้ออื่น ก. ลำตัด ข. หมอลำ ค. เพลงฉ่อย ง. เพลงอีแซว			
6. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	15. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อใด สะท้อนถึงความเป็นอยู่ของคนอีสาน ก. ฮิตสิบสอง คลองสิบสี่ ข. การปฏิบัติตามข้อห้าม ขะลำ ค. งานบุญประจำหมู่บ้าน ง. บุญบั้งไฟ – บุญออกพรรษา			
	16. เพื่อทดสอบ “เขยใหม่” ให้ มีความมานะ พยายามอดทน เก็บออม เพื่อสร้างบ้านเป็นของตนเอง ชาวอีสานในอดีตจะให้ผู้ที่ เป็นเขยใหม่ อาศัยอยู่ที่ใด ก. เลียงนา ข. ตูบต่อเล่า ค. เรือนแฝด ง. กระต๊อบ			
	17. เครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสานที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เป็นสัญลักษณ์ของชาวอีสาน เมื่อเล่นแล้วบ่งบอกถึงอารมณ์ได้ทั้ง ความสนุกสนาน เศร้าสร้อย คือ เครื่องดนตรี ในข้อใด ก. พิณ ข. ซึง ค. โหวด ง. แคน			

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
(ต่อ) ข้อ 6 6. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน	18. ประเพณีบุญบั้งไฟจะมีชบวนแห่ประกอบงานบุญ นอกจากจะมีการ “เซิ้ง” ที่มีจังหวะเรื้อนนอกจากนี้ ยังมีการฟ้อนจังหวะช้า ที่มีลักษณะเฉพาะ ที่มีลีลา การฟ้อนที่แปลก คือ ข้อใด ก. ฟ้อนภูไท ข. ฟ้อนไทเรณู ค. ฟ้อนกลองตุ้ม ง. ฟ้อนเรือมอันเร			
	19. เพราะเหตุใดการสร้างที่อยู่อาศัยของชาวอีสานมีความ เรียบง่ายเน้นการใช้ประโยชน์มากกว่าความสวยงาม ก. วิถีชีวิตอยู่ที่ ไร่ นา มากกว่าที่บ้าน ข. สร้างตามสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ค. สร้างตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ง. วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางศาสนา			
7. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานที่มี อิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนอีสาน	20. ข้อใดเป็นวัตถุประสงค์ของการสร้าง “ เลียงนา” ก. เพื่อเก็บผลผลิต ข. เพื่อเฝ้านาในฤดูเก็บเกี่ยว ค. เพื่อใช้เป็นที่พักเฉพาะบางฤดู ง. เพื่อเป็นที่พักถาวรในฤดูทำนา			
	21. เมืองคู่แฝดจังหวัดยโสธร คือ เมืองชีชีบุ เขตไซตามะ ประเทศญี่ปุ่นที่มีประเพณีบุญบั้งไฟ เช่นเดียวกับการจุด บั้งไฟของ เมือง ชีชีบุ มีวัตถุประสงค์ใด ก. จุดขอฝนจากเทพเจ้าก่อนฤดูเพาะปลูก ข. จุดขอขอบคุณพระเจ้าหลังฤดูเก็บเกี่ยว ค. จุดในเทศกาลต้อนรับการออกดอกซากุระ ง. จุดเพื่อต้อนรับฤดูเพาะปลูกและฤดูเก็บเกี่ยว			

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
(ต่อ) ข้อ 7 7. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสานที่มี อิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนอีสาน	22. ผ้าไหมมัดหมี่ หมอนขวานผ้าซิด ผ้าไหมแพรวา ผ้าลายกาบบัว เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ที่เป็น เอกลักษณ์ของจังหวัดในข้อใด ก. ขอนแก่น ยโสธร กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ข. ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ค. อุบลราชธานี นครพนม สกลนคร ชัยภูมิ ง. อุดรธานี ขอนแก่น ยโสธร กาฬสินธุ์			
	23. การเชนบวงสรวง “เลี้ยงผีปูด้า” ของชาวอีสาน เป็นความเชื่อที่ส่งผลดีในเรื่องใด ก. ความสามัคคี ข. การรักษาป่าไม้ ค. การรักษาประเพณี ง. การรักษาเมือง			
8. เห็นคุณค่าและความสำคัญในการ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ด้วยการจัดทำโครงการ	24. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นควรทำ อย่างไร เป็นอันดับแรก ก. สนับสนุนครูภูมิปัญญาไทย ข. รณรงค์การใช้ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ค. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ง. ศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น			
	25. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ที่ใช้ สำหรับฆ่าลูกน้ำยุงลาย แทนทราย อะเบท ก. สะเดา ข. ตะไคร้หอม ค. เทียนหอม ง. ปูนกินหมาตากแห้ง			

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
(ต่อ) ข้อ 8 8. เห็นคุณค่าและความสำคัญในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน ด้วยการจัดทำโครงการ	26. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ข้อใด มีที่มาแตกต่างจากข้ออื่น ๆ ก. การเลี้ยงไก่บนบ่อปลา ข. ชาวบ้านใช้ตะไคร้หอมไล่ยุง ค. การปลูกหญ้าแฝกบนที่ลาดชัน ง. เกษตรกรใช้น้ำสะเดาไล่แมลง			
	27. การกระทำในข้อใดแสดงถึงการเห็นคุณค่าทางภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นและเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ก. อุดหนุนสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทย ข. เก็บรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ไว้อย่างดีไม่ให้ผู้อื่นรู้ ค. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มาศึกษาและพัฒนา ง. เผยแพร่ภูมิปัญญาที่มีอยู่ออกไปให้คนในชุมชนนำไปใช้ประโยชน์			
9. สรุปลองค์ความรู้/การนำเสนอโครงการ	28. บุคคลในข้อใดนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด ก. นายชมใช้สมุนไพรรักษาโรค ข. นายคงใส่ปุ๋ยคอกในนาข้าว ค. นายจันทร์ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นรายได้เสริม ง. นายแสนผลิตไข่เค็มสูตรของคุณยาย			
	29. การจัดทำโครงการในการเลือกหัวข้อโครงการควรคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด ก. เลือกหัวข้อที่ผู้อื่นสนใจ ข. เลือกตามความต้องการของชุมชน ค. เลือกตามความต้องการของครูที่ปรึกษา ง. เลือกเรื่องที่ตนสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาคำตอบ			

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
	30. ถ้านักเรียนต้องการนำเสนอผลงานโดย ปากเปล่าควรคำนึงถึงสิ่งใด ก. ต้องจำให้คล่องก่อนนำเสนอ ข. เตรียมคำถามเรื่องที่น่าสนใจ ค. ใช้สื่อที่หลากหลายประกอบการนำเสนอ ง. ทำความเข้าใจเรื่องอธิบายก่อนนำเสนอ			

แบบสอบถามทัศนคติต่อการรักความเป็นไทยของนักเรียน
ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญู					
1. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน ตามมารยาทไทย					
2. แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที ต่อ บิดา มารดา ครู – อาจารย์ และผู้มีพระคุณ					
3. แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียนและ แต่งกาย นิยมไทยด้วยผ้าทอประจำถิ่น ในวันสำคัญต่าง ๆ					
4. แต่งกายตามแบบอย่าง วัฒนธรรมไทย ในเทศกาล วันสำคัญต่าง ๆ ด้วยความภาคภูมิใจ					
5. ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี วันสำคัญทาง ศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ฯลฯ					
6. ชักชวน แนะนำ ให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย					
7. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เผยแพร่ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย					
เห็นคุณค่าและการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม					
8. ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้อง					
9. การออกเสียง อักษรและสำเนียง ภาษาไทยได้อย่าง ถูกต้อง					
10. เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาไทยและการสื่อสารได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม					

(ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
11. ชักชวน และแนะนำ ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม					
การอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาไทย					
12. ศึกษาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่น					
13. ศึกษาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตประจำวัน					
14. เรียนรู้ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น กับปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีภูมิความรู้ในท้องถิ่นและนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน					
15. นำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม					
16. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมใน ประเพณีงานบุญตามฮีต – ครอง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน					
17. การเป็นแบบอย่างในการนำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นมาใช้ในชีวิตประจำวัน					
18. ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นนำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม					
19. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นด้วยการนำประยุกต์ ปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย					
20. มีส่วนร่วมในการแนะนำ สืบทอดและเผยแพร่ ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ไว้เป็นมรดกของชาติด้วยความภาคภูมิใจ					

ตาราง 14 ผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยใน
ในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการแสดงความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	สรุปผล
1. สารสำคัญ			
1.1 ความถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
1.3 เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.67	0.58	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
2.2 ภาษาที่ใช้มีความหมายชัดเจนเข้าใจง่าย	4.67	0.58	มาก
2.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดไว้อย่างชัดเจน	4.33	0.58	มาก
2.4 ครอบคลุม ด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม	4.67	0.58	มากที่สุด
3. สาระการเรียนรู้			
3.1 กำหนดสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มาก
3.3 มีความชัดเจน จัดลำดับเนื้อหา ไม่สับสน น่าสนใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
4. กระบวนการเรียนรู้			
4.1 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
4.2 ลำดับกิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลา	5.00	0.00	มาก
4.3 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ	4.33	0.58	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการแสดงความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	สรุปผล
5. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้			
5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
5.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อ	4.67	0.58	มากที่สุด
5.3 น่าสนใจ ได้รับความสนใจของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
5.4 ประหยัดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
6. การวัดและประเมินผล			
6.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6.2 เครื่องมือวัดผลเหมาะสมวัยและระดับของผู้เรียน	4.33	0.58	มาก
6.3 มีการประเมินไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
6.4 วัดได้ครอบคลุมเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.74		

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	0	2	0.66	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (B)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (B)
1	.57	16	.90
2	.52	17	.76
3	.64	18	.93
4	.98	19	.83
5	.88	20	.62
6	.98	21	.74
7	.95	22	.90
8	.98	23	.93
9	.98	24	.57
10	.90	25	.81
11	.95	26	.83
12	.98	27	.93
13	.98	28	.93
14	.95	29	.98
15	.64	30	.93

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ จำนวน 30 ข้อ เท่ากับ 0.96

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
การเรียนรู้ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ข้อสอบข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	0	2	0.66	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 18 หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	R
1	0.82	0.21	16	0.24	0.87
2	0.20	0.92	17	0.31	0.79
3	0.20	0.92	18	0.33	0.77
4	0.20	0.92	19	0.20	0.92
5	0.31	0.79	20	0.22	0.90
6	0.47	0.62	21	0.27	0.85
7	0.20	0.92	22	0.24	0.87
8	0.62	0.44	23	0.36	0.74
9	0.27	0.85	24	0.27	0.85
10	0.36	0.74	25	0.44	0.64
11	0.27	0.85	26	0.47	0.62
12	0.22	0.90	27	0.36	0.74
13	0.38	0.72	28	0.27	0.85
14	0.31	0.79	29	0.38	0.72
15	0.22	0.90	30	0.31	0.79

หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability of Kuder-Richardson Method) สูตร KR-20 เท่ากับ 0.85

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิต
ทัศนคติการรักความเป็นไทยของนักเรียน

ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ที่เข้าเกณฑ์และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบวัดทัศนคติ
การรักความเป็นไทย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})
1	0.63
2	0.31
3	0.54
4	0.47
5	0.65
6	0.37
7	0.63
8	0.37
9	0.65
10	0.37
11	0.47
12	0.65
13	0.40
14	0.76
15	0.31
16	0.43
17	0.44
18	0.39
19	0.65
20	0.45

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) ของแบบสอบถามความคิดเห็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้านรักความเป็นไทยเท่ากับ 0.84

ภาพแสดงผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่น
ในการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม การสืบค้นข้อมูล
การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

การนำเสนอผลการจัดทำโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน
 ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานส่งผลให้นักเรียนสามารถทำงานเป็น
 กลุ่มอย่างเป็นระบบมีความรับผิดชอบ ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน
 สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว. 1144

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์พชญา โมพาศรี

ด้วย นางฉวีวรรณ ศรีคำ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ปรีชา จันทวี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งคณะศึกษาศาสตร์

โทร. 0-43754322-40 ต่อ 6076 โทรสาร. 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 2-1144

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์วินพร ศิลปศาสตร์

ด้วย นางฉวีวรรณ ศรีคำ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ปรีชา จันทวี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งคณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-43754322-40 ต่อ 6076 โทรสาร. 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ ๖-๑๑๔๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

16 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์สุรียพร ภูสีฐานนท์

ด้วย นางฉวีวรรณ ศรีคำ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นอีสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ปรีชา จันทวี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งคณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-43754322-40 ต่อ 6076 โทรสาร. 0-4374-3174

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ	นางฉวีวรรณ ศรีคำ
วันเกิด	วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2497
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 11 ถนนพรหมเทพ ซอย 5 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 34160
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 5) แผนก ศิลป์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2519	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศ.บ.) วิชาเอกประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2527	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2556	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

